

EMLÉKEZÉS AZ ELMÚLT EURÓPÁRA

Az európai jogrend utolsó sikere: a békeszerződések felülvizsgálata

TARTALOMMUTATÓ

- Az Ember szubjektív viszonyulása a Világ valóságához (7. oldal) –
- A csonkamagyar történetírás virulenciája (8. oldal) –
- Viszonylagos Trianon-szemlélet (9. oldal) –
- A krisztianizmus hegemoniájának vége (10. oldal) –
- Az európai értékrend eszmei alapjai: nemzetiség és keresztyénség (13. oldal) –
- A világháborúnak korszakok feletti okai voltak (13. oldal) –
- Az idealista életszemlélet a nemzetközi jogban is érvényesült (13. oldal) –
- A magyar életszemlélet gyógyulása (14. oldal) –
- A pártatlan közélet általános igénye (14. oldal) –
- A verszályi rendezés az európaiságon ejtett sebet (15. oldal) –
- Jogellenes fegyverek alkalmazása a világháborúban (17. oldal) –
- A magyarság áldozatkészsége és tájékozatlansága (18. oldal) –
- Az agrárnépesség kitartása az őstörvények mellett (20. oldal) –
- A vörös terroristák rágalom-propagandája Nyugaton (21. oldal) –
- Magyarország kirablása (21. oldal) –
- Az államhatalom helyreállítása (22. oldal) –
- Személynevek idézése dokumentációs irodalom helyett (23. oldal) –
- A közélet főszereplői (24. oldal) –
- A nemzeti egység-politikusok névsora (25. oldal) –
- A diktatúra és a Horthy-fasizmus vádja (26. oldal) –
- Racionalizmus és diktatúra (27. oldal) –

A Horthy-fasizmus (29. oldal) –

A nemzetközösség szerepe (30. oldal) –

A romlás okozóit nem vonták felelősségre (30. oldal) –

Az első alkotmánysértő a király volt (31. oldal) –

A Habsburg-Lothringen királyok névsora (32. oldal) –

A magyarság tisztelete emberfeletti magasságra emeli a király személyét (33. oldal) –

Ferenc Ferdinánd federációs terve (34. oldal) –

A legitimisták névsora (36. oldal) –

Habsburg Ottó magyarellenes szereplése diszkreditálta a dinasztiát (37. oldal) –

A forradalmak és álforradalmak főszereplői (39. oldal) –

A polgárinak mondott forradalmárok (45. oldal) –

A proletár forradalmárok (46. oldal) –

Szilárd nemzeti egység az ország helyreállításáért (46. oldal) –

A nemzetrombolók elleni bosszúról való lemondás (47. oldal) –

A közvélemény egysége a revíziós politika mellett (48. oldal) –

A terhes társadalmi örökség (49. oldal) –

Az úri Magyarország szindróma (50. oldal) –

A társadalmi élet megújulása (51. oldal) –

A földreform sorsa (56. oldal) –

Az alkotmányreform (57. oldal) –

A nemzeti összefogás eredményessége (58. oldal) –

Igazságot Magyarországnak! (58. oldal) –

Magyar diplomáciai sikerek (60. oldal) –

Az USA politikai aktivizálódása (62. oldal) –

Az új történelemalakító tényező (63. oldal) –

Új világhatalmi szerveződés (63. oldal) –

A Nemzetek Szövetségének jogrendszere (64. oldal) –

A Müncheni Négyhatalmi Egyezmény (66. oldal) –

A magyar igények érvényesülése (67. oldal) –

Trianon revíziója: a bécsi arbitriumok (68. oldal) –

Számokba foglalt tények (74. oldal) –

A Bevonulás (76. oldal) –

Élt négy évet (78. oldal) –

A **Világ valósága** független az Ember tudatától. A valóság tehát létezik, akár tud róla az Ember, akár nem. Az anyagi világ tényei: a Föld, a Naprendszer, az Orbisz, a Galaktika, az Univerzum, a Kozmosz, vagy az Anyag egyes részei: az elemek, vegyületek, keverékek, elegyek és mindezeknek a molekulái, atomjai, atomjainak részei ugyanúgy léteznek, vagy nem léteznek, akár tud róluk az Ember, akár nem, mint az élő anyag világának és az emberi társadalomnak minden létező ténye és jelensége. *Az Ember azonban minden létezőhöz nem annak ténye szerint viszonyul, hanem aszerint, amilyennek azt az adott tényt ismeri, tudja, tehát a tényről alkotott meggyőződése, hite szerint. Ez érvényes nemcsak a tények létezésére, hanem azok változásaira vonatkozóan is, tehát a társadalom változásaira, a történelemre is: a történelemnek tehát minden ténye, eseménye, összefüggése, minden végbemehetett, vagy végbement anélkül, hogy az ember tudna róla, de az embernek minden egyéni, társas vagy csoportos viselkedését az határozza meg, hogy mennyire és milyennek ismeri, tudja a történelem adott tényeit, eseményeit.* A természet adottságaival szemben minden élőlény viselkedését döntően meghatározza az élőlényfaj sajátos törvénye, az ösztön, a cél ismerete nélküli célszerű viselkedés szabálya. Az Ember ösztönei azonban satnyák, fejletlenek, nem adnak az egyedi és faji élet fenntartásához elegendő irányítást. Fejletlenek az Ember ösztönei, éppen ezért fejleszthetők, fejlesztendők, azaz az Ember tanítható, oktatható, nevelhető, tehát nevelendő, művelendő, hogy a Világ létezőiről egyéni és csoportos élete fenntartásához a világ valóságairól megfelelő ismeretet, meggyőződést alakíthasson ki. *Az emberiség történelme tehát azonos az ember egyéni és csoportos nevelésének, művelésének időbeli változásaival, fejlődésével az állati szintről a 21. századi Homo Sapiens Antropusig, tehát a művelődéstörténettel.* Ahogyan nem lehet felróni senkinek, ha nem ismeri a tőle térben távollevő bármilyen fontos valóságot – például semmit sem tud Ausztráliáról –, ugyanúgy az sem róható fel, ha a tőle nagy társadalmi és időbeli távolságra lévő történelmi tényekről nem rendelkezik kellő mennyiségű és minőségű ismerettel. Idő múlásával az ismereteink egyrészt mennyiségileg gyarapodnak, másrészt az emberre gyakorolt hatásuk fontossága szerint osztályozódnak, összefüggéseik

áttekinthetőbbé válnak, viszonyulásunk ennek folytán minőségileg javul, fejlődik. Hasonló a helyzet az események földrajzi és társadalmi távolságával is: minél közelebbiek az események, alanyilag annál inkább érintett az ember, tehát ítélete annál kevésbé tárgyilagos. A természetes, egészséges társadalmi élet tehát idő múltával minőségi gyarapodást mutat, azaz fejlődik: közhely például, hogy minden politikai rendszer egy emberöltő alatt magától elfogadhatóvá válik, azaz képes kivezetni legreménytelenebb válságos helyzetéből is a társadalmat, *ha a rendszer következetesen tiszteletben tartja saját elvi alapjait*. De az egészséges társadalmat is megbetegíti a történelem adottságait elferdítő információ, és a társadalom válságát *halálíg mélyíti a következetesen rosszhiszemű tájékoztatás*.

A csonkamagyar történetírás virulenciája

Ezért döbbsentem meg 2009 tavaszán, Európa 20. századi tragikus történelmének az újabb gazdasági válság-szakaszában, amikor *Pritz Pál magyar történettudós* média-előadásában sok ezredszer megismétli a *több száz 20. századi csonkamagyar elődjének* a megszálló ellenséges hatalmak kényszere alatt megfogalmazott tételét: *„Magyarországot revíziós politikája sodorta a Második Világháború katasztrófájába”*. Népem mellé állított *őrállóként*, korszerű történelmi ismeretek birtokában, a józan észre hivatkozással, fel kell emelnem szavamat ez ellen a népünk és az amúgy is tévelygő világ közvéleményét félrevezető, történelemhamisító publicisztika ellen, hiszen 20 év óta már Közép-Európában is *szabad a véleménynyilvánítás*. Megmondhatjuk, hogy *„a magyarság bűnös nemzet”* tétel – amellett, hogy ellentétben áll a történelmi valósággal – annak idején sem volt a győztes antifasiszta hatalmak egyértelmű álláspontja, hanem csak a *győzelemből profitálni akaró* egyes társadalmi csoportoké, elsősorban a háborút finanszírozó tőkéseké. A mammonita tőkések érdeke volt és maradt a magyarellenes propaganda, *a közvélemény félretájékoztatása* a magyarság múltjára és jelenére vonatkozóan. Igaz, hogy a nemzetközi jog soha nem tiltotta és tiltja a gazdasági érdekű propagandát, ha az összeegyeztethető a piac törvényeivel. A magyarságnak viszont *joga* van a *rosszhiszemű* ellenséges propagandával szembeni *védekezésre*, sőt ez *kötelessége* is, ha a médiapolitika tevékenysége nem hogy kivezetné, hanem még lejjebb süllyeszti az egyént, népet és minden közösséget az általános *erkölcsi válságba*, az emberiséget pedig a végzetes reménytelenségbe!

Ezért éreztem kötelességemnek a 20. század történetéről közre adandó írásaim elé odatenni *Az európai jogrend utolsó sikere: a békeszerződések felülvizsgálata* című jelen dolgozatomat. Csak a valós történelmi tényállást és annak *jogi minősítését* kell visszahoznom az emlékezetbe, mert ezeket törölte, vagy halványította felismerhetetlenné a 20. század második felének *politikai zszurnalisztikája*. *Trianon felülvizsgálati pere* ugyanis *lezárult* Európa történelmének új, a Második Világháborúval kezdődő, azt megelőző szakaszának a végén. Hogy a háború utáni új világpolitikai rendezés semmisnek tekintette az egész revíziós pert, az nem teszi meg nem történtté, nem törli a történelemből, mint ahogyan a termopülei csatát sem törölte a görög történelemből Görögországnak azt követő perzsa megszállása. Nálunk is az új rendezés nemcsak Magyarország, hanem Közép-Európa tíz más nemzetének a vonatkozásában hagyta figyelmen kívül Verszály intézkedéseit. Nem akarok semmit átmagyarázni, átminősíteni, hanem egyszerűen a hamis információk által elfedett tényeket kívánom ismertetni, úgy, ahogyan azt átéltem, láttam, tapasztaltam *népem körében* a Szilágyságban, Érmelléken, Szatmáron, Kolozsváron, Erdélyben, Európában. Nem a magas vagy magasnak képzelt politika, a kényszerhatalmi döntések dolgaival kell vesződnöm, azaz nem *hatalomtörténettel* – a hivatalosnak tartott történetírás kizárólag ezzel foglalkozik –, hanem *néptörténettel*, *népem* tényleges életével, valós történelmével. A szervezett kényszerhatalomnak, az *államnak alávetett*, de a hatalom gyakorlását csak közvetve, munkája eredményével befolyásoló *nemzetpolgárok* – a földművesek, gazdák, birtokosok, részesek, napszámosok, béresek, cselédek és az iparosok, kereskedők, kisvállalkozók, alkalmazottak, munkások, vasutasok, szállítmányozók, valamint a szellemi, értelmiségi munkából élők, papok, tanítók, hivatalnokok, ügyvédek, orvosok, tudományos kutatók, művészek, írók, előadók, professzorok és mindezek családtagjainak, rokonainak – életével, vágyaival, céljaival, sikereivel és kudarcaival, örömeivel és bánatával kívánok foglalkozni, hiszen mindezek életét éltem én is. Hol voltunk mi, erdélyi magyarok attól a világpolitikától, amely sorsunk felett döntött? Hiszen *mi nem alanyai, hanem tárgyai voltunk* a mindenféle, mindenkori *politikai hatalomnak*. Meg kell mutatnom, hogy az én *népem átszenvedte a 20. századot*. Legjobb képességeivel akart helyt állni mindenütt, ahová Isten állította. Honnan vesz bárki is bátorságot ahhoz, hogy ítéletet mondjon felettünk? Hiszen ehhez nemcsak *erkölcsi*, de még *logikai*

tekintélye sem lehet senkinek. Legkevésbé azoknak a publicistáknak, akik csonkamagyar propaganda-munkásságukkal csak a felettünk uralkodó kényszerhatalom tetszését és kegyeit – tevékenységük elnézését és lehetőleg bőséges fizetséget – akarták maguknak biztosítani, persze, „teljesen önzetlenül, egyedül népünk iránti oldhatatlan szeretettől indítatva”. Önmagukat ítélik el tehát azok, akik népemet, *minket* elmarasztalnak, mert *az én népem semmit sem vétett senki ellen*. Ha Istennek számunkra kijelölt útjának elhagyásával vétett, önmaga ellen vétett elsősorban, azért pedig nem vezekelnünk kell, hanem bocsánatért és áldásért könyörögnünk a mi Mennyei Atyánkhoz!

A krisztianizmus hegemoniájának vége

A Krisztus utáni 20. század közepén, az 1940-es évek elején, valamikor a Második Világháború alatt megszűnt a krisztianizmus 1620 éves világtörténelmi hegemon szerepe. Az emberiség csak a folyamat végén észlelte a tényt, hogy a Homo Sapiens Antropus akarati cselekvését a történelem kezdete óta meghatározó *idealista, azaz eszményközpontú életszemlélet – amelyhez a keresztyén értékrend, a jó, igaz és szép krisztusi szabályrendje is tartozik – közéletünkben érvényét veszttette*, helyébe pedig a Nihilizmus, az Eszmény helyére a Semmit állító dialektikus cinizmus lépett. *Az egyetlen értékül csak a gazdasági hasznot, a profitot elfogadó hegemon szerepre törő materialista értékrenden épül fel a keresztyénség hegemon helyét elfoglaló – nagyon türelmetlen – új világvallás, az ateizmus, a társadalmi ellentét, a Gyűlölet vallása.*

Tehát az 1945-beli antifasiszta győzelem utáni új *poszteurópai-materialista* világrendnek nem az azelőtti *európai nemzeti keresztyén értékrend* az alapja. Magyarország háború közti revíziós politikája pedig egészében Európának a Második Világháború előtti ősnépi eszmei örökségen felépült keresztyén-nemzeti idealista korszakának a tartozéka, nincs okozati kapcsolatban az új, nihilista-materialista-ateista-poszteurópai korszak értékrendjével. Trianon revíziója megtörtént 1938 novembere és 1940 szeptembere között – legkésőbb 1941 áprilisában zárult le –, Magyarország viszont csak két hónappal később lépett hadba a Szovjetunió ellen. Magyarország hadba lépése előtt a Trianon revíziója folytán foganatosított magyar határkiigazításokat megjegyzés nélkül *elfogadták, jóváhagyták* nemcsak a tengelyhatalmak, hanem a németellenes háborús szövetség nagyhatalmai is, úgy az USA, Nagy-Britannia és Franciaország, mint a Szovjetunió. Sőt, a kelet-lengyelországi ún. Curzon-övezetet megszálló Vörös

Hadsereg 1941 januárjában még magyar-szovjet barátsági ünnepeket kezdeményezett az akkori közös határszakaszon. Hogy ugyanez a Vörös Hadsereg győztesként, 1945. április 4-én, Magyarország megszállása után *másként viselkedett*, úgy, mintha 1941-ben semmi sem történt volna, az egyenes következménye a hatalmi viszonyok időközben bekövetkezett változásának: *a megváltozás viszont nem teszi meg nem történtté az előző állapotot*, ahogyan az a későbbiekből visszakövetkeztethető tény sem, hogy a békeszerződés felülvizsgálatát beindító 1938 szeptemberi müncheni négyhatalmi konferencia határozatai egyértelműen *rosszhiszeműek* voltak: nem a béke, hanem a háború előkészítését szolgálták. Különben 1938 óta már általános gyakorlattá lett az, hogy az emberiség sorsát meghatározó döntéseiket a főhatalmak azóta sem teszik közzé, elvárják viszont, hogy az emberiség a döntéseik szerinti magatartást tanúsítson. Bizonyosága ez annak, hogy a poszteurópai értékrend már *nem tekinti az új jogszabály kihirdetését annak hatályba lépése feltételének*.

Hogy mennyire nincs okozati összefüggés a Második Világháború előtti és az azutáni, egymással ellentétes, különböző értékrendű történelmi korszak politikája között, azt nemcsak Magyarország, hanem Közép-Európa egész százmillió népességének a sorsa bizonyítja. Ép elmével lehet-e olyant állítani, hogy: a finnek, észtek, lettek, litvánok, lengyelek, németek, csehek, szlovákok, románok, bolgárok, horvátok, olaszok is mind maguk okozták országuk idegen államba kebelezését, területi megcsonkítását, idegen megszállását, és népeiknek az addigi történelemben soha nem tapasztalt sanyargatását? Olyant állítani, hogy valamelyik közép-európai állam politikája váltotta volna ki a világháború második katonai menetét, ez olyan volna, mintha valaki a *kakaskukorékolás* következményének mondaná a *napfelkeltét*. Nyugat-Európa „demokrata” nagyhatalmainak, Franciaországnak és Nagy-Britanniának a hadüzenetével kezdődött hivatalosan a Második Világháború, de ezek sem tekinthetők a háború okozóinak, hiszen előre látható volt, hogy annak következtében éppen az ő nagyhatalmi állásuk szűnik meg.

Közhely, hogy a Második Világháború közvetlen oka az Első Világháborút lezáró békerendszer volt. Eme békerendszer hibáinak a helyesbítésére, a hibás döntések felülvizsgálatára, revíziójára irányuló törekvés tehát *nem bűn, hanem érdem* az egész emberiség jövődjére szempontjából. A „revízió” ugyanis *logikailag csak megelőző döntésre vonatkozhat*, soha sem későbbire. Különben is

a történelem kezdete óta máig a helytelen intézkedések helyesbítésének egyetlen ajánlott módszere a revízió. Az 1975-ös *Helszinki Zárónyilatkozat* is kimondja, hogy a nemzetek közötti vitás kérdéseket nem fegyveres úton, hanem békés tárgyalásokkal kell megoldani – nagyon csodálkozom, hogy ezt a magyar publicisták nem tudják, vagy nem akarják tudni. Nem lehetnek olyan tájékozatlanok, hogy ne tudnák azt, hogy nincs okozati összefüggés Magyarország politikája és a Második Világháború katasztrófája között. Hogy az 1990 előtti szovjet megszálló hatalom történelemhamisító szentenciákra kényszerítette a publicistákat, az akkor volt. Most milyen más kényszer hajtja a magyar publicisztikát a társadalom ilyen megosztásának a szítására? Hiszen, ez csak „a magyarság bűnös nemzet” pszihopatologikus társadalomellenességéhez vezet. Továbbá: Lengyelországnak a *létezése* mennyiben fenyegette a szomszédjai biztonságát és a világbékét? Bolgárország nem volt hajlandó hadat üzeni a testvéri orosz nemzetnek, ezért a háború végén a Szovjetunió üzent hadat, szállta meg Bolgárországot és – nem piszmogott részletkérdésekkel, hanem –, *likvidálta az egész bolgár értelmiséget*.

A felülvizsgálatot, a revíziót tehát logikusan jóhiszeműen csak helyeselni lehet, mert azt csak az ellenzi, aki az előző intézkedés helytelenségéből hasznot akar húzni. Magyarországnak a háború közti külpolitikája megfelelt az akkori nemzetközi jog szabályainak, egészében összhangban állt a Nemzetközi Alkotmánynak a Nemzetek Szövetsége Egyezségokmányába foglalt célkitűzéseivel, hogy: *„a nemzetközi életből a háború kiküszöböltessék, béke s biztonság megvalósíttassék, a nemzetek érintkezésében az igazság uralma biztosíttassék”*.

Szomorú, hogy még mindig vannak olyan magyar publicisták, akikbe úgy beidegződött a fél évszázados tilalom, hogy még a 21. században sem képesek az idők változását felfogni. Hogy a magyarellenes propaganda csak nemzeti ellenségeink politikai érdeke, ahhoz senkinek gazdasági érdeke nem fűződik, *nem fizet érte* senki, botorság tehát az idejét múlt, csonkamagyar tételek szajkózása. Értse meg már mindenki, hogy *a világháború két menete közötti magyar politika csak az akkor érvényes viselkedési szabályok szerint minősíthető, csak azok alapján ítéltető meg, de semmiképpen sem a Második Világháború utáni értékrendi normák alapján!* Tény, hogy a Második Világháború alatt megszűnt a Földön az *idealista életszemlélet* hegemoniája, és helyét a *nihilista-materialista*

ateizmus foglalta el. Ez azonban nem törölte ki az emberiség történelméből az eszményi értékrend *azelőtti* döntő befolyását.

Az európai értékrend eszmei alapjai: nemzetiség és keresztyénség

Az európai közéletet a Második Világháborúig döntő befolyása alatt tartó idealista életszemlélet az emberiség történelmének természetes eredménye volt, úgy testi, mint lelki vonatkozásban. Az *anyagi-testi* fejlődés vonalán Európa társadalma eljutott a legmagasabb természetes szintig – a család, háznép, klán, törzs után – a *nemzeti közösség* szintjéig. A *szellemi-lelki* fejlődés vonalán pedig a legkezdetlegesebb babona-hiedelmekből kiemelkedve az egyistenhitben a vitathatatlanul legmagasabb eszményi szintig, a *krisztianizmusig*, a keresztyén vallásig. Az európaiak egyéni és társas viselkedésének irányt adó eszmei értékrendnek tehát kettős alapja van – illetve volt 324 és 1944 között, 1620 éven át –, a nemzetiség és a keresztyénség. Így adta ezt az *együttes élet*, a történelem.

A világháborúnak korszakok feletti okai voltak

Keressük hát az Első Világháború okait, hiszen az vezetett Európa, a keresztyén nemzetállamok közösségének a megszűnéséhez. A *Szabadság* eszméjét szolgáló *maszonéria*, a szabadkőművesség egymással szembe forduló részekre bomlása lenne a világháború közvetlen oka? Vagy a *keresztyén értékrendnek* évszázadokkal előbb történt gyakorlati kettéválása – mármint maradi klerikálisra és haladó liberálisra – és a két irányzat vetélkedése? Vagy Eurázsia barbár népeinek az ókor végén történt európai hódítása és honalapítása, illetve a barbár nemzetek egymással szembeni vetélkedése? És mehetnénk az oknyomozással a történelem kezdetéig, vagy a *Homo Sapiens Antropus* élőlénynek a Földön való megjelenéséig, hiszen az Élet kezdettől fogva magában hordozza az elmúlás, a halál csíráját. Hol van itt valamilyen szerepe Magyarország háború közötti revíziós politikájának?

Az idealista életszemlélet a nemzetközi jogban is érvényesült

Tessék végre tudomásul venni, hogy Európa hagyományos keresztyén idealista értékrendjének világnézeti hegemoniája megszűnt a Második Világháború idején. A hegemoniáját veszített életszemlélet jogszerűségét akkor sem nemzetközi jogi fórum, sem a publicisztika nem vonta kétségbe, bár a világpolitika figyelme akkor már mindinkább a háború második katonai

menetének előkészületeire irányult. Méltóztassék elfogadni tehát, hogy dolgozatom címe – *Az európai jogrend utolsó sikere: a békeszerződések felülvizsgálata* – nemcsak szabatos, hanem helyes is. A Trianoni szerződés rendelkezéseinek a felülvizsgálata, revíziója, és a hibásnak talált rendelkezések megfelelő kiigazítása valóban sikertörténetnek tekintendő, amelynek kezdeményezése és szorgalmazása *nem bűne, hanem érdeme* Magyarországnak!

A magyar életszemlélet gyógyulása

A magyarságot nem valami misztikus faji kiválósága, hanem a történelem kényszere vezette a helyes magatartásra. A nemzetünk fokozatosan gyógyult az *extra Hungariam non est vita, si est vita, non est ita* – nemzeti betegségéből, amely végső fokon talán nem is betegség, hanem állandó immunitást adó, életet nem veszélyeztető kicsi fertőzés: a magyarok mindig nemzeten belüli nézőpontjukból látják a világ dolgait, nemcsak a magyarság érdeke szerinti elfogultsággal minősítenek mindent, de a magyarság életét veszélyeztető tényezőket *minimalizáló* aránytalanságban is. Képtelenek felmérni a nemzeti létüket fenyegető veszély tényleges nagyságát, ezért először érdemesnek sem tartják vele szembeállni, de amikor később rákényszerülnek – éppen, mert nem látják a veszély egész nagyságát –, nem félnek minden erejük mozgósításával szembeszállni vele, és végső fokon túlélni is képesek azt.

A pártatlan közélet általános igénye

A gyógyulás a közélet legújabb heveny betegségéből, a „*pártosságból, a pártokráciából*” való kiemelkedéssel kezdődött. Előbb úgy tűnt, hogy a forradalmak vagy álforradalmak sora még a feldaraboltatásnál is nagyobb nemzeti veszteséget okozott Magyarországon. Végeredményképpen azonban megállapíthatjuk, hogy a közhatalom lerombolása rettenetes kárt okozott ugyan a magyarságnak, de haszonnal is járt: így a magyarság – egyedül Európa nemzetei közül – egymás után minden pártirányzatot gyakorlatban kipróbálhatott, mindegyikből és magából a *pártosságból, pártokráciából* is kigyógyulhatott. A politikai pártok csúfos leszerepelése után senkiben sem maradt kétség afelől, hogy a jövőben pártosság helyett a *pártatlanságnak kell* érvényesülnie a közéletben, hogy a politika a nemzet *egészének* és nem csak valamely *részének* – *a párt* latin szó ugyanis magyarul *részt* jelent – érdekeit szolgálja. Azóta józan

magyar embert nemcsak *szélsőséges* romboló politikai mozgalom számára nem lehet megnyerni, de óvakodik minden politikai párt tagságától is.

A verszályi rendezés az európaiságon ejtett sebet

A Világháború első katonai menetének végén, a győztes hatalmak az 1919 januárjában összeült Párizsi Békekonferencián átrajzolták Európa politikai térképét. Az egész emberiség szabadságvágyát – valóban, vagy csak propagandájával – összehangoló *szabadkőműves* mozgalom számára addig álmodni sem merészelt kedvező világtörténelmi alkalom adódott a népek egyéni és közösségi szabadságtörekvéseinek a megvalósítására. Egyszerre szűnt meg ugyanis ekkor mind a két évezredes európai birodalom: a Nyugatrómai Impérium két jogutóda, Ausztria-Magyarország és Németország, valamint a Keletrómai Impérium örökösei, Törökország és Oroszország. A győztes Antant hatalmak, az Amerikai Egyesült Államok, Nagy-Britannia, Franciaország és Olaszország nem is tudott mit kezdeni a váratlanul reászakadt szerencséjével: az USA a Békekonferencia elé terjesztette dédelgetett tervét a Nemzetek Szövetségének létrehozására, de utána – gyengének érezvén magát a nagy terv kivitelére – visszavonult. Olaszország, az új nagyhatalom, belső gondjaival bajlódott, Nagy-Britannia és Írország Egyesült Királysága gyarmatbirodalma megszilárdítására használta ki az alkalmat, így az európai rendezés gyakorlatilag Franciaországra maradt. A magát a bonapartizmus letéteményesének érző Franciaország azonban – instabil reszpublika lévén – annyira felkészületlen és alkalmatlan volt, hogy ezt nem is vette észre magán. Bizony, Európa újjárendezése elméletileg és gyakorlatilag teljesen felkészületlen, tájékozatlan – még saját cselekményeinek a felmérésére is képtelen – *kispolgár népszónokok szeszélyének a prédája lett.*

Először az ősi vetélytársat, a velük szemben mindig katonai, művelődési és gazdasági fölényben volt Németországot akarták megalázni, hatalmát örök időkre megsemmisíteni: Elzász-Lotharingiát annektálták, és olyan háborús kártérítés fizetésére kötelezték Németországot – kamatos kamatokkal számolva Franciaország és a többi győztes állam minden háborús költségét –, amelynek megfizetésére az képtelen volt. Ezért, követelése biztosítására, Franciaország megszállta a német nagyipar tartományait.

Közép-Európában és a Közel-Keleten, a régi birodalmak területéből tíz-tizenöt új országot kreáltak. Helyreállították – illetve engedték helyreállni –

Lengyelország, Finnország és a balti államok függetlenségét, valamint Ausztria, Magyarország és Bulgária megbüntetésére létrehozták a Kisantant államokat: Csehország területét megkétszerezve Csehszlovákiát, előző területét két és félszeresére bővítve Romániát és Szerbia területét megnégyszerezve (!) a Szerb-Horvát-Szlovén Királyságot, a későbbi Jugoszláviát. Ausztria, Németország, Oroszország és Bolgárország tekintetében – *tehát Magyarország kivételével minden más ország vonatkozásában* – az új határokat általában az etnikai adottságoknak megfelelően és a történelmi tartomány-határokon húzták meg. Magyarország területét azonban – példátlanul a világtörténelemben – úgy szabdalták széjjel, hogy még a községhatárokat sem vették figyelembe, nem hogy a nemzetiségi helyzetre tekintettel lettek volna. Akkor ezt a magyarok teljesen *érthetően*, nemzeti sorscsapásnak, csak a magyarokat sújtó katasztrófának, az irigy és gyűlölködő szomszéd népek rágalmozó propagandájával félrevezetett döntéshozó nagyhatalmak tájékoztatlansága folyományaként fogta fel, érezte és tudta. A szomszéd népek, a magyarok ellenségei ugyanakkor érthető örömmel történelmi igazságtételként fogadták a Kettős Monarchia felosztását. Hogy az Antant nagyhatalmak örömmel nyugtázták háborús céljuk megvalósulását, Németország bántó katonai és gazdasági fölényének megszűntét – az természetes volt. De a távolabbiak, a semleges országok is csak a pozitív történelmi fejlődés sikerét, a korhatag középkori birodalmak elavult, disszonáns szólamának az európai koncertből való kiküszöböléseként értékelték a Párizsi Békekonferencia döntéseit.

A magyarok saját hazájuk katasztrófájának robajától nem hallhatták, más nemzetek pedig csak később méltatták figyelemre az Európa másfélezer éves épülete eresztékeinek meglazulását jelző zörejt. A régi épületszerkezet tovább lazult, és két évtized múlva, a Második Világháború idején Európa össze is dőlt. Akkor lett nyilvánvaló, hogy a történelem utolsó évszázadainak minden eseménye – közte az Első Világháború és mindaz, ami körülötte történt – csak egy hosszú *folyamat része*: annak a folyamatnak, amelynek fontos eseménye volt egyik történelmi nemzetállama, Magyarország feldarabolása, mert ez Európa egyik tartóoszlopát, a *nemzeti eszmét* ingatta meg. A nemzeti eszme mellőzése pedig természetes *testi alapjától fosztotta meg* az európaiság másik, a *lelki oszlopát, a krisztianizmust*. Ezért két évtized múlva, a világháború második menetének a végén, az uralomra jutó *nihilizmus* képes volt elfoglalni a pilléreitől megfosztott *idealista keresztyénség* addigi világszemléleti hegemon helyét,

felszámolva ezzel az európaiság egészét. Az európaiság megszűnése nyitott utat a 20. század közepén annak a gyűlölet-uralomnak, amely az egész emberi életet végveszéllyel fenyegeti.

Maga a Második Világháború és az azt követő események *lerombolták* a társadalomtörténet addigi legnagyobb alkotásának, az európai keresztyén *nemzetállam épületének minden elemét*, nemcsak a keresztyénség eszményi célt adó életszemléletét és a társadalom legnagyobb természetes közösségét, a nemzetet, hanem magának az emberi életnek és az emberi munka minden eredményének védelmet és biztonságot adó legerősebb társadalmi kényszerhatalmi szervezetet, *magát az államot is*. Azt a keresztyén nemzetállamot, amely nyugat-európai specialitásként a népek ősi szokásrendjének a monoteista krisztianizmus etikája szerinti továbbfejlesztésével létrejött. Bizony, amellet az emberiséget ért végzetes, egyetemes veszteség mellett, amelyet a nemzetállam megszűnte jelentett, a magyarság trianoni károsodása bármilyen nagy is volt, csak részlegesnek, epizódszakasznak tekinthető. Az emberiség ugyanis életcéljában elbizonytalanodva, tétova tapogatózással keresi a jövőendő útját. A magyarság viszont az első háború után nemcsak túlélte a trianoni csapást, hanem annak hatása alatt öntudatra is ébredt, kigyógyult beteges nemzeti mámorából és megfogya bár, de egészségesebben élt tovább. Nemcsak a magyar nemzet, hanem az ország alkotmányos szerkezete is kigyógyult a *liberális demokrácia elburjánzásának, a pártokráciának, a pártosságnak* a betegségéből. Így a magyarság hazája újjáépítése érdekében képes lett minden anyagi és szellemi erejének mozgósítására, és kára elhárításához, nemzeti otthona helyreállításához, a Trianoni Szerződés revíziójának nemzetközi jogi megvalósításához láthatott.

Jogellenes fegyverek alkalmazása a világháborúban

A pártokrácia, a pártosság, az a társadalmi betegség, amelyen a magyarság a történelmi sorscsapások válságait átvészelve a 20. század elején túljutott, nagyon súlyos volt, és felemésztette a társadalom addig felhalmozott erőtartalékát. Az Első Világháborúnak már az első esztendejében látható volt, hogy hagyományos fegyverekkel, a háborús jog szabályainak megfelelő eszközökkel egyik fél sem érhet el győzelmet, mindkét fél félretette hát az európai lovagiasság szabályait, és az ellenfél legyőzése érdekében az előzetes nemzetközi szerződések által tilalmazott fegyverek és módszerek alkalmazásához

folyamodott. *A mérges gázok és a kivédhetetlen más katonai fegyverek alkalmazása nem volt elegendő, és ezért az ellenséges nemzet erkölcsi egységének megbontására törekedett*, a közvéleményt fondorlatos csalafinta békepropagandával a véderő gyengítésére, sőt, az ellenség államhatalmi szervezetének *forradalommal való megsemmisítésére* hangolta. Erre a liberális jogállam alkotmánya legális intézményeinek rosszhiszemű felhasználása adott lehetőséget.

A háború előtti ellenzéki politikai pártok propagandájának előbb a béke, azután a társadalmi igazság jelszavával forradalmivá tétele sikerrel is járt. Előbb a cári Oroszország katonai erejét törte meg az évtizedek óta készülődő forradalom, majd Ausztria-Magyarország kért előbb fegyverszünetet Wilson amerikai elnök békepontjainak csábítására, utána Ausztria-Magyarország mindkét részében kitört forradalom, illetve *álforradalom* szüntette meg a társadalmi rendet. Végül Németország nemzeti egységét bontotta meg a szociáldemokrácia, fegyverletételre kényszerítve a katonai győzelemhez közel álló hadsereget. Németországban és Ausztriában a forradalom megállt a szociáldemokrata köztársaság létrehozásánál. Oroszországban tovább ment a kommunizmusig, a bolsevik proletárdiktatúráig. Legmesszebb ment a forradalom útján Magyarország, ahol a proletárdiktatúrán is tovább haladva, *minden pártpolitikai lehetőséget kipróbált* a társadalom anarhikus tekintélybomlásának az utolsó fázisáig, a közhatalom teljes felbomlásáig jutott, utat engedve az ellenséges szomszédnépek katonai megszállásának. Így az ország felosztása de facto még annak békeszerződés általi de jure jóváhagyása előtt végbemehetett. Az ezeréves magyar államhatalom szétolvadása miatt Magyarország nem létezett, tehát nem is védekezhett feldarabolása ellen a békekonferencián – amelyre különben sem kapott meghívást –, amíg végül az önkéntesekből szerveződött nemzeti hadsereg a közrendet és az alkotmányt helyre nem állította.

A magyarság áldozatkészsége és tájékozatlansága

Mert – ennek nagyon fontos a kihangsúlyozása! – a magyar társadalom egésze, a legnagyobbaktól a legkisebbekig, mindenki *készen volt minden áldozathozatalra* a haza megmentéséért, *de teljesen tájékozatlan volt* abban a tekintetben, hogy *mit és hogyan kell vagy szabad feláldozni a „haza megmentéséért”*. A megelőző békés évtizedek látványos nemzeti sikerei elfedték a valóságot a világháborús nemzedék szemei előtt. Bárki állt elő valamilyen

tetszetős tervvel a haza megmentésére, lelkesen sorakoztak fel utána, úri nagyvonalúsággal igazként fogadtak el minden irányzatot, nem vették észre, hogy mögötte részben vagy egészben ellenséges politikai erők állnak. Azt látván, hogy a katonai vereséget kihasználó nemzetiségek támadnak a magyarságra, úgy, mint annak idején '48-ban, lelkesen fel is sorakoztak a Kossuth zászlaja alá, azaz a kossuthista pártvezér, Károlyi Mihály mögé, hiszen az Antant szövetségesének mondta magát, francia-olasz segítséget ígért a Habsburgokkal szemben éppen úgy, mint '48-ban. (Jellemző a félreálló Tétova Károly király helyettesítőjének, a nádorivadék Habsburg József főhercegnek a viselkedése, aki annyira híve volt a nemzeti forradalmi átalakulásnak, hogy még nevét is Alcsuthy Józsefre polgárosította.) Utána a magyar nemzet legkiválóbbjai, szellemi, politikai, gazdasági, társadalmi vezéregyéniségei, mindenki, a főnemesektől és főpapoktól kezdve a proletárokig lelkesen követett egymás után mindenkit, aki a haza megmentését ígerte: előbb Károlyit, azután az általa kinevezett, a nemzeti erők mozgósítását ígérő Berinkey Dénest, utána az orosz hadifogságból hazatérő, magát Lenin barátjának mondó Kun Bélát, mert az Orosz Forradalomból győztesként kikerülő Vörös Hadsereg segítségét ígerte. A nemzet legjobbjai sorakoztak fel az országot tanácsköztársasággá átszervező szociáldemokrata párt mögé is, mint a direktóriumok és más forradalmi szervek tagjai. Amikor pedig a Népbiztosok Tanácsa az ellenséges hadak ellen Vörös Hadsereg szervezésére mozgósította a lakosságot, habozás nélkül állt be katonának minden arra való ember. Csak amikor a Felvidéket visszafoglaló magyar Vörös Hadsereg Szlovák Tanácsköztársaságot létesített a felszabadított területen, és amikor látták, hogy a Vörös Hadsereg nem az ellenséges román haderővel veszi fel a harcot, hanem az ellen harcoló Székely Hadosztályt semmisíti meg, döbbsent rá mindenki a proletárdiktatúra nemzetromboló voltára, csak akkor gyógyult ki vakságából, és hagyta oda a bolsevizálódott forradalmi mozgalmat. Saját balekségén is utálkozott és szégyenkezett mindenki, de tétlenül nézte, hogy a parasztság megfélemlítésére vörös terrorkülönítmények járják a falvakat és „számolják fel az osztályellenséget”. A falu népének a passzivitása csak ekkor, 1919 júliusában szűnt meg, amikor a vörös terrorkülönítmények a parasztság felszámolásához kezdtek. Ekkor sem szervezkedtek politikai mozgalmá – urak dolgának hagyván a politikát –, hanem a Székely Hadosztály maradványaihoz csatlakozva önkéntes sereggé gyülekeztek az arra hivatott, nemzethű tisztikar

parancsnoksága alá, a legmagasabb rangú magyar katona, a Nemzeti Hadsereget szervező Horthy Miklós hívó szavára.

A proletárdiktatúra kormánya az egész vörös pártvezetőséggel együtt ennek, a francia megszállás alatti szegedi szervezkedésnek a *hírére* szökött ki az országból kellő előkészület után, de senkitől sem üldöztetve. Kun Béla már július közepén bejelentette a központi bizottságban, hogy a proletár világforradalomnak a proletariátus ellenében a sikerre semmi esélye nem lévén, el kell hagyniuk Magyarországot. A mozgalom tovább szervezésére itt maradó elvtársakat ideológiai anyaggal gazdagon ellátva, a Népbiztosok Tanácsának vezetése alatt a kunbélista csoport az ország könnyen mozgítható anyagi értékeit, pénzt, aranyat, valutát, műtárgyat – még a Szent Koronát is – útravalóul felcsomagolta, és 1919. július 31-én külön vonattal a még fennhatóságuk alatti Dunántúl népétől el sem köszönve, Bécsbe távoztak. Az uralmuk alatt maradt területet, a Dunántúlt – az ország többi része már az ellenséges szomszédok megszállása alatt volt – átengedték az addig még le nem szerepelt két pártnak: először Peind Imre próbálkozott szakszervezeti kormánnyal, utána pedig Friedrich István fehérterrort is alkalmazó habsburgista klerikális pártja zárta a látszaturalmi sort.

Az agrárnépesség kitartása az östörvények mellett

A rend helyreállítását a Föld népe, a falusiak, az agrárlakosság – akiket a városi csiszlikek parasztoknak mondanak – kezdeményezte, de ők is csak akkor adták fel tétlen passzivitásukat, amikor a terror már őket is elérte. Ahogyan a jobbágyi ivadékok háromezer esztendő óta megszokták volt – rosszallóan ugyan, de – passzíve nézték, hogy a nemes ivadékok, az urak, a társadalmi hatalom gyakorlóí, mint szegik meg az ősi ugor jobbágyszerződésben vállalt kötelezettségüket, hogy eltartásuk fejében megvédelmezik a föld népét. Tétlenek maradtak annak a hallatára is, hogy koronázási esküjét hogyan szegi meg a király, amikor az ország védelmezése helyett lemond a trónról. Hogy az egyházi és világi országnagyok, az országgyűlés született nemes és választott tagjai hogyan hártják el maguktól a nép érdekeinek védelmezését, átengedve a közhatalmat az ellenséges sajtó propagandája szerint sorra minden politikai pártszervezetnek, és hogyan szemléli mindezt tétlenül a nemzeti értelmiség és az egész polgárság.

Ausztriában a szociáldemokrata köztársasági kormány segítőkész barátsággal fogadta a Magyarországról menekülő szocialista testvéreket. A tényleg volt vörös terrornak ezek a csahosai telejajveszékelték a nyugati sajtót, hogy Magyarországon ellenforradalmi fehérterror dühöng a Nemzeti Hadsereg szervezésében. A fehérterror különítmények elpusztítanak, halálba küldenek mindenkit, aki szocialista, vagy más haladó vagy demokratikus meggyőződésűnek gyanítható, vagy éppen csak zsidó származású. A Magyarországot feldaraboló nyugati hatalmak közvéleménye hitelt adott minden magyarellenés rágalomnak, hiszen az erkölcsileg igazolta politikájukat. Az államok közül Ausztria „emberséges” kormánya reagált elsőként a magyarországi terror hírére: lezárta a magyar határt úgy, hogy a kirabolt és mindenéből kifosztott ország ellátatlan fővárosában fázó és éhező gyermekeknek Hollandiából küldött segélyvonatokat sem engedte át.

Bizony, a kunbélista terrorlegények rágalmai annyira magyarellenessé hangolták a nyugati közvéleményt, hogy azt nemcsak az 1956-os magyar Testvériség-forradalom, de még az azután következő évtizedek példás magyar helytállása sem volt képes mind máig még tárgyilagossá sem mérsékelni.

Magyarország kirablása

Az Antant Hatalmak által magyaroknak hagyott országból a megszálló szomszédok mindent elvittek, amit elvinni érdemesnek tartottak. A Budapestet megszálló román hadsereg a használati cikkek és élelmiszerek után még a gyárak amúgy is tétlenül álló gépeit is leszereltette, vagonokra rakatta és Óromániába szállíttatta, de még a vasúti kocsikat sem küldték vissza. Hiányoztak még a legfontosabb élelmiszerek és szükségleti cikkek is. Ami mégis maradt, azt eszközök hiányában nem lehetett a fogyasztóhoz szállítani. Így maradtak szén hiányában fűtetlenül a magyar városok. Akinek sok pénze volt, nem látott hiányt, de a tartalék nélküli középosztály és főként az a munkásosztály, amelyre hivatkozva a proletárdiktatúra ide jutatta az országot, egyszerűen nyomorgott. Még elviselhetetlenebbé tette a helyzetet az a sok százezer menekült, akik az idegen megszállás alá került országrészekből özönlöttek a megmaradt országba.

Ez, a területét maguk között felosztó ellenséges szomszédjai gyűrűjébe zárt, minden anyagi javaitól, vagyonától megfosztott, kirabolt ország került 1919 novemberében a Nemzeti Hadsereg hatósága alá. A magyarságnak semmi

anyagija nem maradt, csak *az élete* és *a becsülete*, és – mindenek felett – nemcsak megmaradt, hanem meg is erősödött Istenbe vetett hite, a múlt tanulságaival megalapozott jövője felőli reménysége, azaz az élni akarása. A pártosság nyűgétől szabadult egységes akarat képessé tette a nemzetet a végtelen nehéznek látszó feladatok megoldására. Így még az átmeneti Huszár kormány gyenge tekintélye is elegendő volt a legsürgősebb feladatok megoldásához: a béketárgyalásokra, illetve a békediktátum átvételére kellett törvényes delegációt küldeni Párizsba, itthon pedig az országgyűlési választásokat kellett megszervezni. Az átmeneti Huszár Károly-kormány mindkét feladatot megoldotta, és 1920 márciusában összeülhetett az alkotmányos rend helyreállítására hivatott nemzetgyűlés. Király nem lévén, az alkotmány előírása szerint kormányzót kellett választani. Ez is megtörtént: kormányzóvá választották a Nemzeti Hadsereg parancsnokát, Horthy Miklóst, aki végre törvényes kormányt nevezhetett ki: előbb a Békeszerződés aláírására Simonyi-Szemadam Sándort, az utánra az újabb választásokig Teleki Pál elnöklete alatt.

Az államhatalom helyreállítása

Első feladat magának a szervezett közhatalomnak, az államnak a helyreállítása volt: az alkotmányos közrend, a közbiztonság, a tulajdonjog, a társadalmi tekintélyrend megszilárdítása, a jogfolytonosságnak a másfél évi hiátus utáni helyreállítása. Ezt az emberfeletti feladatot olyan eréllyel, példás, higgadt önmérséklettel, és a lehető legkisebb egyéni és közösségi veszteséget, kárt, egyéni fájdalmat okozva oldották meg, mindenféle terror, önbíráskodás, bosszúállás nélkül, amely egészében megfelelt a magyar jog becsületének. A politikai pártok és mozgalmak – konzervatívok, progresszisták, radikálisok, liberálisok, demokraták, szocialisták, kommunisták, nacionalisták, klerikálisok, arisztokraták, kapitalisták, proletárok, hívők, ateisták, nők, férfiak, öregek, fiatalok, idealisták, materialisták, fiziokraták, merkantilisták és mindenféle más szempont szerinti csoportosulás és szervezet – valóságos, képzelt, kitalált vagy egyáltalán nem is lehetséges anyagi és társadalmi ellentétes érdekek alapján vagy ürügyén egymásra uszított és ugrasztott egyének, csoportok, foglalkozások, társadalmi osztályok, felekezetek, nemzetiségek, fajok, sőt nemek közötti *társadalmi békét helyre kellett állítani*, hiszen anélkül lehetetlen az élet. 1920-ban Magyarországon a nemzeti keresztyén restauráció ezt is megoldotta. Persze, nem jól, hanem csak ahogy lehetett, de ez is csodának számított itt, ebben a legyőzött,

feldarabolt, kirabolt, kisémmizett, nincstelenné tett és még jóvátétel fizetésére is kötelezett, ráadásul irigy és kárörvendő ellenségeinek gyűrűjébe zárva politikailag, gazdaságilag, társadalmilag teljesen elszigetelt országban. Egyedülálló, kivételes siker volt ez az akkori Európában. Csak idő múltával vált észrevehetővé az a különbség, amely Magyarország és a többi állam stabilitása között létesült. A győztesek-nyertesek diadalmámoruk, a legyőzöttek általános nyomorúságuk miatt voltak képtelenek a kiegyensúlyozott kormányzásra, és sodródtak a történelem hullámai között a világháború második katonai menete felé. Magyarország sem volt képes megállni a lejtőn, de annak 1919 nyarán az aljára jutva visszafordulhatott felfelé, a társadalom újjáépítése felé.

De nehogy a 20. század heveny fertőző betegségének, az *emberimádatnak*, a *személyi kultusznak* bűnébe essünk: a nemzet és az ország újjáépítésének, helyreállításának kiváló teljesítményéért senki embert, sem egyént, sem csoportot nem illet semmiféle dicsőség, mert az, ahogyan a magyar nemzet és országa erkölcsileg, szellemileg, lelkiileg, társadalmilag, gazdaságilag és politikailag újjáépült, az nem volt emberi mű – a Történelem Urának, Istennek a műve volt ez, hiszen végrehajtására a történelmi helyzet kényszerítette a magyarságot. Egyszerűen az államfőtől a kisbojtárig mindenki tette a dolgát, legjobb képességei szerint ott, ahová Isten állította.

Személynevek idézése dokumentációs irodalom helyett

A mélyen tisztelt Olvasóim észrevehetik, hogy írásaim szövegébe nagyon sokszor és nagyon sok *személynevet*, sőt *egész névsorokat* iktatok, amelyekkel nem hogy elősegíteném, hanem inkább elrontom szöveg érthetőségét. Nem is szándékozom ezekért tisztelt Olvasóim elnézését kérni, mert a személynevekre én, állításaim igazolása céljából hivatkozom: *vagy elhiszi és elfogadja a tisztelt Olvasó az én állításomat*, vagy az idézett nevek alapján *utánakeres* – nem a sajtóban, hiszen ott csak a kiigazítandót találhatja – ott, ahol számára meggyőző bizonyítékot találhat. Ugyanis Közép-Európa 1944 őszén *antifasiszta megszállás* alá került, amely az Emberi Jogok itteni érvénytelenítését vonta maga után. A szólásszabadság, a sajtó- és gyülekezési szabadság, sőt még a gondolat szabadsága is eltűnt közéletünkéből. Nemcsak a korszak eseményeit és mindennapi életét, de még az 1944 előtti történelmet – különösen a magyar történelmet – sem volt szabad másként tárgyalni, csak az antifasiszta főhatalom szeszélyes, de következetesen ellenséges igénye szerint. Az 1990-es *Átállás*

nagyon keveset változtatott a bolsevikdiktatúra szemléletén és módszerein – például: az osztályharc propagálása tekintetében –, és még az azóta megjelent „helyreigazító” publicisztikában sem ismerünk rá az átélt korszakok történelmére. Sajnos, nem vagyok képes a kiigazítások elvégzésére, hiszen a média olyan tömegű információözönt zúdított a világra, hogy abból lehetetlen nemcsak az igaz és a hazug szétválogatása, de még a *jó* és *gonosz szándék* megkülönböztetése is. A személynevekre én, állításaim igazolása céljából hivatkozom: tehát vagy elhiszi és elfogadja a tisztelt Olvasó az én állításomat, vagy az idézett nevek alapján utánakeres.

A közélet főszereplői

A magyar nemzetnek és a nemzet országának az újjáépülése a magyarság egésze teljes összefogásának volt ugyan az eredménye, azonban erre az összefogásra a *történelem kényszerítette* a magyarságot, az sem egyénnek, sem csoportnak, sem senki *emberfiának nem érdeme*. Erről meggyőződhetünk, ha végig vesszük az akkori magyar közélet főszereplőinek névsorát: a testi és lelki újjáépülés *Horthy Miklós* érdeme, erkölcsi, szellemi kiválóságának, politikai zsenialitásának volna az eredménye? Egyáltalán nem! Horthy, az Utolsó Európai Lovag, köztiszteletben álló birtokos nemes, szigorú, református családban született, kiváló testi adottságú, átlagon felüli intelligenciájú, kitűnő neveltségű, fegyelmezett, vitéz katona és sikeres diplomata, tekintélyes, de nem fölényes viselkedésű, magas zenei műveltségű (pl. remekül zongorázott), sokoldalú, kiváló sportember, jó táncos és jó társalgó, meggyerő modorú ember volt ugyan, de puritán keresztyén meggyőződése nem engedte, hogy a neobarokk kor eszményíthető übermenschei közé tartozzon. Politikai sikerének a titka éppen egy hiányosságának volt az eredménye: tengerésztiszt lévén távol élt a hazai társadalmi viszonyoktól, nem is ismerhette azokat. A politikai pártok okos vagy oktalan viszálykodása enyhe undorral töltötte el, könnyen távol tarthatta magát azoktól, hiszen neki magának semmiféle pártmeggyőződése vagy érdekeltsége nem volt, azon kívül, hogy úgy a jobb-, mint a baloldali *szélsőségeket nem tűrte*. Államfőként is katona maradt: fenntartotta a közélet alkotmányos rendjét, biztosította mindenki számára a munka lehetőségét, de maga nem avatkozott semmibe, mindent rábízott a cselekedni akaró szakemberekre. Sokat dicsért erénye, munkatársainak, szövetségeseinek szerencsés megválogatása is csak a legfőbb tanácsosai: Teleki Pál, Ravasz László és Gömbös Gyula által közvetített

közvélemény előítélet nélküli, tárgyilagos, józan elfogadását jelentette, mindenekelőtt a Trianoni Szerződés országcsonkító rendelkezéseinek békés revíziója tekintetében.

Teleki Pál erdélyi születésű arisztokrata lévén külföldön is elismert tekintélyű földrajztudósként foglalkozott politikával. Szívvel-lélekkel állt a keresztyén-nemzeti-liberális Horthy lovagias politikája mellett, hiszen maga is cserkész volt. Programja a Szent Korona és a szentistváni Magyarország eszméjén, a tradicionális magyar keresztyénségen épült fel. A Teleki keresztyénsége is erdélyi volt: buzgó katolikus létére sem gyűlölte a protestánsokat. Ez rontotta a bigott feudális főpapsággal való kapcsolatait, de növelte józan politikusi hírnevét.

Ravasz László református püspök, az erdélyi, előítélet nélküli, józan idealista bölcséleti iskola képviselője volt. Az ő etikai viszonyulása megszilárdította Horthy emberséges, józan politikai meggyőződését.

Gömbös Gyula, dunántúli evangélikus tanító fia, vezérkari tiszt, kitüntetett vitéz frontharcos katona volt. Horthy hűséges bajtársa és mindenben támogatója volt. Liberális oldalról bíralták Gömbös katonai fegyelem-társadalompolitikáját, pedig anélkül nem lehetett volna a forradalminak mondott anarhikus káoszt legyőzni.

A nemzeti egység-politikusok névsora

A kor ismert politikusainak egyéni vagy közös érdeme volna-e a sikeres országépítés? Ezt is tagadnunk kell: Apponyi Albert, Ábrahám Dezső, Bajcsy-Zsilinszky Endre, Bartha Károly, Bánffy Miklós, Bárczy István, Bárdossy László, Belitzka Sándor, Benitzky Ödön, Bethlen István, Bleyer Jakab, Bornemissza Géza, Chorin Ferenc, Csáky István, Csekey István, Darányi Kálmán, Dálnoki Miklós Béla, Dálnoki Veress Lajos, Eckhardt Ferenc, Eckhardt Tibor, Erekly Károly, Fabinyi Tihamér, Farkas Ferenc, Finkey Ferenc, Friedrich István, Goldberger Leó, Gömbös Gyula, Gratz Gusztáv, Habsburg-Lothringen József Ágost, Haller István, Hantos Elemér, Hegedűs Loránd, Herczeg Ferenc, Héjjas Iván, Hóman Bálint, Hubay Jenő, Huszár Károly, Imre Sándor, Imrédy Béla, Karafiáth Jenő, Kállay Miklós, Kánya Kálmán, Károlyi Gyula, Kelemen Krizosztom, Keresztes-Fischer Ferenc, Klebelsberg Kunó, Korányi Frigyes, Kozma Miklós, Kunder Antal, Lakatos Géza, Magyary Zoltán, Marosi Ferenc, Matolcsi Mátyás, Nagyatádi Szabó István, Nagybaconi Nagy Vilmos, Perényi Zsigmond, Pethő Sándor, Peyer Károly,

Prohászka Ottokár, Prónay Pál, Radocsay László, Raffay Sándor, Rakovszky István, Ravasz László, Reményi-Sneller Lajos, Rubinek Gyula, Simonyi-Szmadam Sándor, Somogyváry Gyula, Somssich József, Surányi-Unger Tivadar, Szegfű Gyula, Szent-Györgyi Albert, Szombathelyi Ferenc, Takács Tolvaj József, Tasnádi Nagy András, Teleky Pál, Tomcsányi Móric, Ullein-Reviczky Antal, Wodianer Andor – hogy csak a *politika* leggyakoribb neveit említsük. Nincs hely ugyanis a sokkal fontosabb *társadalmi, művelődési* és a még fontosabb *gazdasági* élet főszereplőinek felsorolására. A *politikuskok többsége* az előző, álforradalomba torkolló és ott dicstelenül letűnt pártokrata korszak neveltjei, tájékozatlan politikusai voltak. Tájékozatlanságuk megmaradt ugyan és pártelveikhez később is ragaszkodtak, de a körülmények kényszere alatt – mint az első pünkösdben a Szentlélek indíttatására a háromezernyi hívő – képesek voltak azokon felülemelkedve a nemzeti célok megvalósítása érdekében szilárd egységben Horthy Miklós mögé felsorakozni. Kétségtelen, hogy becsületes, józan emberek, és a maguk területén elismert szaktekintélyek voltak, akiknek a tevékenysége nélkül nem működhetett volna ez a sajátos pártfeletti politikai rendszer. Nekik sem érdemük az ország és a nemzet újjáépítése, mert működésüket a történelmi adottságok kényszere irányította. Elismerésünkre azért tarthatnak számot, mert képesek voltak a lelkiismeretük szerinti helyes utat választani és azon kitartani.

A diktatúra és a Horthy-fasizmus vádja

A magyarokkal szemben ellenséges beállítottságú, rosszhiszemű 20. századi *antifasiszta publicisztika* – a világközvélemény *tájékozatlanságát* kihasználva – *diktatúrának, Horthy-fasizmusnak* mondja a két háború közötti magyar alkotmányrendszert. Helyszűke miatt a *diktátor, a diktatúra* fogalmát csak nagyon vázlatosan határozhatjuk meg: az antik római reszpublikában „dictator” volt az elnevezése annak a polgárnak, akire rendkívüli veszély esetében a Város feletti minden intézkedési hatalmat – a hadsereg főparancsnokságával együtt – *meghatározott időre* átruházták, aki aztán ideje lejártakor vagy feladata teljesítése után megbízatását visszaadta az alkotmányos szerveknek. Nevezetes római diktátor volt *Cincinnatus* és *Fabius*. *Julius Caesar* volt az első római diktátor, aki megbízatását állandósította, haláláig megtartotta. Innen jön a *ceasarizmus* elnevezés, amely *az állandósított diktatúrát, a katonai parancsnok, az imperátor teljes végrehajtó hatalmi uralmát jelenti*. Az antik római *individualista szabadságesszme* társadalmi megvalósítására csak az alkotmányjogilag jól

körülhatárolt *caesarizmus* képes. Fényes történelmi bizonyítéka ennek az, hogy a caesarizmus 1500 éven át jól működött Rómában és Konstantinápolyban, mert a császár teokratikus tejhatalma úgy szavatolta a jogrend biztonságát, hogy a *római magánjog azóta is minden jogrendszer példájául szolgál*, és sokan ma is azt állítják, hogy a mediterrán népek kormányzatára csak az állandó diktatúra képes. Hogy ennek működéséhez a végrehajtó hatalmi funkció mellé még mennyi törvényhozási és bírói hatalom szükséges, az az adott kor és társadalom viszonyainak a függvénye.

Racionalizmus és diktatúra

A 20. században *diktatúrának* nevezett közhatalmi rendszerről mindenk előtt le kell szögeznünk, hogy az *nem ellentéte, hanem egyenesen folyománya* volt az antik individualista szabadságrendszer felújítására törekvő 18. századi *liberalizmusnak*. A vallási reformáció lelkiismeret- és gondolatszabadság igénye az *értelmet*, a *rációt* nyilvánította az emberi erények legértékesebbjének. A *racionalizmus* koreszméjének megfelelően az *újkor hőse* az *értelmes, okos, tudós ember* lett a középkori *szent ember* helyett, a nevelés és oktatás szelekciója is ezek társadalmi érvényesülését segítette elő. Úgy az evolutív, mint a revolutív szabadságmozgalmak, mind a szellemi, értelmi kiválóságoknak társadalmi hatalomhoz juttatására törekedtek. A törekvés sikerrel is járt, és a 19. században, a szabadság századában, az európai országokban sorra alakuló *népképviseleti demokráciának* nevezett, az egyéni tehetség, az értelmesség hierarchiáján felépült rendszer nemzeti jogállammá szerveződött. A fejlődés két vonalon haladt tovább: *az egyéni kiválóság*, a lángelme, a zseni eszmei értékfelettség igényével állt elő, a másik úton a *csoportos, kollektív kiválóság* felekezeti, nemzeti, faji, osztály, erkölcs felettséget, a felsőbbrendűség elismertetését, az úgynevezett imperializmus érvényesítését szorgalmazta. Alig fogalmazta meg Nietzsche a maga erkölcsi rend feletti *übermenschét*, a *20. századi diktátor fantomképét*, az egész emberiség vezetésére, a világuralomra kiválasztott nép, a *kollektív diktatúra*, a *rasszizmus* és az osztálydiktatúra elmélete is megszületett, rögtön az előzetes gyakorlati megvalósulás után. A *Gyűlölet Százada*, *20. század apokalipsze* ezeknek az *egyéni és kollektív, minden erkölcsi meggyőződést tagadó korlátlan felsőbbrendűségek egymásközi halálos versenyének az eredménye*. Ameddig az őstehetség, a kimagasló szellemi képességek tekintélyének a tisztelete megmaradt a művelődés, a tudomány és művészet

területén, nem ingatta meg az emberi élet egyensúlyát. Amikor azonban a 20. század fordulóján a társadalmi érvényesülés igényével lépett fel, *korlátlan* kényszerhatalmi befolyást követelve magának, válságba sodorta az egész emberiséget. A 20. században nem a térben, időben, hatáskörben körülhatárolt, úgynevezett *legitim diktatúrákkal* van a baj, hanem az egymással szembenálló érdekek társadalmi ellentétével visszaélő, anarhikus ököljognak teret adó, úgynevezett *forradalmi diktatúrákkal*. Az emberi elme hiába keres, nem képes kiutat találni a magukat a legmagasztosabb jelszavakból sűrített névvel illető sokféle felsőbbrendűség között sem. Az álarcot viselő, *anonim diktatúrát* pedig, amelynek erkölcsfeletti tekintélyét korunk sajtópropagandája sulykolja, felfogni sem képes. Sejtjük, hogy korlátlan hatalma mögött az *anonim hiteltőke áll, az pedig azonosíthatatlan lévén, jogi körülhatárolása egyszerűen lehetetlen*.

A 20. századi diktatúra

Az Első Világháború utáni Európában a diktatúra valóságos *politikai divat* volt, olyannyira, hogy még a diktatúrához közel sem álló közhatalmi rendszerek is legalább diktatórikus részleteket, diktatúrával szembeni rokonszenvet hirdettek magukról. Az orosz, olasz, német, portugál, spanyol tényleges diktatúrák után, papíron Románia is diktatúra, „királyi szabadkőműves diktatúra” lett. Törökország, Ausztria, Lengyelország, majd a Második Világháború alatt Franciaország, Hollandia, Szlovákia, Horvátország és esetleg mások is *quasi-diktatúrának* mondták magukat. *Magyarország azonban ellenállt a divatnak, kitartott a hagyományos európai keresztény nemzeti jogállam alkotmányának klasszikus liberalizmusa mellett, amely mindenféle diktatúrát, parancsuralmat kizárt*. Ezt minden józan ember megállapíthatja, ha az 1920 és 1944 közötti magyarországi közhatalmi rendszert az előtte lévő kunbéli és az utána következő szilasista és rákosista diktatúrákkal összehasonlítja. Nem is lehetett az akkori Magyarországon diktatúra, mert ahhoz *diktátorra*, diktátori tekintélyre *lett volna szükség*. Magyarországon pedig – a korszak politikusainak fenti névsorát elemezve – *még diktátor-jelölt sem volt*. Önjelölt bizonyosan nagyon sok lehetett – amint Bánffy Miklós a Maskara című vígjátékában kifigurázza őket –, de ezek követők híján csak gittegyelet vagy sportklub létesítéséig jutottak. Kiket is gyanúsítottak diktátorsággal? *Horthy Miklós* gyanú felett áll, hiszen ő a katonatiszt gentlemani nagyvonalúsággal kezelt minden civil pártpolitikát, nem hogy valamibe is beleszólt volna. *Bethlen* vagy *Teleki* lett volna a diktátor? Szó

sem lehet róla. *Nagyatádi* – mint láttuk – nem akart diktálni, de különben is meghalt. *Gömbös Gyula* intézkedéseire már rá lehetett volna mondani, hogy *diktátumok*, de ő mindig mindenben Horthy mögé húzódott. *Imrédy Béla* és *Szálasi Ferenc* már diktátorságra törekedtek, de őket a társadalom nem akarta. Honnan indult a magyarországi diktatúra gyanúja? A felületes néző a pártok megegyezésének, a pártprogramok összehangolásának politikáját látták egypártrendszeri, diktatórikus törekvésnek. A *pártatlan közélet igénye* – bár megfogalmazása csak az Ötvenhatos forradalom tűzében történt – valójában kezdettől fogva ott volt a nemzeti egység 1919-es szervezésében. A nemzeti keresztyén kormánykoalíció egyeztetette programját a választáson induló pártokkal, nemcsak a választások előtt, de azután is, az országgyűlés egész tartama alatt is, és csak a közös pontokban várta el a csatlakozó párt parlamenti szavazatait. Még a szociáldemokraták magyarországi pártja is – határozott ellenzéki sége dacára – fontos reformkérdésekben a kormánykoalíció mellett állt. Ez a módszer kitűnőnek bizonyult, és ennek segítségével a történelmi magyar alkotmány – és benne a népképviselői országgyűlés jó működése dacára – elkerülve a destruktív pártokrácia végzetes betegségét, szilárdan működhetett a Második Világháború idején bekövetkezett idegen megszállásig. Eközben a parlamenti demokráciát Magyarországtól féltő európai államok többségében sorra áttértek az akkor divatos *egy párti diktatúrára*, meggyőződve arról, hogy a többpárti parlament valójában csak a politikai pártok tőkeerős *lobbijának a cirkusza*, amely lehetetlenné teszi a nemzeti érdekek megvalósítását. A keresztyén nemzeti magyar politika viszont szilárdan állt a liberális demokráciának nevezett közhatalmi szervezet mellett. A módszer alkalmazásának fontos dokumentuma a *Nyilaskeresztes Párttal* történt egyezkedés: a nyilasokat a parlamentbe juttató választások után *Gömbös Gyula* miniszterelnök megbeszélésre hívta *Szálasi Ferencet*, és kérte, ismertesse pártja programját, hogy abból a kormány magáévá tehesse a számára elfogadható tételeket. Mivel Szálasi semmi ilyet nem tudott mondani, pártja minden tekintetben ellenzéke lett a kormánykoalíciónak.

A „Horthy-fasizmus”

A diktatúra-kérdés tisztázása után, lássuk a *Horthy-fasizmusnak nevezett vádat*: ilyesmit Európa Második Világháború előtti *történelmének* az *ismerője egyszerűen nem ír és nem mond*. A *fasizmus* ugyanis, *akkor kizárólag a Mussolini-*

féle olasz korporatív politikai rendszer elnevezése volt, annak bármi egyébre alkalmazása egyszerűen tájékozatlanság. Az akkori magyarországi konzervatív liberális jogállami alkotmányos rendre vonatkoztatása pedig tárgyi ismerethiányra, tudatlanságra vall.

A nemzetközösség szerepe

A népé, a magyar társadalom egészéé volna az *egységes nemzeti közösség* felépítésének érdeme? Csábító annak a kijelentése, hogy a múlt és jövőndő megbűnhődése után népünk önerejéből képes lett volna önmaga újjáépítésére – de nem volna igaz. Nemzeti büszkeségünk anélkül is gyűlöletet támaszt irigy ellenségeinkben, kár volna hát tovább duzzasztani. Maradjunk meg eddigi életünket megtartó hitünkben, és a szebb jövő víg esztendejének elhozatalát bízzuk a Történelem Urára, Istenre! Hogy a világháború szörnyű testi, lelki veszteségei, helyrehozhatatlan szellemi, erkölcsi kára, a forradalmi rendtelenséggel járó minden nyomorúság után nem támadt irigység és gyűlölet népünk szívében szerencsésebbnek látszó embertársaink egyéneivel és csoportjaival szemben, vagy, ha támadt volna ilyen, népünk képes volt ezen felülemelkedni, lemondani az igazságosnak képzelt bosszúállásról – az egyedül a Gondviselés ajándéka volt. Ez nem adatott meg más népnek Európában, sem a magát győztesnek érző nyerteseknek, sem a hozzánk hasonló vesztes legyőzötteknek: a nyerteseket a győzelmi mámor képtelenné tette nemcsak a legyőzöttekkel szembeni könyörületre, de a saját népük valóságos helyzetének meglátására is. Nem törődtek hát egyéni és nemzeti létük megtartásával, még kevésbé jövőndőjének építésével. A legyőzött nemzeteket pedig kilátástalan jövőjük tudata engedte a bennük támadt irigységet más csoportok, társadalmi rétegek, osztályok, felekezetek, nemzetiségek elleni, a társadalmi ellentéteket elmélyítő gyűlöletté fokozódni, hogy vélt vagy valóságos ellenségeik ellen olyan tetteket kövessenek el, amelyekkel többet ártottak maguknak, mint ellenségeiknek. Bizony, *a világháború második katonai menete egyenesen az első menet győztes és vesztes nemzetei gyűlölet-versenyének volt a folyománya.*

A romlás okozóit nem vonták felelősségre

A jogfolytonosság elvi helyreállításával, az alkotmányos rend különböző oldalról való másfél évi megsértésének kitörlésével a magyar jogtörténetből, elkerülhető lett a forradalmak és álforradalmak szereplőinek, a „romlás

okozóinak” a felelősségre vonása, hiszen tényleges részvételével, vagy a cselekmények hallgatólagos elnézésével mindenki okozója volt a romlásnak, és mindenkit feloldozhatott minden bűne és vétke alól az ország és a nemzet újjáépítésében való részvétele. A forradalmak, azaz álforradalmak alatti bűncselekmények elkövetői bíróság elé kerültek, de nem a politikai meggyőződésük, hanem büntető törvénykönyvbe ütközött tetteik miatt, például: a halálos ítéletek végrehajtói gyilkosságért, az ítélet hozó testület tagjai gyilkosságra való felbujtásért feleltek, a kisajátítások, államosítások, vagyonelkobzások tulajdon elleni bűncselekményként tárgyalattak. Politikai perek folytak, de csak később, a rend helyreállítása után, az alkotmánynak megfelelő törvénnyel tiltott politikai párttevékenység vagy mozgalomban való részvétel miatt. Kiket lehetett volna felelősségre vonni a rend és a társadalmi béke helyreállítása érdekében?

Az első alkotmányértő a király volt

Az alkotmányértések sorát Tétova IV. Károly király kezdte 1918. október 25-én – ha történelmi tényként fogadjuk el ezt a sajtóban megjelent dátumot – József Ágost főhercegnek tejhatalmú magyarországi helyetteséül való kinevezésével. Ilyen intézkedést ugyanis a magyar alkotmány nem ismer. Következett utána november 13-15-én Károlynak a trónról való lemondása, mert annak érvényességéhez is az országgyűlés hozzájárulását, elfogadását írja elő az alkotmány. Abban az országot végveszéllyel fenyegető helyzetben a király „félreállása” nemcsak az ország védelmére tett koronázási esküjének a megszegését jelentette, hanem egyenesen hazaárulás volt. Hogy ez a nagyon rokonszenves, jóindulatú fiatalember, kispolgár családapa miért vállalta az uralkodást, miért tette le meggondolatlanul az esküt, ha a velejáró kötelezettségeket nem vette komolyan? A magyar nemzet az örökletes monarhia egyetlen előnyéért, az államfőválasztással járó interregnális hatalmi bizonytalanság elkerüléséért fogadta el négy évszázadon át a Habsburg-dinasztia nem szeretett uralkodását. Mikor lett volna nagyobb szükség határozott uralkodói intézkedésekre Magyarországon, ha nem 1918-1919-ben? Bizony, a határokon támadásra készen álló ellenséges seregeket a királyi „békeszeretet” valósággal becsábította az országba! Tétlen hallgatásával az ország külső és belső ellenségei garázdálkodásának katasztrofális eredményét tudomásul vette, azaz hallgatólagosan jóváhagyta. Nemcsak az ezeréves magyar állam alkotmányos

rendjének forradalmak és álforradalmak általi megsemmisítésébe, de az ország területének idegen megszállásába, majd a Trianoni Szerződésben való feldarabolásába is beleegyezését adta hallgatásával. *Magyarország alkotmányos államrendjének, külső és belső békéjének a helyreállítását azonban már nem fogadta el: 1921-ben, egy évvel a titáni munka elvégzése után érvénytelennek mondta lemondását, és pártot ütött az alkotmányos rend ellen,* megkísérelve Horthy Miklósnak a kormányzói méltóságból való eltávolítását. A történelemkutatás értetlenül áll Tétova Károlynak ezzel a cselekedetével szemben. Trónja visszafoglalásához ugyanis nem volt szükség a kormányzó eltávolítására, hiszen a kormányzót a király helyettesítésére választották volt. Miféle, kiféle tudatlan és tájékozatlan valakik tanácsolhatták Tétovának ezt a szerencsétlen vállalkozást, amely az akkori világpolitikai helyzetben *szükségképpen maga után vonta a Habsburg-Lothringen-dinasztia trónfosztását?*

A Habsburg-Lothringen királyok névsora

Tanácsosainak helyes megválasztására sohasem volt képes ez a dinasztia.

Nézzük meg a Szent István trónján ülő tizenyolc habsburg-lothringen király névsorát: Albert, V. László, Taknyos Ferdinánd, Miksa, Eszelős Rudolf, II. Mátyás, Bigott Ferdinánd, III. Ferdinánd, Álszent Lipót, Ebura József, Spanyol Károly, Mária Terézia, Kalapos József, II. Lipót, Ferenc császár, Együgyű Ferdinánd, Ferenc József és végül Tétova Károly. A Habsburg-dinasztiából való minden uralkodónak, *Első Rudolftól, Utolsó Károlyig*, elsőrendű jellemzője *a német nemzetiség* öntudatos vállalása. Szegfű Gyula, a dinasztia leghűségesebb magyar történetírója, magyargyűlölőnek nevezi a Habsburgokat. Én azonban közelről ismerem a szomszéd népek nemzeti értelmiségének totális *hungarofóbiáját* – amely szerint minden káros és könyörtelenül *elpusztítandó, ami magyar*: egyén és közösség, test és lélek, gazdaság és műveltség, múlt, jelen és jövő –, tehát tudom, hogy a Habsburgok nem voltak mind magyargyűlölők, csak egyszerűen *egyikük sem szerette a magyarokat*, és nemcsak emberi, hanem uralkodói döntéshozatalukban is a magyarokéval szembenálló érdekeknek kedveztek. Ehhez járult a család másik jellemzője: egyikük *sem tudta tanácsosait megválogatni*: félévezredes uralkodásuk alatt sem volt a Habsburgoknak egyetlen kiváló, erényekben gazdag minisztere sem, de annál több tehetségtelen, jellemtelen, erkölcstelen senkiházi. A Habsburg-Lothringen-dinasztia tagjai általában mind ragaszkodtak ugyan az uralkodáshoz, de – talán Mária Terézia és

Ferenc József kivételével – nem voltak meg hozzá a képességeik. Bizony, még azt sem voltak hajlandók tudomásul venni, hogy Magyarországon idegennek tekintik őket, csak a politikai körülmények kényszeríti uralmuk eltűrésére a magyar nemzetet. Soha egyetlen gesztust sem tettek a magyarság rokonszenvének a megnyeréséért.

A magyarság tisztelete emberfeletti magasságra emeli a király személyét

A magyarság viszont sohasem volt képes tudomásul venni, hogy királyuk nemcsak az övék, nemcsak a Szent Korona országainak az uralkodója, hanem – előbb a Római-Német Szent Birodalomé, később – az 1804-ben Ausztria-Császársággá egyesített Osztrák Örökös tartományoké is. Azt a természetes ténytet pedig, hogy a magyar király is ember, akinek családi kötelei vannak, éppen a magyarságnak a királyi méltóságot – tekintet nélkül az azt viselő személyre – emberfeletti magasságba emelő mély tisztelete zárta ki. Pedig ezek figyelembe vétele érthetővé teszi az utolsó Habsburg uralkodók viselkedését is. Az utolsó Habsburg uralkodó – a Karoling-, a Frank-, Szász-, Sváb- és Luxemburg-dinasztiákból való Ottók, Konrádok, Henrikek, Frigyesek és Károlyok utódja, egyben a nyugatrómai császárok sorának lezárója, az Ausztria-dinasztiából, a Habsburg-Lothringen-családból való – latinul Carolus Augustulus, németül Karl I, magyarul Utolsó Károly osztrák császár volt. Ferenc Ferdinánd 1914 júniusában történt meggyilkolása után lett trónörökös, majd Ferenc Józsefnek 1916 novemberében bekövetkezett halálától 1918 novemberében történt lemondásáig osztrák császár és magyar király volt.

Károly Ferenc József főherceg 1887-ben született. Még a dinasztiaiban általános katolikus nevelésnél is szigorúbb vallásosságban neveltette vakbuzgó édesanyja. A bécsi bencés gimnáziumban nyilvános tanulóként végezte a középiskolát. Utána, mint a dinasztia minden férfi tagja, katona lett. Húsz éves korában fordult felé a figyelem, amikor a trónöröklés várományosa lett. A katonai szolgálat és a klerikális szellemi ellenőrzés dacára eljutottak hozzá a háborús készülődés lázában élő világ hírei. Akkor már közhely volt a középkorból itt felejtett európai birodalmak felszámolásának történelmi szükségszerűsége. Az Ozmán, az Orosz és a Habsburg birodalmaknak már nem a sorsával, hanem utódlásuk kérdéseivel foglalkozott a közvélemény. A szultán uralmát a közeli-keleti és balkáni népek függetlenségi törekvései már ideiglenessé is tették, a cárét is megpecsételték már a forradalmak, a Kettős Monarchia jövője felett –, amely

egész Közép-Európa jövőjét is jelentette – a viták még nem jutottak nyugvópontra.

Ferenc Ferdinánd federációs terve

Ferenc Ferdinánd trónörökös vállalkozott a Kettős Monarchia alkotmányreformjára: a 19. század végi közvéleménynek megfelelően az Osztrák-Magyar Monarchiát népeinek federációs birodalmává történő alakítását tervezte. Ez felelt meg a dinasztia két évszázad óta – legutóbb 1848-49-ben – követett nemzetiségi politikájának is. Nemcsak egyéni, esetleges, alkalmyszerűen adódó úton, hanem szervezeten, intézményesen is: Tanácskozó Testületet hozott létre a Monarchia minden népének képviselőiből – a kor igényeinek megfelelően, többségében szabadkőművesekből –, persze, a római egyház legfelső ellenőrzése alatt.

Jellemző a Kettős Habsburg Monarchia végzetes történelmére, hogy túlélési problémái ugyanazok a 20. században, mint a 16. századi keletkezése korában voltak. A problémák kézenfekvő megoldását az erdélyi alkotmány által biztosított nemzetiségi és vallási autonómiák párhuzamos rendszerének nemcsak Magyarországra, hanem a Kettős Monarchiára, sőt egész Közép-Európára való kiterjesztése jelentette volna. A Bécsi Békét előkészítő 1606-os tárgyalásokon a magyar fél javasolta is – és a javaslat később is előkerült a nikolsburgi, a linzi és a szatmári tárgyalásokon –, de érdemében nem is foglalkoztak vele. Az aulikusok – talán csak a magyarokkal szembeni féltékenységből, esetleg csak a magyarokkal szembeni általános ellenszenvből – szóba hozni sem engedték a Német-Római Birodalom 19. századi három újjászervezési próbálkozásakor: 1806-ban, 1849-ben és 1867-ben sem. Ugyanez a viszonyulás maradt a 20. században is. Még a közvélemény által javasolt és elfogadott „*dunai konföderáció*”-terv sem került tárgyalásra, sem Ferenc Ferdinánd Konopiste-Belvedere-tanácskozásain, még kevésbé a *népkepviselői országgyűléseken*.

Ferenc József császár és király ragaszkodott a dualista alkotmányhoz. A tradicionális alkotmányra hivatkozva utasította el a federációs tervet *Tisza István* is. A magyar függetlenségi *ellenzék* – bár sajtója Kossuth konföderációs tervét hangoztatta – Magyarország integritásához, a nemzet és a haza tekintélyéhez méltatlannak ítélték a Csehországgal és a szlávokkal való egyenlősítést. Jellemző viszont a kossuthisták handabanda-politikájára, hogy 1905-ben parlamenti

többségük birtokába sem voltak képesek fellépni a trónörökös alkotmányellenes politikájával szemben. A Monarchia kettős politikai rendszerét elfogadhatatlannak hirdető *csehek* – akiknek igényét Ferenc Ferdinánd tervezete akarta kielégíteni – már inkább a *Monarchia felosztását*, mint átszervezését kívánták. A *többi nemzetiség* képviselői is pillanatnyi taktikai célszerűséggel magyarázták a tanácskozó testületben való részvételüket.

Károly főherceg – anélkül, hogy az öreg uralkodónak ellent mondott volna – elvben inkább Ferenc Ferdinánddal tartott. Ez után következett a Károly trónvárományos házassága *Zita Bourbon-Pármai hercegnővel*, amely a birodalmi elvekkel szemben a *dinasztikus érdekek* fontosságát hozta előtérbe. Számot kellett volna vetni azzal, hogy érdemes-e egyáltalán az uralkodáshoz ragaszkodni? Nem lenne-e elfogadhatóbb a Habsburg-Lothringen-család számára is az ex-uralkodói státus, amelybe már olyan jól berendezkedtek az Itália egyesítésével ország nélkül maradt kis dinasztiák, köztük Zita császárné családja is? Vajon nem kellene-e az Antant győzelme esetére is biztosítani a család jövőendő életét? Feltehető, hogy Károly trónörökös – talán már a háború kitörésekor – legkésőbb Olaszországnak 1915-ben történt hadba lépése után, az ellenséges Antant hatalmakkal egyeztetve a dinasztia magánérdekeit, amelyek valójában nem voltak ellentétesek a Monarchia népeinek érdekeivel. A legfőbb akadály elhárult az alkotmányhoz ragaszkodó Ferenc József halálával, csak Tisza állt már – Tétova Károly szerint is – „Európa békés, boldog jövődjének az útjába”. Trónra lépte után tehát, természetes volt Tisza Istvánnak a menesztése Magyarország kormányáról 1917 májusában. Azután jött az oroszországi forradalom és 1918 januárjában Wilson elnök 14 békepontja, hogy már némi támpontja is legyen béketörekvéseinek. Kik tanácsolhatták Károlynak a trónjairól való fokozatos leesonást? A Szentszék és a feudális prelátusok? Az Antant seregeiben szolgáló sógorai? A Habsburg-Lothringen-ház józan tagjainak tömege? Az osztrák-németek, csehek, lengyelek, délszlávok, románok – dinasztia-barát – politikusai? Csak az biztos, hogy *magyar ember ilyen viselkedést nem tanácsolt soha*.

A történetírás még nem tartotta érdemesnek tisztázni, hogy a szabadkőművességen és mindenféle más családi, társadalmi és politikai kapcsolaton át már hónapokkal 1918 októbere előtt készen volt és el is fogadtatott a Károlyi-kormány terve, nemcsak annak összetételével és kinevezésével együtt, hanem *József Ágost főhercegnek* a felelősségbe való

bevonásával is. Sajnos, azt sem zárhatjuk ki, hogy Károly előre, idejében értesült az osztrák-német, cseh, horvát, szerb, román és a többi forradalmi nemzeti tanács megalakulásáról és céljairól, azokat *tiltakozás nélkül tudomásul vette*, sőt nemcsak a Magyar Nemzeti Tanács megalakulásáról, hanem Tisza István meggyilkolásáról és a magyar hadsereg felszámolásáról is. Ezek után meglepő és váratlan Károly király 1921-beli botor trónfoglalási próbálkozása: *minden nép önrendelkezési jogát tiszteletben tartja a „magyar király” címét viselő egyén, csak egyedül a magyarokét nem?* Miféle abszurd értetlenség volt Károly részéről saját helyettese hatalmának a maga számára való követelése? Kiket lehet felelőssé tenni az utolsó magyar király dicstelen haláláért – ágyban, náthalázban halt meg, nem pedig királyhoz méltón, országa és népe védelmezésében?

A legitimisták névsora

Nézzük meg a Habsburg-ház és Károly uralkodásához ragaszkodó, magukat legitimistáknak nevező politikusok névsorát: *ezek közül senki sem tanácsolhatta Károlynak a visszatérési próbálkozást.* Elsőként a népszerűségét mindennél fontosabbnak tartó József Ágost főherceget *említjük*, utána *Károly* király halála hírére a teendők megbeszélésére összegyűlteket: Andrassy Gyula, Apponyi Albert, Beniczky Ödön, Berzeviczy Aladár, Cziráky József, Friedrich István, Grätz Gusztáv, Haller István, Hunyady József, Huszár Elemér, Pallavicini Sándor, Palugyay Móric, Rakovszky István, Sztéryni József, Ugron Gábor, Vázsonyi Vilmos, Windischgraetz Lajos, Zichy János, Zichy Vladimér. Mindnyájan a régi rend hívei voltak. A *tanácskozáson* a hercegprímást és a belügyminisztert országos gyász elrendelésére bízatták, Tétova Károly elsőszülött fiát II. Ottó néven királynak nyilvánították. Hogy *a királyválasztók* mennyire távol álltak a magyar nép gondolkodásától, annak bizonyossága a „II. Ottó” név is, hiszen a fiúnak volt vagy hat keresztnéve, azok közül választhattak volna a magyarság számára elfogadhatóbbat is.

Az 1919-es tanulságok alapján kialakult magyar nemzeti egységet nem bonthatta meg sem párt, sem felekezeti, sem semmilyen társadalmi különbözőség. *A katolikus nem jelentett királypártiságot, sem a királypártiság Habsburg-pártiságot.* A legitimista politikusok hűen szolgálták a magyar nemzeti egységkormányt két évtizeden át. Ezek közül senki sem *tanácsolhatta Tétova Károlynak a nemzeti egység megbontását jelentő visszatérést, inkább azt*

feltételezhetjük, hogy a királyválasztó legitimisták összejöveteléről szóló proklamáció egy 1936 után keletkezett hamisítvány.

A kérdésre feleletet adni nem tudó, vagy nem akaró történetírók helyett el kell fogadnunk a korabeli szemtanú magyarázatát: *Mikola László orvosdoktor*, dunántúli származású, hívő katolikus vallású, ákosi körorvos az egyetemi zászlóalj tagjaként részt vett volt a budaörsi csatában. Szerinte ilyen dancs ötlet nem is támadhatott egészséges emberi elméből.

Az, hogy a teljesen lerombolt ország helyreállításához minden nemzeti, szellemi és anyagi erőt mozgósító *keresztyén nemzeti egységet* fegyveres erővel meg kell támadni – ez még gyalázatosabb cselekedet volt, mint annak idején a *Taknyos Ferdinándé*, amikor Mohács után haddal támadt az országot előzőnlő ozmán hadsereg ellen harcoló *törvényes magyar királyra*. Természetes, hogy senki nem állt Károly mellé Magyarországon, csak a hírhedt *fehérgárdista Prónay Pál*. Persze, Isten akarata nélkül semmi sem történhet, tehát Tétova Károly akciója is a magyarokat szerető Mennyei Atya akaratából történt, hogy örök időkre megújítsa a magyarokkal ezt a szerencsétlen dinasztiát!

Bár én leírtam a történészek helyett az akkori közvélemény állásfoglalását, de magam sem értek egyet szélsőséges tartalmával. Az Idő ugyanis nem állt meg az 1921-es trónfosztásnál, a történelem a Gyűlölet Századának olyan el sem képzelt borzalmait hozta reánk azután, amelyek elfeledtetik velünk az olyan pizslicsáré problémákat, mint a Habsburg-Lothringen-család ügye.

Habsburg Ottó magyarellenes szereplése diszkreditálta a dinasztiát

Nézzük meg azért a másik oldalt is: *Habsburg Ottó* felnövekedvén a minden más őseit felülmúló, *I. Maximiliánéval vetekedő* intelligenciájával nagy politikai szerepet játszott, de – egykori híveivel ellentétben – *nem az egységes magyar nemzeti célok mellett, hanem azok ellen*. Úgy látszik, nevelésében csak a nemzeti közösségen kívüli bigott klerikális szellem érvényesült, mert a magyarságot soha meg sem ismerte igazán. Még a legelső magyar nemzeti célt, az ország területi helyreállítását sem tette magáévá, hanem mindent megtett a közvéleménynek a Horthy politikájával történő szembefordítására, nagy kárt okozva ezzel a magyar nemzeti egységnek és Magyarország nemzetközi megbecsülésének.

Az ifjú Habsburg Ottó olyan magától értetődő természetességgel tette magáévá az Antant önigazoló világháború-szemléletét, hogy joggal

feltételezhetjük, ez volt családjának is a politikai viszonyulása: édesanyja, Zita Bourbon-Pármai hercegnő és testvérei a francia-barát olasz fejedelmi családok szellemében nevelkedtek és éltek, a fiúk Antant-katonatisztként szolgáltak a háború előtt és alatt is. Valószínű, hogy férjét, Ausztria későbbi császárárt, még trón-várományosként, házasságkötésük után azonnal *hajlamossá tette* az Antanttal való megbékélésre, a pacifista politikára. Károly császárnak egyetlen szava, egyetlen cselekedete sem áll ellentétben azzal, hogy uralkodóként is, kezdettől végig, szíve szerint, nem a népei akarata ellenére létrehozott Ausztria-Magyarország oldalán áll, hanem az azzal szemben állóként. Károly is gondolhatta, hogy dél-német és szláv népeinek túlnyomó többsége egyszerűen elutasítja a Habsburg Monarchia egész anakronisztikus, operett-militarizmusát. *Romain Roland* pacifista regényeiben a „*porosz csizma barbár militarizmusával*” való szembenállásra csábítja a humanista „kultúr németeket”.

1919 januárjában, a Párizsi Békekonferencia összeülése idején már tele volt a világ azzal, hogy a Habsburg Birodalom művelt népei mind haladók és békeszeretők, a *Monarchia poroszainak*, a feudális, barbár magyaroknak a kivételével. A népüket ezer év óta elnyomó magyar urak ragaszkodnak kényuraságukhoz, az ő hatalmi mániájuk vitte a háborúba Közép-Európát, a magyarok a felelősek az egész világháborúért.

Szűkebb családjában, szüleitől, testvéreitől is csak ezeket hallhatta Ottó. Tágabb családjában, a dinasztiaiban és nevelőitől sem hallhatott egyebet a magyarokról, csak azt, hogy fékezhetetlenek, összeférhetetlenek, civilizálhatatlanok. Legnagyobb költőjük híres verse az „Akasszátok fel a királyokat!”. Miért ne volna diktatúra a Horthy-rendszer? Hiszen Horthy valóban *katona*, és református bitorlóként uralkodik egy katolikus ország felett. Érthető hát, hogy Habsburg Ottó a világháború második menetének már az előkészülete idején csatlakozott a magyarellenes Antifasiszta Szövetséghez. Fiatalos lelkesedésével indokolható az is, hogy mindent megtett a nyugati hatalmaknak a magyarság ellen hangolására, az antifasisztának mondott, *valójában emberiség elleni büntettes* Roosevelt–Churchill–Benes-trió igényeinek megfelelően. Annnyira eltöltötte Horthy Miklós elleni gyűlölete, hogy mindenben keresztelte *Eckhardt Tibort* nyugati missziójának teljesítésében, és meg is hiúsította annak sikerét, hogy Magyarország súlyos veszteségek nélkül kerülhessen ki a Második Világháborúból. *Az azonban, hogy ez az Ottó, ilyen viselkedés után magyar király*

akart lenni, már érthetetlen és semmivel sem indokolható. Különböző dinasztikus szempontból is előnyös lett volna számára a Horthy-rendszerrel való legalább tájékoztató szintű kapcsolat: ha Ottó nem munkálkodott volna a magyar nemzeti célok megvalósulása ellen, Horthy tanácsosai sem támogatták volna a kormányzó dinasztikus terveit, hanem Ottó trónigényét fogadták volna el, és – talán – még a háborúba lépés is elkerülhető lett volna. Még az is sokat segített volna a magyarságnak és Ottónak, ha Ottó később, Horthy István halála után tért volna a nemzeti egység hírségére. Ő azonban inkább ősei politikai vonalát folytatta a *Kisantant magyarellenességét támogatva*, de a horvátok irányában például nem következetesen: a horvátok ugyanis, a magyarokkal ellentétben, mindig a Habsburgok áldozatos, hírséges alattvalói voltak, katolikusok is mind. Hogy állhatott hát Ottó 1990 után a kiirtásukra törekvő szerbek pártjára? – Bizony, Habsburg Ottó sokkal többet szerepelt a szennyos napi politikában annál, minthogy bármelyik nemzet – persze, a magyar legkevésbé – tömegek fölé emelkedő felségként, őt vagy leszármazottait, királyául elfogadhatná. De: azt sem szabad elfelejtenünk, hogy a Habsburg-Lothringenek ereiben is Bendegúz vére kering – ha jól emlékszem, éppen Árpádházi Szent Erzsébet ivadékai –, nem szabad hát ítélkeznünk felettük!

A forradalmak és álföradalmak főszereplői

A forradalmak vagy álföradalmak főszereplői – Jászi, Károlyi, Linder, Kun – felett már ítélkezett a történelem:

Jászi Oszkár volt a magyarországi forradalmi mozgalom kétségen kívüli *szellemi vezére*. Tehetsége, értelmi képességei, intelligenciája, képzettsége, műveltsége fölötté állt minden kortársának: a materialista társadalomtudománynak nem volt nálánál nagyobb alkotója a világon. Apja érmelléki, jómódú orvos volt, aki 1881-ben izraelita vallását reformátusra, családnevét pedig Jakubovicsról Jászira változtatta. Oszkár 1875-ben született Nagykarolyban, az ottani piarista gimnáziumban érettségizett, utána pedig a budapesti egyetemen szerzett jog- és államtudományi diplomát. Hosszabb-rövidebb időre minden nevezetesebb nyugati egyetemen – köztük a kolozsvárin is – megfordult, és néhány év alatt kora legtekintélyesebb társadalomtudósainak egyikévé képezte magát. Alig harminc évesen már a kor divatos zsenikultuszának a legmagasabb fokára emelkedett az általánosan elismert tekintélye. Megfontoltan, tervszerűen kezdett hozzá életművének, a *racionális társadalmi*

rend elméleti megalapozásához. Milliomos felesége vagyona nemcsak anyagi függetlenséget, de eszméi terjesztéséhez és népszerűsítéséhez is minden eszközt megadott. Alapítója és szerkesztője volt a Huszadik Század és a Társadalomtudomány című nagyon színvonalas folyóiratoknak. Kezdeményezője és szervezője, de legalább tagja, résztvevője volt sok szociológiai tudományos és politikai, művelődési társaságnak, egyesületnek, konferenciának, és kapcsolatot tartott minden valamire való politikai mozgalommal és párttal, hogy azokon át társadalmi gyakorlatba ültethesse politikai eszméit. Ambícióinak nem volt felső határa: a Kettős Habsburg Monarchiának *Dunai Egyesült Államokká* való átszervezése, hogy ez magjául szolgáljon az amerikai mintára megalakítandó Európai Egyesült Államoknak. Az USA akratikus, magánhatalmi rendszerével nem volt megelégedve, mert hiányzott belőle az a feltétlen érvényesülő kényszerhatalom, amely a legmagasabb emberi ráció által megállapított közérdek céljait megvalósíthatja. Ezen a ponton kapcsolódnak Jászi eszméi a jakobinusok ultraliberális „kötelező szabadság”-elvéhez. E szerint az Európai Unióban Jászi a hétköznapi gyakorlati élet feletti kellő távolságban álló autokratikus irányító hatalmat, valamiféle szellemi cézár erőszakmentes egyeduralmát képzelte el, amelyben persze, ő maga lett volna a cézár. Eszméinek társadalmi gyakorlatba ültetése előmozdítására kapcsolatot tartott a szabadkőműves, szocialista, polgári radikális és mindenféle más politikai pártmozgalommal, szervezettel és személyiséggel, elsősorban a szociáldemokraták magyarországi pártjával és a kossuthista függetlenségi pártokkal. A szocialisták örömmel fogadták, mert a maguk emberét, pártjuk ideológiáját látták benne. Polgári radikálisként is szövetségesüknek tartották. A kossuthistáknak csak a belső ellenzéke, Károlyi Mihály csoportosulása fogadta el „útitársnak” Jászit, a nagy nemzeti többség csak a stréber zsidót látta benne. Akkor és ott kapta a *Vigécz Oszkár* nevet, amelyen még későbbi száműzetése alatt is emlegették. Publicisztikáját is leminősítették: állítólag a szélsőséges nacionalista Meskó Pál mondta volt, hogy „ez a vigécz grandiózus logorrheával tukmálja látatlanul megvételre portékáját, mert megmutatni sem hajlandó”. A baloldali sajtó által a haladás legfőbb akadályának, a reakció oszlopának hirdetett Tisza Istvánnal is próbálkozott, de az – állítólag Eötvös Károly véleményét elfogadva – Jászi eszméit „szellemes, de téves általánosításokon alapuló szofizmának” minősítette, és ezzel halálos ellenségévé tette „az új világrend hiu apostolát”. A dinasztiahoz sem akart Jászi ellenségként viszonyulni. Persze nem a szenilisnek tartott *Ferenc József*, hanem a

Magyarországon népszerűnek hirdetett *József főherceg*, de még inkább a dualista alkotmány megváltoztatására készülő *Ferenc Ferdinánd* trónörökös figyelmét igyekezett magára vonni. Nem valószínű, hogy a konopiste-belvedere-i Tanácsadó Testületnek belső tagjává fogadták volna, de figyelembe vették Jászi federalizálási elképzeléseit. Jászi később is szövetségeseinek tekintette nemcsak Linder Bélát, de Vajda Sándort és Hodzsa Milánt is. A háború és béke körüli sajtóviták annyira megnövelték Jászi ismertségét, hogy az 1918 őszén – állítólag október 25-én – megalakult Magyar Nemzeti Tanácsnak *Károlyi Mihály*, *Kunfi Zsigmond*, *Landler Jenő* és *Hock János* mellett ő is alapító tagja lett és tagja maradt, annak, későbbi Országgyűléssé bővítése után is, 1919. március 21-i feloszlásáig. Az 1918. október 31-én József főherceg által kinevezett Károlyi-kormányban Jászi Oszkár a nemzetiségi miniszteri munkakört kapta. Teljes lendülettel látott neki a Monarchia federációs átalakításához, de minden eredmény nélkül. Előbb a román és a szerb, majd a szlovák, horvát, szlovén és rutén nemzeti tanácsokkal kezdeményezett megbeszélést, de régi ismerősei, akikkel azelőtt federációs eszméit megbeszélte volt, most, amikor – szerinte – eljött a tervek megvalósításának az ideje, már csak az őket rászedni akaró zsidót látták benne, már szóba állni is alig akartak Jászival. Akik pedig mégis szóba álltak, szeme közé kacagtak és kijelentették, hogy *független nemzeti állam* megalakítása a céljuk. Itthoni kudarca után, a Tanácsköztársaság idején áttelepedett Ausztriába, de ottani elvbarátai sem vették már komolyan: a szocialisták liberalizmusa, a keresztyének zsidó volta, a zsidók hitehagyása miatt nem bíztak benne. Sikertelenül próbálkozott Nyugat-Európában másfelé is, végül az Egyesült Államokban telepedett meg egy vidéki egyetem tanáraként. Ultraliberális eszméi megvalósításának minden reményét szertefoszlatta a Párizsi Békekonferencia által létesített új világpolitikai rend, amely Jászi nimbuszát is úgy elhalványította, hogy azután még a Páneurópa-tervezgetésekbe sem vonták be. A Második Világháború győzelmes antifasiszta befejezése, Európának idegen megszállás alá kerülése, és ezzel az Európai Egyesült Államok megalakításának megghiúsulása, csak kihangsúlyozta Jászi számára, hogy a világ nem olyan, amilyennek ő azt egyoldalú materializmusa alapján képzelte volt.

Károlyi Mihály volt az 1918-1919-es polgárinak mondott forradalom *névadója*. Családja nagy történelmi neve volt egyetlen erénye. Beszédhibás, idéetlennek született, sokan nem is tartották ép elméjűnek. Közéleti szerepléséhez való görcsös ragaszkodását is kisebbségi komplexusával magyarázták.

Szellemi hiányosságait a nemzetközi hírű szufrazsett felesége, a rendkívüli intelligenciájú és még nagyobb ambíciójú Andrássy Katinka bőven pótolta, úgyhogy a Károlynak tulajdonított gondolatokat és tetteket nyugodtan az asszonyénak fogadhatjuk el. Egész politikai pályafutása, annak minden negatívumával együtt, Károlyi Mihálynak *Tisza István iránti mélységes irigységével* magyarázható. Ez vitte a szélsőséges baloldali politikába, és ez vitte végül az Antant szolgálatába, a *hazaárulásra is*. Hogy, mikor, hogyan és milyen közvetítéssel állt a magyarság ellenségeinek a szolgálatába, azt nem tudjuk. Mindenesetre – hiszen egész tevékenysége balekség volt – haláláig meg volt győződve arról, hogy cselekedeteivel hazájának szolgál. Mivel egész politikai tevékenysége Tisza István és Ferenc József Kettős Monarchiaja ellen irányult, bizonyosra vehető, hogy még idejében ennek megfelelő kapcsolatokat épített ki, nemcsak minden magyarországi ellenzéki párttal és mozgalommal, de még a dinasztia bizonytalan tagjaival is: Ferenc Ferdinánd konopistei-társaságával, a háború kitörése után pedig az új trónörökös, Károly főherceg olasz-francia sógorságával. Károlyi személye megkerülhetetlennek látszott a háborúból való minél kisebb veszteséggel való kilépést szorgalmazók szerint. Természetes volt, hogy 1918 nyarán és őszén kialakult „közvélemény” nyomásának engedve, József főherceg valamikor október végén a Károlyi-javasolta kormányt nevezte ki. Miniszterelnökként, később államelnökként már csak miniszterei intézkedéseinek a bejelentésére, kihirdetésére szorítkozott Károlyi minden tevékenysége. Ekként bizony Károlyi viselte Magyarország szétrombolásának a történelem előtti politikai és erkölcsi felelősségét. Köztársaságát egyetlen állam sem ismerte el – az Antant nagyhatalmak legkevésbé –, meghívást sem kapott a Párizsi Békekonferenciára, tehát *kilátástalan csődhelyzetbe vitte* az őt lelkesen követő egész magyarságot. A proletárdiktatúra kikiáltása után kitelvé a napszáma, elhagyta az országot, és a legfőbb szövetségesének tartott Franciaország oltalma alá helyezkedett. Semmi megbecsülésben nem részesült, még az ilyen esetben szokásos *30 ezüstpénzt* sem kapta meg soha, felesége hiába küzdött érte. Károlyi Mihály személye – politikája soha nem is volt – és szereplése sehol sem volt kíváncsatos, sem itthon Magyarországon, sem sehol a világban. – Hogy Károlyi Mihály semminek nem nevezhető politikai szereplését 1990 után némelyek „Első Magyar Köztársaság” elnevezéssel illetik, az csak sikert nem ígérő történelemhamisítási próbálkozás.

Linder Béla a 19. századvég emancipációs hangulatában már katonai pályára léphetett származása – vagyonos zsidó családban született Baranyában – ellenére. Tagadhatatlan tehetségével gyorsan emelkedett a ranglétrán: fiatalon került a vezérkarba, és ezredesként már minisztériumi és diplomáciai feladatkörbe került. Tekintélyét annyira elismerték, hogy katonai szakértőként Ferenc Ferdinánd trónörökös árnyékkormányába, a konopistei Tanácskozó Testületbe is meghívást kapott. Itt készültek a leendő császárnak a Kettős Monarchia átszervezésére vonatkozó tervei a szláv és román nemzetiségi politikusok közreműködésével. Annak ellenére, hogy a tervek a Monarchiának federációs átszervezésére, azaz a nemzetiségek közötti felosztására irányultak – tehát magyarellenességük kétség kívüli volt –, magyar tagjai is voltak a társaságnak: többek között Kristóffy József, Linder Béla és talán Károlyi Mihály személyében. Az is természetes tehát, hogy az egész Tanácskozó Testület, a trónörököstől Hodzsa Milán szlovák és Vaida-Voievod Sándor román politikusig, mindenki Tisza Istvánt, Magyarország területi integritásának védelmezőjét látta legfőbb ellenségnek. A konopistei tervek végrehajtása érdekében került be Linder Béla Károlyi Mihály kormányába 1918 őszén. Katona lévén, katonai feladatot kapott: távolítsa el az útból Magyarország felosztásának legfőbb akadályait, Tisza Istvánt és a magyar véderőt. Egyetlen hét alatt Linder teljesítette is feladatát, *megölette Tisza Istvánt és feloszlatta a Magyar Hadsereget*. November 9-én már le is mondhatott miniszteri tárcájáról. Később szülőföldjén, Délvidéken tevékenykedett a szerb megszállás közigazgatásának megszervezésében. A Trianoni szerződés aláírása után pedig az új Szerb-Horvát-Szlovén Királyságban telepedett le, ahol köztisztviselőként élt a Tito proletár diktatúrája idején bekövetkezett haláláig.

Kun Béla volt a magyarországi bolsevik forradalom diktátora. A Szilágycseh melletti Lelén született zsidó szülők gyermekeként. A zilahi református kollégiumban, azután pedig a kolozsvári kereskedelmi főiskolán tanult. Kiváló szellemi képességeit mindenki elismerte, de megbízhatatlan jellemét is. Már gyermekkorában megmutatkozott szadizmusa, amely végül a történelmi méretű tömeggyilkossá fejlesztette. Fiatalon lett a Szociáldemokraták Magyarországi Pártjának tagja és hírlapírója. Kolozsváron a Munkásbiztosítási Pénztár tisztviselőjeként dolgozott. Sikkasztásért vád alá került, és az elítéltetéstől csak a frontszolgálatra való önkéntes jelentkezésével menekült meg. Orosz hadifogságba került, ott kapcsolódott be a szervezkedő kommunista-

bolsevik politikai mozgalomba. Az orosz forradalom kitörésekor hadifogoly társaiból Vörös Hadsereg-egységet szervezett, azzal tevékenyen és hatékonyan részt vett a Fehérek elleni belháborúban olyan sikerrel, hogy Lenin is felfigyelt reá, és 1918-ban már a Párt központi szerveiben is helyet kapott. 1918 novemberében jött haza bolsevik társaival együtt, hogy az itthoni szociáldemokraták bevonásával Magyarországon forradalmat szervezzen. Az ellenséges szomszéd népek hadai koncentrált támadást indítottak Magyarország felosztására, amelynek a kivédésére a magyarság minden áldozatra kész, de egészen tájékozatlan lévén, Károlyi politikájában csalódva elfogadta a *Lenin Vörös Hadseregének segítségét ígérő* Kun Béla mozgalmát. Így 1919. március 20-án kikiálthatta a *Magyar Tanácsköztársaságot*, és teljes lendülettel láthatott annak politikai, társadalmi, gazdasági és katonai megszervezéséhez, egyszerre mindenhez: fegyveres politikai rendőrkülönítmények és katonai alakulatok, a közigazgatás legfelső-, közép- és alsószintű, mindenféle tanács, bizottság, és komité felállításához, gyárak, bankok, nagybirtokok kisajátításához és államosításához, valamint minden művelődési és népjóléti intézmény átalakításához. Az eredmény persze nem maradt el, a régi tevékenység mindenütt leállt, de az új sehogys sem indult meg, mert mindenki csak intézkedett, szervezett, mozgósított, agitált, de senki sem dolgozott. A haza megmentésére hivatott Magyar Vörös Hadsereg gyorsan megszerveződött, mert az egész társadalom mellette állt. A Legfelső Forradalmi Tanács azonban nem ellenségének, hanem szövetségésének nézte – legalábbis kezdetben – a megszállókat, és inkább a maga hatalma megszilárdításához, „a reakció megtöréséhez”, a román hadakkal harcoló Székely Hadosztály hátbatámadásához használta a sereget. Ezt látták az önkéntesek, hazaoszlottak, és a Vörös Hadsereg maradéka már, ha akarta volna sem volt képes megakadályozni a román hadsereg előnyomulását. 1919 júliusában a Tanácsköztársaság szervei közül már csak a terrorkülönítmények működtek „a reakciót állandóan újjászülő ősellenség, a parasztság féken tartására”. A hónap végén az ipari munkásság elégedetlenségének hírére Kun Béla maga ismerte be a Központi Bizottság gyűlésén, hogy a „proletárdiktatúra nem harcolhat a proletariátus ellen”, tehát menekülniük kell az országból. A könnyen mozdítható értékeket, pénzt, valutát, aranyat, ékszert, műtárgyat – még a Szent Koronát is – felcsomagolták, és külön vonattal Ausztriába szökött a Magyar Tanácsköztársaság egész forradalmi vezetősége. Menekültek, pedig senki sem üldözte őket: a román hadsereg csak napok múlva lépte át a Tiszát és jött

Budapest elfoglalására, a Nemzeti Hadsereg pedig még csak Szegeden készülődött a Dunántúl elfoglalására. Ausztriából Kun Béla Oroszországba ment Leninhez, aki a krími és a kaukázusi terület „megtisztítását” bízta reá. Sok tízezer osztályellenségnek nyilvánított tatár és más nemzetiségű ember legyilkolásával Kun Béla olyan hírnevet szerzett magának, amelytől a Lenin helyébe lépő Sztálin – bár ő sem volt éppen irgalmas szamaritánusnak nevezhető – maga is elborzadt, és likvidáltatta úgy, hogy Kun Bélának még a nevét is törölte a nemzetközi munkásmozgalom történetéből.

A polgárinak mondott forradalmárok

Az 1918 októbere és 1920 márciusa közötti interregnum alatt működött, forradalminak nevezett politikai szervezetek közül vegyük először a polgárinak mondottakat. A Károlyi Mihály, Berinkey Dénes, Peidl Gyula, Friedrich István, valamint Huszár Károly kormányának és a Magyar Országgyűlés helyébe lépő, a törvényhozás feladatait ellátó, 1918. őszétől a Tanácsköztársaság diktatúrájáig és a bolsevik diktatúra vörös terrorjáig, majd azután a Nemzeti Restaurációig működött Magyar Nemzeti Tanács, és a sokféle néven és különböző taglétszámmal működött mindenféle kormány, tanács, minisztérium, jobboldali különítmény stb. tagjai közül a nevezetesebbek: Balogh Ernő, Bartha Albert, Batthyány Tivadar, Berinkey Dénes, Bíró Lajos, Böhm Vilmos, Búza Barna, Csernyák Imre, Czenver Zoltán, Estefányi Jenő, Fernbach Károly, Garami Ernő, Garbai Sándor, Geiger József, Groák Ödönné, György Károly, Harrer Ferenc, Hock János, Hoffmann György, Hüttner Sándor, János Andor, Jánossy Zoltán, Jászi Oszkár, Juhász Nagy Sándor, Junker János, Károlyi Mihály, Kermstock Károly, Korányi Márton, Kunfi Zsigmond, Lengyel László, Linder Béla, Lovászy Márton, Magyar Lajos, Nagyatádi Szabó István, Nagy Ferenc, Nagy György, Nagy Vince, Ostenburg-Moravek Gyula, P. Ábrahám Dezső, Pásztor Béla, Peidl Gyula, Prónay Pál, Purjesz Lajos, Pusztai Jenő, Pusztai Gazda Jenő, Rónai Zoltán, Szabó Oreszt, Szende Pál, Székely Ferenc, Sztanykovszky Tibor, Vanczák János, Vass János, Vámbéry Ruzshtern, Virányi Gida, Weltner Jakab, Zboray Miklós. Nem tartjuk leírásra érdemesnek az 1919. év második felében szerepelt és leszerepelt Peidl Gyula és Friedrich István kormányának a névsorát.

A másfél éves interregnum polgári illegitim politikusok után vegyük az 1919. év négy hónapjában működött proletár forradalmárokat – szabatosabban: kunbélístákat –, a vörös terror-uralom vezető politikusait: Alpári Gyula, Ágoston Péter, Bajáki Ferenc, Bíró Dezső, Bokányi Dezső, Bolgár Elek, Böhm Vilmos, Csizmadia Sándor, Dovcsák Antal, Erdélyi Mór, Fiedler Rezső, Garami Ernő, Garbai Sándor, Guth Antal, Hamburger Jenő, Hanbrich József, Hevesi Ákos, Hevesi Gyula, Horovitz Jenő, Illés Artúr, Kalmár Henrik, Kelen József, Kondor Bernát, Kondor Béla, Kun Béla, Kunfi Zsigmond, Landler Jenő, Ládai István, Lengyel Gyula, Lukács György, Pogány József, Prenszt Mór, Rákosi Mátyás, Rónai Zoltán, Seidler Ernő, Stefán Ágoston, Szabados Sándor, Szamuely Tibor, Szántó Béla, Székely Béla, Varga Jenő, Vágó Béla, Vántus Károly, Vince Sándor. Mindegyiket olyan bőszégesen tárgyalta a 20. századi antifasiszta történetírás, hogy ahhoz nekünk csak annyit kell hozzá tennünk: a híresztelésekkel szemben sem zsidók nem voltak mindnyájan, sem bűnözők. A zsidók között is voltak becsületesek – például a minden tekintetben fedhetetlen ember és magyar hazafi Böhm Vilmos –, és a keresztyének között is voltak gátlástalan becsületesek. A történelem mindenkit aszerint ítél, hogy későbbi viselkedése, egész életműve alapján miként minősül.

Szilárd nemzeti egység az ország helyreállításáért

A magyar közvélemény teljesen egységes és kizárólagos volt a nemzeti célok tekintetében: az anyagi, erkölcsi romok eltakarítása és a magyarság társadalmi békéjének megszilárdítása után a *nagy távlati nemzeti cél, a haza területi egységének a helyreállítása, az igazságtalan Trianoni Szerződés felülvizsgálata, revíziója volt.* Ezt a nemzeti öntudatot messze felülmúlóan minden magyar életösztone kívánta, akarta, követelte. Ez egyáltalán nem jelentette más nemzeti feladatok mellőzését, hanem a helyreállítás részének, elengedhetetlen feltételének minősítette a társadalom erkölcsi, politikai, gazdasági, művelődési feladatok sürgős megoldását. A rendezendő feladatok legelején a határon kívülre, idegen uralom megalázó jogfosztottsága alá kényszerítettek és a több százezer menekült sorsának kérdése, de mellettük – nem mögöttük! – az ország legszegényebb, vagyontalan rétege, a proletárok kérdése állt, hiszen az ország megcsonkítása folytán válságba került gazdasági élet következményeit a legszegényebbek érezték leginkább, és az uraknak titulált vagyonosok, gazdagok kevésbé. Viszont a nyomor megszüntetése, a gazdasági élet újraindítása,

megszervezése éppen a vagyonosok feladata volt. A nemzeti értelmiség pedig a legnagyobb szellemi alkotóktól az írnokokig és minden közalkalmazott – amellet, hogy egzisztenciális érdeke is volt – átérezte, szóban és írásban kifejezte, hangoztatta az országhatárok helyreállításának mindenek feletti, illetve mindenek előtti szükségességét. Ezt kell szolgálnia a nemzeti egységnek, társadalmi békének, az ország anyagi, gazdasági, művelődési újjáépítésének, a magyarság testi, szellemi, lelki felemelésének.

A nemzetrombolók elleni bosszúról való lemondás

A megelőző évtizedek ultraliberális, ultranacionalista és ultraszocialista mozgalmi és az ezekkel szemben oktanul hadakozó antiliberális, antinacionalista és antiszocialista reakció viszálya által lerombolt társadalmi béke – mint előbb láttuk – magától helyreállt akkor, amikor népünk a nemzetrombolók elleni *bosszúról lemondott*. Ezt követelte a józan politikai megfontolás, és emellett állt szilárd egységben a közvélemény is. Mindenki látta, hallotta, tudta, azaz ismerte a forradalminak nevezett események lefolyását és azokban mindenkinek a szerepét, hiszen – nem hangoztathatjuk elégszer – *azokban tevőlegesen vagy hallgatólagosan ott volt Magyarország egész társadalma*, a királytól, miniszterektől, hadvezérektől, politikusoktól a szolgákig, a legmagasabb értelmiségiektől, tudósoktól, művészekről az analfabétákig, a milliomosoktól a proletárokig, minden rendű és rangú ember, mindenki sodródott a forradalommal, tehát *mindenki felelős az ország lerombolásáért*, de most nincs helye és ideje a felelősségre vonásnak, mert a nemzet és az ország újjáépítésében *mindenkire szükség van*, aki dolgozni akar és tud, még arra is, aki csak lelkesedni, másokat biztatni képes, még arra is, aki éppen csak nem akadályozza a többit. A keresztyén nemzeti egység hangadói is ismerték a történeteket, szégyenkeztek is a maguk abbéli szerepéért, hogy róhatták volna fel – például – a zsidóknak a forradalomban való részvételt vagy a nemzetárulást? Hiszen a *zsidók túlnyomó többsége nem volt forradalmár, nemzetáruló még kevésbé*. Hogy várhatták volna el a több száz ezres hazai zsidóságtól a néhány száz forradalmár fajrokonukkal szembeni tiltakozást vagy elhatárolódást, hiszen az ártatlan zsidóság spontán szégyenkezése is sok volt büntetésnek? Esztelen botorság is lett volna a zsidóknak a magyar nemzetközösségből való kizárása éppen akkor, amikor az ország nemzetközi politikai kapcsolatainak helyreállításában olyan nagy szükség volt a világ zsidóságának a rokonszenvére. Amikor minden józan ember tudta, hogy a

zsidók vállalkozói tapasztalata, leleménye és még inkább a zsidó tőke nélkül lehetetlen az ország gazdasági újjáépítése. Sokan bírálták Horthy Miklósnak lovagias jelleméből és klasszikus liberális gondolkozásából folyó – a közvélemény szerint – zsidók iránti barátságát, még a Nemzeti Hadsereg tiszt karában is szívesen látta őket. Számon tartották a szellemi és születési arisztokraták zsidókkal történő vegyes házasságait és más kapcsolatait, de a magyarság túlnyomó többsége nemcsak elnézte, hanem helyeselte is ezeket. Az akkori Európában általános antiszemita közhangulat hatására Magyarország is hozott egy numerus clausus törvényt, de az csak olyan elvi általánosságokból állt – ellentétben például a román numerus nullus-szal –, hogy semmi érezhető hatása nem volt a magyar közéletre. Az persze elkerülhetetlen volt, hogy a háború, a forradalmak és az idegen megszállás okozta mérhetetlen nyomorúság miatt elkeseredett emberek tömegéből a szélsőségesebbek, tájékozatlanabbak, türelmetlenebbek az általános európai közhangulat hatása alatt ne a hadimilliomosokat okolják szenvedéseikért, és – mert a hadigazdagok zsidók voltak – nyilvánosan is ne szidalmazták a zsidókat, de ez szórványos volt, és soha még tüntetésig sem fejlődött, nemhogy pogromokig fajult volna. A zsidók sem tulajdonítottak fontosságot ennek a jelenségnek, hiszen megszokhatták évezredek alatt a velük szembeni ellenséges közhangulatot.

A közvélemény egysége a revíziós politika mellett

A magyar közvélemény olyan szilárd egységben állt a revízió politikája mellett, hogy ezzel szemben még semlegességet sem tűrt, nem hogy ellenséges megnyilvánulást tűrt volna. Ha valamilyen sajtótermék bírálni merte „a legszentebb nemzeti célok” politikáját, a társadalom bojkottjával kellett számolnia. A revíziós politika bírálói külföldre szorultak. A Kisantant országok, Csehszlovákia és Románia nemcsak helyett adott, de még csábította is a magyar baloldali sajtót országukban való tevékenységre, hiszen más politikai szövetségesük amúgy sem volt a magyarok ellen. A Komintern bőséges pénzügyi támogatásával a Felvidéken és Erdélyben jelentek meg a magyarországi politikát bíráló sajtótermékek, de ezek sem kockáztathattak antirevizionista propagandát. A határon túli megszállt területek magyarságát nem tette a szocializmus és kommunizmus ellenségévé a vörös terroruralom, itt nem volt szűgyen a kommunista múlt sem, mint az Anyaországban, de az idegen uralom helyett a magyar országlás utáni vágy csorbitatlanul, kiirthatatlanul élt minden magyar

szívében. Erre tekintettel kellett lennie még a világforradalmat hirdető Kominternnek is, és programjába kellett iktatnia a magyar *revizionista törekvések támogatását*. Az Ausztriába és más nyugati baloldali kormányzat alá menekült magyarországi emigránsok sajtója – ott nem volt magyar kisebbség, akitől félnie kellett volna – merészelte csak bírálni a magyar politikát. *Ott találták ki a magyarországi ellenforradalmi fehérterror rágalmát, gúnyolták keresztyén kurzusnak az Európa-politikát*, írtak az urak által kizsákmányolt szegény magyar nép nyomoráról, a sajtószabadság és a politikai jogok magyarországi hiányáról. Az 1930-as évek közepén pedig, amikor a magyarországi életszínvonal meghaladta a győztes és nyertes szomszédokét, már ezeket nem írhatta a magyargyűlölő baloldali emigránsok sajtója, hanem lelkesen csatlakozva a készülő Antifasiszta Szövetség háborús propagandájához, a magyarok *szélsőséges nacionalizmusával és antiszemitizmusával riogatták a tájékozatlan nyugati közvéleményt*. Persze, ezeknek még kevesebb közük volt a valósághoz, mert a magyarság nemcsak szilárdan kitartott a Szabadság-Egyenlőség-Testvériség eszméi mellett, de az 1919-ben olyan nagy áldozatok árán szerzett *közéleti pártatlansága* mellett is. A Második Világháborút előkészítő, később *antifasiszta* címkét kapott sajtópropaganda elfelejtette azt megírni, hogy 1919-ben a Nemzeti Hadsereg hogyan hagyta volt büntetlenül külföldre szökni az álforradalmárokat, és a *magyarság azután sem tett felelőssé egész népet egy kis töredékének bűneiért*. Nem úgy, mint az 1919-ben nyugat felé kiszökött és 1945-ben kelet felől visszatérő kunbéliták, akik a magyarok törpe kisebbségének bizonyítatlan bűnét megbosszulandó, bűnös nemzetté nyilvánították az egész magyarságot, és a megszálló szovjet hadsereg támogatásával a Rákosi-korszak minden emberséget nélkülöző vörös terrorját honosították meg az országban.

A terhes társadalmi örökség

Az egyetemes nemzeti célok megvalósítása mellett az *elvi egység* szilárd és kizárólagos volt, de a szándék gyakorlati megvalósításának már *természetes társadalmi akadályai* voltak. Mindenek előtt a *társadalmi örökség* terhe nehezítette a cselekvést: igaz, hogy a polgári jogegyenlőség és a szocialista igazságosság melletti mozgalmak *álforradalmaknak* bizonyultak, de a velük szemben a kényszerhatalom birtokába jutó nemzeti egység a társadalmi tehetetlenségi erő folytán mégis csak *ellenforradalminak* minősült. Szó sem lehetett az arisztokrácia, a feudális egyházi és világi nagybirtokosság politikai

befolyásának korlátozásáról. Szerencse, hogy a nagybirtokosok csak anyagiakban, vagyoniilag voltak nagyok, szellemiekben, erkölcsi értékekben már annál kevésbé, tehát *hiányzott a tekintélyük* a közélet tényleges befolyásolására. A nagybirtokosság mellé sorakozott fel a Habsburg Monarchia *hivatali hagyatéka* is, a hajdani közös *hadsereg* és közös *diplomácia* magas rangú szolgálattevői. Ezeket ugyanis a nemzeti köztársasággá szerveződött utódállamok nem fogadták be, de a megcsonkított Magyarország a *jogfolytonosság* elvének alapján állván – nem utolsó sorban Horthy Miklós lovagias, kollegiális pártfogásával – nemcsak állampolgári menedéket, de rangjuknak megfelelő nyugdíjat is adott, még a magyarellenesnek ismert „közös” tábornokoknak és diplomatáknak is. Mivel a magyar állam nem kobozta el az uralkodóház javait, a Habsburg-Lothringendinasztia tagjai is, a számukat többszörösen felülmúló kiszolgáló személyzetükkel együtt, mind ide telepedtek, tovább erősítve a '67-es magyar társadalom dzsentri divatját és az „*úri Magyarország*” elnevezés indokoltságát.

Az úri Magyarország-szindróma

A nemzeti felemelkedés útjában nemcsak a társadalompolitikai reformokat akadályozó egyházi és világi nagybirtok állt, hanem a *legnemesebb nemzeti hagyományok félreértelmezéséből* táplálkozó „*úri Magyarország*”-szindróma is. Az tény, hogy a *Szent Korona-elv* és általában a *történelmi szabadságjogok* érvényesítéséért a Habsburg abszolút monarchia elleni harcában a magyar nemzet alulmaradt. A továbbélést csak elvben megengedő, a magyarság hatalomgyakorlását a vármegyének nevezett nemzeti rezervátum korlátai közzé szorítását tűrte meg a *Szatmári Béke*. Az ennek elfogadására kényszerülő *magyar nemesség* nemcsak megőrizte, hanem a következő évszázadokra továbbította is a magyarság *egész nemzeti örökségét*. A magyar nemességnek ez a helytállása a nemesi származásnak általánosan elfogadott tekintélyt adott a magyarság körében. Ezt csak öregbítette és megszilárdította a magyar nemességnek az 1848-49-es *polgári Szabadságharcban* való döntő részvétele úgy, hogy utána természetes szociálpszichológiai következmény volt a *sznobizmus* általános elterjedése. Hogy a sznobizmust – a kifejezés eredete: sine nobilitate = nemesség nélküli – „úrhatnámságnak”, „urizálásnak”, „rangkórságnak” vagy „címekórságnak” fordítjuk, vagy eredeti formájában használjuk, az nem lényeges, mert az Egyesített Habsburg Monarchiában, különösen a hadseregben és a közigazgatásban valóságos polgári *illemszabály-renddé* lett a sznobizmus, amely

az ellene vétőknek a társadalomból – inkább: társaságból, mármint az úrnak nevezett társaságból – való kizárását vonta maga után. Érthető, hogy az úriember-minősítés feltételül megállapított gimnáziumi érettségi és a katonatiszti rang mélyen sértette az abból kizártakat, divatja azonban olyan erős volt, hogy ellene hiába foglaltak állást a társadalom legjobbjai. A mi erdélyi kisebbségi társadalmunkban – különösen a kolozsvári „arisztokratizmusban” – is jelen volt a sznobizmus, de nem olyan undorító, beteges formában, mint azt az 1940-es bevonulás után az „anyaországokon” megismerhettük. *Szabó Dezső* és a kiváló szellemi alkotók többsége, hiába vette fel a harcot a „parasztnak” minősítetteket ember számba sem vevő fél-értelmiségi kispolgárok bokaveregető, urambátyám-öcsémuram pózolásával szemben, ha azt éppen az érdekelt társadalmi rétegek drága áldozatok árán szerzett *emberi méltóságuk, tekintélyük* elismerésének tartották. A legtöbb esetben, a leparasztozott, leprolizott szülő érezte boldognak magát, ha gyermekét a magát úrnak tartó társaságban látta. – A sznobizmus általánosan elterjedt fertőző betegség volt ugyan a magyar társadalomban, de a két világháború közötti magyar közéletet „*úri magyarságnak*” nevezni torzító túlzás, mert a sznobság csak felületi máz volt a társadalmon, a lényeges kérdésekben nem befolyásolta a magyarok egyéni vagy közösségi állásfoglalását.

A társadalmi élet megújulása

Minden elháríthatatlannak látszó akadály ellenére a magyar *közélet megújulása* megindult, és egy emberöltő alatt a teljes sikerig is eljutott volna, ha ebben a Második Világháború idején Európának idegen megszállása meg nem akadályozta volna.

„*A megújulás*” kifejezést később fogalmazták és alkalmazták a magyar társadalom világháború utáni történéseire. Nem történt akkor semmi, amire ilyen ünnepélyes kifejezés illett volna, hiszen nem volt akkor sem ünnepély, sem szónoklat, sem semmi látványosság, csak teljes nincstelenség, nyomorúság és éhezés, de enni kellett annak, aki élni akart. Lopni nem volt mit és nem volt kitől, hiszen minden hiányzott, minden lerombolódott fizikailag, gazdaságilag, jogilag, testileg, szellemileg, lelkileg. *Csak a munka segíthetett.* A munkát pedig meg kellett keresni, meg kellett találni, olyant, amilyen akkor és ott akadt. Hogy milyen a munkabér, a fizetés, az szóba sem került, hiszen az inflációban megfizethetetlenek voltak az árak. Az életgazdaság, *a földművelés* egyszerűen

folytatta önmagát. Az első politikai szervezet, ahol már nemcsak locsogtak, hanem a szónak lett is valami értéke, az is a földművesek pártja volt. Annak elnökét, *Nagyatádi Szabó Istvánt* a közvélemény ki is kiáltotta volna vezérnek, ha az ilyesmire hajlandó lett volna. De nem ért rá, hiszen a mezei munkát nem lehetett félre tenni holmi szónoklatok kedvéért. A vasút megindulásával a gazdasági vérkeringés is megindult, hála a fizetésre nem is számító *vasutasoknak*, akik addig is és azután is a magyar nemzet legnépszerűbb és legkedvesebb gyermekeinek, Horthy Miklós leghűségesebb híveinek számítottak. A harcterekről, hadifogságból hazatérő *munkásság* csak azt várta, hogy a *vállalkozók* megmondják, mikor, hol, milyen munkához kezdjen. A megszállt területekről az Anyaországba jött *több százezer menekült* is mind élni akart: ezek *terhe csak látszólagos volt*, mert csak anyagiak vonatkozásában érvényesült – azaz érvényesült volna, ha lettek volna anyagiak –, de túlnyomó többségük értelmiségi, igazgatási, nevelésügyi szakember lévén inkább *teremtettek munkahelyet*, mint kerestek maguknak. Példájukat követték az itthoni értelmiségiek, hivatalnokok, és az addig szégyenletesnek minősült *fizikai munka* valóságos *divat lett*. Aki magát becsületes embernek tartotta, mind dolgozott *bérkövetelések és osztályharc nélkül*, mert mindenki élni akart. A magyar társadalmi megújulást éppen ez a pénz fontosságát sokadrendűvé degradáló munka tette *keresztényné, nemzetivé* pedig az *eredménye*: Magyarország újjáépülése. Ünnepeles, látványos, hősies nekibuzdulás nem volt sehol, hiszen csak az éhség kényszerített mindenkit a munkára, mert kenyeret akart adni a gyermekének.

A történelmi alkotmány folytonosságának 1920-as helyreállításával kezdődtek a reformok, ott a társadalmi élet mélyén, ahonnan a jogalkotásnak indulnia kell, hiszen egészséges társadalomban valóban *a nép a tényleges jogalkotó*. Ennek érdekében mindenekelőtt a nemzeti közérdek megállapítása és megfogalmazása a feladat, illetve a nemzetpolgárok összessége, a nép akarátának, óhajának a megismerése a közérdek megvalósítása tekintetében, hiszen az új jogszabályokat majd a kezdeményezett normák gyakorlati alkalmazásával építi szokássá, joggá a nép. Ekkor mutatkozott meg a pártokráciából, pártosságból való kigyógyulásnak a *pártatlan közélet* igényének a haszna, amelyhez a magyarság a mindenféle nacionalista, liberális és szocialista *forradalom elszenvédése* árán jutott. A többi európai nép nem próbált ki minden pártalternatívát, és a háború után ott folytatta, ahol azelőtt abbahagyta: egyéni

és kollektív szabadságjogok, választási, azaz szavazási rendszerek, társadalmi és szociális igazság, jövedelemelosztás *legitim vitái*, vagy illegitim forradalmi. A nyertes, győztes hatalmak vitatkoztak, a vesztesek forradalmaztak – Németországban például három forradalmi próbálkozás is volt –, egyedül a magyarság tudta, mert azelőtt megtapasztalta, hogy nem valamelyik részgazság érvényre juttatása a megoldás, hanem a részgazságok, csoportigazságok, pártigazságok pártatlan tárgyilagos, ésszerű, méltányos összehangolása a célravezető. A magyar politikai élet törvénybe, jogszabályba fogalmazás nélkül, gyakorlatban alkalmazta a közérdek megvalósításának ezt a módszerét, hogy a végén, amikor azt már a hazai és a nemzetközi közvélemény elfogadta, alkotmányba, törvénycikkbe, rendeletbe fogalmazza, hatályba tegye, érvényesítse – amennyire a körülmények adottságai között szükséges és lehetséges volt.

Az uralkodó koreszmének megfelelően *a racionalizmus, az ésszerűség* volt a kitűzött célok megvalósításának elfogadott módszere. Az ésszerűség első parancsa a közvetlenül *érdekeltek szabad cselekvésének* lehetővé tétele volt a hatósági intézkedés helyett: hagyni kell az embereket, hogy megoldják gondjaikat. A munkanélküliek keressenek vagy létesítsenek munkahelyet maguknak itthon vagy a nagyvilágban, vagy itt is, ott is, váltakozva. A városi éhezők menjenek időszaki munkára a mezőre, természetbeni bérért, élelemért, hiszen pénze amúgy sincs senkinek, de lehet munkát keresni és találni bárhol a világon. A rengeteg értelmiségi, iskolázott menekült és hazai munkanélküli meg fogja keresni, és ki fogja próbálni a társadalomban a maga megélhetésének a lehetőségeit. *A nemzetközi tőke* fel fogja fedezni a magyarországi tőkehiányt, a szilárd politikai rend gazdasági biztonságát és a fölös számú, kitűnően képzett, igénytelen munkaerőt, és Magyarországon fog beruházni. A magyarok leleményességét működésbe fogja hozni az általános szükséghelyzet, és vállalkozni fognak nemcsak fizikai és szellemi munkára, hanem műhely, bolt, üzlet, gyár, és mindenféle üzem, vállalkozó társaság, szövetkezet alapítására és szervezésére, minden termelési és szolgáltatási ágban, mezőgazdaságban, iparban, kereskedelemben, közlekedésben, hitelgazdaságban és mindenütt. Ezek után pedig – még inkább ezekkel párhuzamosan – a művelődési életnek is tovább kell folynia, a *szellemi élet* gyorsuló üteme szerint, a reménylett *lelki megújulás* irányában. Az államnak nincs más teendője, mint a cselekvések lehetőségének a biztosítása, hogy mindenki együtt, egymás mellett és nem egymás ellen

munkálkodhasson, azután pedig, hogy mindenki biztonságban élvezhesse munkája eredményeit.

A nemzetpolgárok összessége, a nép megtette a magáét: az élet megindult, illetve tovább folyt a természet törvénye szerint, az eszmei célok irányában. Megindult, de nem szárnyalt, nem repült az anyagfeletti, eszmei célok felé. *Eszmei lendülete* éppen csak az anyag fölé emelésre, a *Nemzet relatív eszménye* irányába volt képes állítani, Isten Abszolútuma felé már nem, mert a keresztyénség pontifexei hitük hídját nem az örökélet, hanem földi intézményeik felé építették. Ennyi keresztyén hit is sok volt a materialista logoklűszmával küszködő akkori Európának, és Magyarország *keresztyén nacionalizmusa* egzotikus szigetként maradt a kontinens közepén. A társadalom életre kelése a *gazdasági élet* megindulásán volt először észlelhető. A *mezőgazdaságot* maga a természet indította meg kikeletkor. A háborúból, hadifogságból hazakerülő földművesek nemcsak az ősejüket, hanem a katonaság és bujdosás alatt tanultakat és tapasztaltakat is használatba vették, és nemcsak termelési módszereiket korszerűsítették, ésszerűsítették, hanem terményeik értékesítését is úgy, hogy egy évtized múlva a *szövetkezeti mozgalom* már feleslegessé tette és kiküszöbölte a termelő és fogyasztó közé burjánzott és helyzetével visszaélő *felvásárló kereskedelmet*.

Az iparra súlyos csapást mért a megszálló szomszédnépek hadseregének rabló uralma, az ipari géppark leszerelése és eltulajdonítása. Ezt súlyosbították a Békeszerződés *látszólag katonai* – valójában a győztes és nyertes országok gazdasági fölényét szolgáló – *tilalmai*: Magyarország a jövőben nem tarthat sorozott hadsereget, csak harmincezer főnyi, csak kézi fegyverrel ellátott fizetési katonát rendfenntartásra, le kell szerelnie fegyvergyártó és katonai szállító üzemait – azaz gépkocsi és repülőgép gyártását –, még a dunai hajózás rendjének fenntartására szolgáló naszádjait is. Az ellenállhatatlan kényszerhatalom viszont hozzájárult a megoldáshoz is: a régi elavult gépi felszerelés helyett kénytelen volt a magyar ipart teljesen megújítani, modernizálni ipari berendezéseit, a tiltott régi iparágak helyett nagyobb jövőjük felé fejleszteni. A Széchenyi óta világelső magyar *malomipar* működtetését valósággal követelték a részvénytulajdonos nemzetközi tőkések és a kenyérre éhes embermilliók. Ez már biztos piacot adott a magyar gabonatermelésnek. A tömegével születő találmányok szabadalmainak hasznosítására globális

jelentőségűvé fejlődött a villamos ipar, műszeripar, vegyipar és gyógyszeripar. A textilipar és ruházati ipar is kihasználta a magyarországi olcsó termelés lehetőségeit, magyarországi üzemalapításra csábította Európa legnagyobb zsidó textilgyárait, és nemzetközi versenyképességre fejlődött. Meg kell említenünk az anyagilag elszegényedett, de szellemi tekintetben igényes maradt magyar közönséget kiszolgáló sokszorosító és szórakoztató ipart, mindenekelőtt a világelsővé fejlődött *filmipart*, valamint a szintén élenjáró *rádióipart*.

A gazdasági élet megindulása nem várta meg a valuta 1924-ben történt stabilizációját, de annál nagyobb lendületet vett annak megtörténtével. Az 1920-as évek vége felé már a *művelődési életen* is megmutatkozott a megújulás. Mintha csak a marxizmus törvényeit akarná cáfolni, a magyar művelődési élet 20. századi lendületes fejlődését a társadalom általános *anyagi szegénysége* okozta. A milliomos nagy vállalkozókön kívül a magyaroknak nem volt jövedelmük a költséges szórakozásokra, utazásokra, külföldi üdülésre, még drága látványosságok, opera előadások, hangversenyek látogatásához sem. Kénytelenek voltak otthon ülni, olvasni és rádiót, hanglemezt hallgatni, és moziba járni. Nem csoda hát, hogy 1930-ban Magyarország világelső volt nemcsak a könyvfogyasztásban és a rádió előfizetésben, hanem a filmgyártásban és mozi látogatásban is. Az pedig természetes, hogy a könyvfogyasztás és filmfogyasztás írók, szerkesztők, színművészek, rendezők, nyomdászok és tehnikusok megélhetését segíti elő, hogy a szellemi alkotóknak ne kelljen áruba bocsátani magukat a megélhetésükért. Az élet rendje szerint minden esztendőben több százezer *gyermek született*, akik mind növekedtek és helyet, lehetőséget követeltek, szorítottak maguknak a társadalomban. A háború után született korosztályok életigényeit, életcéljait már nem a háború előtti élet emlékei befolyásolták, hanem a jövő kilátásai. Új életcélok megvalósítására kellett alkalmassá nevelni őket, az új életcélok megállapításához pedig új eszmények kellett, *keresztény nemzeti eszmények*. Persze, Krisztus második eljövetele nem történt meg, de első eljövetelének *az örömhíre* megelevenedett. Ennek az éppen csak pislákoló lelki *megújulásnak* volt köszönhető az előzőkben vázolt gazdasági, társadalmi, művelődési megújulás. A felnövekvő nemzedék nálunk nem lett célnélküli lumpenproletár, mint a magasabb jólétű országokban, hanem tartalmas életre törekedett. Az egyházak ifjúsági missziói egészséges élet felé terelték a fiatalság érdeklődését, szorgalmas, mértékletes életvitelre és szórakozásra. A fizetési katonaság már nem a harcra készülő semmittevés,

unalom ideje volt, hanem – amennyire a társadalmi körülmények engedték – az iskolázásé, a továbbtanulásé. Az iskolások a *cserkészmozgalomban*, az egész magyar fiatalság a *sportversenyeken* mérhette össze magát a győztes nagyhatalmak fiataljaival – impozáns sikerrel. A megújulás munkája tovább haladt: az 1924-es valutareformmal, az 1926-os alkotmány-racionalizálással, a népgazdaság emberközpontú átszervezésével és nem utolsósorban a népoktatás általános korszerűsítésével.

A földreform sorsa

Hogy a két világháború közötti magyar közélet mozgatója és irányítója nem a politikai diktátum volt, azt meggyőzően bizonyítja az a tény, hogy a politikai élet fejlődése bár lassúbb volt, mint az általános társadalmi haladás, csak féllépésnyi késéssel követte azt, *de követte*. Mindenekelőtt *földbirtok-reformra* lett volna szükség. *Nem* a bulvársajtó által követelt *földosztásra*, hanem a labanckorban létesített feudális, elsősorban egyházi *nagybirtok* – arabul: vakuf-birtok – *elidegeníthetetlenségének feloldására*, az ősiség 1848-as hebehurgya eltörlésének korrigálására, hogy a legnagyobb nemzeti társadalmi erővé lett *földművesség* tevékenységi lehetőséghez, *munkához juthasson*. A földreformot azonban meggátolta a nagybirtokosok – de még inkább a mezőgazdasági szakemberekből álló gazdatiszti testület – ellenállása. A világi nagybirtokok tekintetében még lehetett volna érvényesíteni a vitathatatlan ésszerűség elveit, az egyházi birtokok azonban – különösen az ateista álforradalmak riasztó hatása miatt – érinthetetlenek voltak. Pedig az elidegeníthetetlen egyházi nagybirtok már labanckori létrehozásakor elavult, korszerűtlen volt, és inkább *akadályozta az egyházat krisztusi hivatása teljesítésében, mint segítette*. Már a társadalom többi részével szembeni aránytalanul nagy anyagi vagyon is elkülönítette, *klerikális oligarchiává* szigetelte el a katolikus főpapságot. Ezt a *saját híveitől is elválasztó* társadalmi távolságot a fegyelmezetlen egyházi uradalmi tisztikar átjárhatatlanná növelte. A főpapságot odaláncolta viszont az adományozó és védelmező uralkodóhoz, szembefordítva az egész nemzeti társadalommal úgy, hogy a társadalmi gyakorlatban a legbuzgóbb katolikus híveket is elriasztotta egyháza őszinte szolgálatától. Az ellenérdekelt uradalmi tisztikar nem engedett lehetőséget a főpapok felvilágosítására, hogy a földbirtok nemcsak összeférhetetlen, de alkalmatlan vagyonforma is az egyház számára, mert ugyanolyan értékű vagyon korszerűen tőkésítve tízszer nagyobb jövedelmet adna

minden társadalmi probléma nélkül. Bizony, a nagybirtok nemcsak az aktív társadalomtól, de még saját papjaitól is elzárta a püspököt úgy, hogy az egyszerűen kizáródott az egyház tényleges missziós tevékenységéből. Az a tény sem elhanyagolható, hogy a nagybirtokkal járó hibás egyházpolitika a magyar katolikus egyház egészét más nemzetek katolikus egyházától – nemcsak a szomszédos szlovák, osztrák, horvát, de még a testvéri lengyel és olasz egyháztól – is elzárta. Mindennek ellenére, az 1920-as években az egyházi nagybirtok kérdése *tabu téma* volt. Ennek a helyzetnek a felmérése után érthetjük meg *Mindszenty József* bíborosnak az 1956-os forradalom tisztító tüzeiben fogant nyilatkozatát: „*Nem kívánjuk az egyházi birtokok visszaállítását, mert a szociális igazság által korlátozott magántulajdon hívei vagyunk!*” Persze, jobb lett volna, ha ez kétszázötven évvel hamarabb, vagy azután bármikor, előbb elhangzott volna, de *később is jobb, mint soha!* Sőt, a késés azt is lehetővé tette, hogy a *Római Katolikus Egyház bíborosának* nyilatkozata egyben *prófétai intelem* is legyen a jövőben az emberiségre nehezedő *mammonizmus idejére*.

Az alkotmányreform

A napi politika pizslicsáré ügyeit történelmi fontosságúvá felfújó sajtó befolyása alatt a magyar közvélemény nem tulajdonított kellő fontosságot akkor sem, azóta sem az 1926-os alkotmány-reformnak, azaz inkább racionalizálásnak, holott az a legnagyobb elismerést váltotta ki az alkotmánytan szakembereiből. Én a börtönben a párizsi képesítésű román jogászoktól értesültem a világ publicisztikájának akkori általános elismeréséről. *A magyar felsőházi törvény volt* az első sikeres lépés a nagy forradalmak által statuált ultra-liberális közhatalmi szervezet *racionalizálására*, amely bizonytalankodásával az állandó társadalmi nyugtalanságot okozó ún. *népképviseleti parlamenti demokrácia – becenevén: demagokrácia – visszáságait* – pl. szélső esetben egyetlen állampolgári szavazat milliók szavazatát értéktelenítse – úgy ellensúlyozta, hogy a közakarat kifejezésében a *tényleges társadalmi erő aránya is érvényesüljön a hivatásrendiségnek* nevezett *elv alkalmazásával*. Az 1920 előtt működött Főrendiházban, a középkori Királyi Tanács utódtestületében a főpapok mellett a főnemesi családok tagjai foglaltak helyet. Az új Felsőházban a Habsburg-Lothringen-család nagykorú, magyar állampolgár tagjai, harminc főnemesi család választottjai, az Egyházak legfelső tisztségviselői mellett a törvényhatóságok, a mezőgazdasági, ipari és szabadfoglalkozású kamarák, valamint a Tudományos

Akadémia, tudományegyetemek és főiskolák, a gyáriparosok és más országos fontosságú szervezetek küldöttei, valamint az államfő meghívottai kaptak helyet. A kamarák szervezeti szabályzata rögzítette minden szakma és minden érdekcsoport képviselőinek a számát úgy, hogy például a mezőgazdasági kamarában állandó helye volt minden szinten a különböző nagyságú birtokosoknak és minden szintű alkalmazottaknak, agronómusoknak, szaktudósoknak, tanároknak éppen úgy, mint mindenféle részes munkásnak, béresnek és cselédnek. Nyilvánvaló, hogy a Felsőházi Törvény nagyszerű volt ugyan a maga nemében, de még az akkori kor igényei szerint sem mondható tökéletesnek. Mivel azonban egyedüli kísérlet maradt a hajdani Európában, példáját felhasználhatják majd a jövőben reménylett alkotmány-reformok.

A nemzeti összefogás eredményessége

A reformok lehetőséget biztosítottak a társadalomépítő erők tevékenysége számára. Az eredmény nem is maradt el: az anyagi életszínvonal tíz év alatt utolérte a győztes és nyertes szomszéd országok átlagát, húsz év alatt pedig mindegyiket meghaladta. Továbbá: 1930-ban a világ összes országa közül Magyarországon volt a legmagasabb az iskolázottság, legalacsonyabb az analfabetizmus, könyvfogyasztás és rádió előfizetés tekintetében világelső, és egyedüli a világon, amely az akkori gazdasági válság alatt is törlesztette nemzetközi tartozásait. Végül kilépett nemzetközi elszigeteltségéből, hasznos politikai és gazdasági szövetségeket kötött, és a nemzetközi közvéleményt a magyarság mellé állítva, *rábírta a döntéshozó hatalmakat a Trianoni Szerződés revíziójára, az ország határainak méltányos módosítására.*

Igazságot Magyarországnak!

Bár az Első Világháborút lezáró, a történelmi Magyarország feldarabolását és a magyarság jövőendő életét megnehezítő, elfogadhatatlan rendelkezéseket tartalmazó békeszerződés felülvizsgálatát a magyarság kezdettől fogva elsőrendű nemzeti célnak tekintette, *imponáló az a méltóság, az a bölcs, megfontolt mérséklet, amellyel annak megvalósítására törekedett. Nem szállt vitába a szerződést kikényszerítő hatalmi tényezőkkel, hanem egészében magáévá tette a békeszerződés alapeszméjét, a népek önrendelkezési jogát.* Természetesen *semmit sem követelt*, hanem a közérdek megvalósítására, az érdekeltek akaratának megismerésére, *a népszavazás módszerét ajánlotta.*

Igazságot Magyarországnak! – volt a jól megfontolt magyar diplomáciai stratégia jelszava. A Párizsi Békekonferenciának ugyanis fennen hangoztatott célja „a középkori elavult impériumok által elnyomott népeknek való igazságszolgáltatás” volt. Az egyik félnek azonban a *másik fél meghallgatása nélkül* szolgáltatott igazságot, már pedig a Földön a történelem kezdete óta általánosan elfogadott, érvényes jogelv – *audiatur et altera pars!* – megköveteli a másik fél meghallgatását is az igazságszolgáltató ítélet érvényességéhez. Bár a Trianonban hozott ítélet ellen így *semmisségi panasszal* élhetett volna Magyarország, de nem tette, hanem az eljárás során *elmulasztott alakiságok utólagos pótlását javasolta*. Igazságot az elnyomott népeknek? – meg kell hát állapítani az érdekelt népek akaratát, hogy teljesíteni lehessen. Legyen népszavazás az elcsatolt területeken! Magyarország ezzel éppen az ellene alkalmazott hátrányos megkülönböztetést – azt, hogy a békekonferenciára nem kapott meghívást – fordította a maga javára, hiszen, ha ott lett volna a békekonferencián, és ott terjesztette volna elő népszavazás javaslatát, egyszerűen elutasították volna. De, mert a konferencia már szétoszlott, most nem lehetett elutasítani a magyar javaslatot. Nincs más mit tenni, mint az újonnan szervezett *Nemzetek Szövetsége Egyezségokmánya* előírásainak megfelelően *felül kell vizsgálni a Trianoni Szerződés vitatott rendelkezéseit*. Az Egyezségokmány nem állapított meg határidőt az intézkedések megtételére, ezért a revízió ellen tiltakozó Kisantant államok könnyen elérhették az intézkedés *elodázását*, de *elutasítását nem*. Valamikor majd tárgyalni kell a revízió ügyét, a Kisantantnak igazságtételre vonatkozó érvei már eleve hatástalanok: amennyiben helyesek a trianoni rendelkezések, ezt a felülvizsgálat meg fogja állapítani. A revíziótól tehát csak a *rosszhiszemű* félnek kell tartania. Az Igazságot Magyarországnak! jelszó választása tehát ezért volt szerencsésnek mondható.

A magyarság ellenfeleinek sajtópropagandája már fél évszázaddal Trianon előtt telekürtölte a világot a nemzetiségeknek a történelmi Magyarországon való jogfosztottságáról, elnyomásáról, és könyvtárnyi dokumentumot hordott össze a maga tételének mindenféle igazolására. Magyarország – amellet, hogy minden politikai, gazdasági, művelődési érvet tudományos tárgyilagossággal *alapjaiban megcáfolt*, szintén könyvtárnyi dokumentum tömeggel – javasolta a Trianon előtti magyar kisebbségi törvényeknek az utódállamokban való érvénybe helyezését, mert azok majd’ minden nemzetiségi igényt kielégítenek.

A magyarság elleni másik állítás, hogy Magyarországon a mágánások, a középkorból itt felejtett nemes urak nyomják el a népet, a magyar delegáció népszavazásra vonatkozó javaslata elegendő volt logikai cáfolatnak. A pszichológia megállapítása szerint a logikai érveknek nincs cselekvésre mozgósító hatásuk *érzelmi* alátámasztás nélkül. Ebben a vonatkozásban a magyar diplomácia igazán kitűnően lépett, amikor minden európai országban a közhatalmat birtokló *polgári középosztálynak a sznobizmusára apellált*. Tény ugyanis, hogy a demokráciát, liberalizmust, szocializmust szónokló politikusok valójában *mind sznobok*, sznob kispolgárok, szívük mélyén mind csodálják a nemességet, szeretnének nemesek lenni, annál inkább, minél hangosabban bírálják és ócsárolják a nemességet. Már az első béke delegáció összeállításánál is, de utána a magyar diplomaták kiválasztásánál mindig figyelemmel voltak arra, hogy a magyar küldöttek – amellett, hogy magas rangú *szabadkőművesek*, vagy más tekintélyes nemzetközi szervezet tagjai – mind *született arisztokraták legyenek*. Mert a sznobot legkönnyebben egy *született mágánás egyszerű viselkedésével* lehet megnyerni.

Apponyi Albert gróf, aki már 1869-ben a Szezei-csatorna megnyitásán miniszterként kísérté volt Ferenc József császár-királyt, Magyarország állandó képviselőjeként a Nemzetek Szövetségében valósággal lenyűgözte tárgyaló partnereit és a kitűnő szónoklatait hallgatókat az impozáns megjelenésével társult szerény viselkedésével.

Bánffy Miklós gróf, külügyminiszter, szabadkőműves nagymester, a középkor óta magas méltóságokat betöltő ősök ivadéka, általánosan elismert író, opera-igazgató, képzőművész, már nevének a megjelenésével is többet használt a sznobok előtt a legjobb logikai érvelésnél is. A börtönben hallottam volt hajdani román diplomata rabtársaimtól, milyen hatása volt egy-egy nemzetközi fogadáson a nehezen kiejthető, nagyon hosszú nevű és arisztokrata című jóvágású, díszmagyarba öltözött magyar követ megjelenésének. Bizony, ilyesmivel szemben a Kisantant diplomácia hiába vonultatta fel a legnevesebb tudósokat, művészeket, vagy legnagyobb nőcsábász katonai attaséit. Azt csak mi tudtuk, hogy Magyarországot *a szegénysége* kényszerítette a mágánás diplomácia alkalmazására, egyszerűen azért, mert ezeknek nem kellett fizetést adni. Románia, például, kénytelen volt *pénzzel* ellensúlyozni a magyarok diplomáciai aktivitását, ezért a román külügyminisztérium költségvetése nagyobb volt a milliós hadsereget fenntartó honvédelmiénél.

Az európai diplomácia kényelmes szervezetet kapott a Nemzetek Szövetségének a létrehozásával: a győztes – inkább: nyertes – hatalmak képviselői nem győzték eléggé *megünnepelni önmagukat* „a porosz militarizmus megsemmisítése” érdemeiért, megtöltve a világsajtót a legyőzött ellenség ócsárlásával. A magyar diplomácia már a Trianoni Szerződés aláírásakor elért annyit, hogy a nagyhatalmak képviselői „*magán emberként*” elismerték a békeszerződés lehetséges hiányosságait, és, a Kisantant nagy bosszúságára, kivették Magyarországot a világsajtó ócsárló célpontjai közül. Még a diadalmámor hatása alatt a háborús győzelmük adta politikai fölényük örökössé tételén kezdtek munkálkodni. Genovában 1922-ben, majd Locarnóban 1925-ben konferenciákon vitatták meg a teendőiket. Persze, a legyőzöttek örökös nyomorban tartására irányuló céljukat – *Coudenhove-Kalergi* 1923-ban megjelent *Páneurópa* című könyvéből vett ötlettel – „örökbékeként” emlegették. A kispolgári szíveket kellemesen melengette ugyan a háborús győzelem mámore, de előbb nyugtalanította, majd fel is bűszítette *a háborúba fektetett vállalkozói tőkéjük hasznának Németország fizetésképtelensége miatti elbizonytalanodása*. A német munkásosztály ugyanis joggal elvárta volna francia és brit munkástevéitől, hogy kormányra kerülve nem rajtuk, német munkásokon torolják meg volt elnyomóik, a német tőkések bűneit. De fizetni amúgy sem tudtak volna, mert a hasznot hajtó iparuk francia megszállás alá került, és különben is, Németországban általános volt a nyomor és a munkanélküliség. Magyarország törlesztette ugyan háborús tartozásait, elvben el is fogadták határrevíziós igényeit, de az indulóban lévő gazdasági világválság gondjai miatt jobb időkre halasztották a kérdést. Amíg a világsajtó felszínén a világbéke szólamai harsognak – a Briand–Kellog-paktum aláírása 1929-ben és a Páneurópa-terv kihirdetése 1930-ban –, a tényleges diplomácia műhelyeiben elkeseredett makacssággal vérre menő harc folyik az Első Világháború pénzügyi hasznának biztosításáért. Előbb 1929-ben Hágában adnak moratóriumot Németországnak hadiadóssága törlesztésére, majd 1932-ben Lousanne-ben hiába ismétlik meg még kecsegtetőbb formában ugyanazt: USA-tőkések magukra vállalják a teljes német hadiadósságot úgy, hogy Németországnak csak hatvan esztendő elmúltával kell fizetnie, akkor persze illendő kamatos kamatokkal. A német nép tehetetlen fásultsággal, teljes passzivitással vesz mindent tudomásul sorsára vonatkozóan: a moratórium-ötleteket és azok német részről történt elutasításait is előbb a weimari „demokratikus” köztársaság, majd a nemzeti szocialista diktatúra

kormányai részéről. A gazdasági világválságból az Amerikai Egyesült Államok sem lát más kiutat, mint a náci Németország: fegyvergyártás és hadiipar. Ennek megfelelően hirdeti meg *F. D. Roosevelt* elnök a *New Deal* programját 1933-ban, amely az amerikai hadiipar piacának biztosítására egy kitűnően felfegyverzett – ha lúd, legyen kövér! – Németország elleni totális háború gondos, tervszerű előkészítését írta elő, természetesen a nyilvánosság szigorú kizárásával. A *New Deal* program részleteit azóta sem tették közzé, csak sejti a világ, hogy fegyverkezési programról szólt.

Csak a több évtized eltelte utáni időtávlatból látjuk, hogy az emberiség történelme a Krisztus utáni 20. század közepén új irányba fordult: az anyagfeletti életeszmény felé törekvés addig követett irányától eltér – előbb cáfolva-tagadva, azután megtévesztő beszéddel és cselekménnyel leplezve, végül bevallottan –, az anyagelvűség, a materializmus útjára fordul, és az anyag tehetetlenségétől sodortatva csak gazdasági érték megvalósítására törekszik.

Az USA politikai aktivizálódása

A világháború első katonai menetében való amerikai részvételi kísérlet sikere után az 1930-as évek közepén az USA elhatározta, hogy az addig az *Újvilágra* szorítkozó amerikai politikát az *Óvilágra* is kiterjeszti. A fő célterület ugyan *Európa*, de *Távol-Keletet* sem szabad figyelmen kívül hagyni. Megszokásból, a történelem addigi gyakorlatának megfelelően, én is úgy beszélek a Krisztus utáni 20. században történt világeseményekről, mintha azok *hatalompolitikai, hódítási* célokat követtek volna, pedig azok egyszerű profitcélú üzletek, *gazdasági vállalkozások* voltak. Kényszerhatalmának kiterjesztésére, tényleges hódításra az USA nem is gondolhat, hiszen az Amerikai Egyesült Államok – *akratikus*, azaz uralomnélküli, magánhatalmi szervezet lévén – a maga területén sem rendelkezik alattvalói akaratától függetlenül érvényesülő kényszerhatalommal. A katonai tevékenység, hadseregek felvonultatása és minél többféle, minél nagyobb mennyiségű fegyver elhasználása elengedhetetlen ugyan a profit-cél érdekében, de maga a katonai győzelem is voltaképpen csak másodrendű velejárója a gazdasági befolyás kiterjesztésének. Az emberiség történelmében eddig nem tapasztalt tartalmú és méretű totális hadjárat megtervezése, előkészítése, levezetése, és utána a Föld társadalmának célszerű újjászervezése is annyira új és szokatlan volt, hogy még titokba maradására sem kellett nagy gondot fordítani,

hiszen az *egész annyira hihetetlen volt*, hogy mindenki szemében *lehetetlennek tűnt*.

Az új történelemalakító tényező

Hogy a történetírás minek fogja majd nevezni az új történelemalakító tényezőt, azt nem tudhatom, de én – bibliás neveltetésem logikájával – a *mammonizmus* elnevezéssel illetem. Nos, az USA – amúgy is akratikus lévén – csak társadalmi, szervezeti *eszköze a mammonita terjeszkedésnek*. Viszont a terjeszkedés természetes szövetséges társa *a világ minden mammonitája*, azaz mindenki, aki boldogulását az *Isten Abszolút Eszménye* helyett az anyag absztrakt értékének, a *Pénznek a szolgálatában* látja. Bizony, szegény zsidókat is alaptalanul vádolják a pénzzel való világuralommal, mert a *Mammonnak nincsenek – mert nem is lehetnek – urai, csak szolgái*. Hogy a mammonizmus uralmának mikor és milyen vége lesz, azt nem tudhatjuk. Reméljük, hogy életben marad az emberiség és abban a zsidóság is!

Új világhatalmi szerveződés

A háborúhoz az Egyesült Államoknak hagyományos kényszerhatalmi szervezetek, államok szövetségére is szüksége volt. Feltevésem szerint valamikor 1933 és 1935 között létrejött a *Roosevelt–Sztálin titkos paktumnak* nevezhető megegyezés Európa jövődő meghódítására és maguk közötti felosztására, valószínű Csehszlovákia, illetve annak külügyminisztere, *Benes Eduard* közvetítésével. A nyilvánosság előtt háborús hasznuknak a sátáni Németországból való kisajtolására látványosan megújult az első világháborús Antant. „A hagyományos francia dicsőség” és „a brit világtekintély” örökössé tétele mellett, már „a rasszista diktatúra elnyomása ellen, az alapvető emberi jogoknak az egész emberiség számára való biztosítására” mozgósított az új háborús propaganda. Bár újnak látszott, valójában már az Első Világháborúban is döntő szerepet töltött be az ellenséges ország népének fellázítására, az ellenség védelmének elgyengítésére szolgáló hírverés. Ezen a fronton bizonyult *legértékesebb szövetségesnek a zsidóság*. A Németországban uralomra került hitlerizmus botor antiszemitizmusa amúgy is maga ellen fordította a világ zsidóságát, a Szovjetunióban uralkodó Bolsevik Forradalom domináns zsidósága pedig legerősebb hatalmi tényezővé tette ezt az oly sok üldözést elszenvedett népet.

Mindenekelőtt Olvasóink tudomására kell hoznunk, hogy a világháború első katonai menetét lezáró 1919-es *Párizsi Békekonferencia* által megállapított, a legyőzött államokkal – Németországgal, Ausztriával, Magyarországgal, Bolgárországgal és Törökországgal – kötendő nemzetközi szerződések első részükben mind az akkor létrehozott Nemzetek Szövetsége Egyezségokmányát tartalmazzák, és csak azután a legyőzött államok békefeltételeit:

„I. RÉSZ: Nemzetek Szövetségének Egyezségokmánya. A Magas Szerződő Felek, avégből, hogy a nemzetek együttműködését előmozdítsák és a nemzetközi békét s biztonságot megalósítsák, még pedig: azzal, hogy egyes esetekben kötelezettséget vállalnak a háború elkerülésére, azzal, hogy nyílt, igazságos és becsületes nemzetközi összeköttetéseket tartanak fenn, azzal, hogy a nemzetközi jog szabályait ezentúl a Kormányok kölcsönös magatartásának valóságos zsinórmértékéül határozottan elismerik és azzal, hogy a szervezett népeknek egymásközi érintkezésében az igazság uralmát és mindennemű szerződéses kötelezettségnek lelkiismeretes tiszteletben tartását biztosítják, megállapították a Nemzetek Szövetségének alább következő Egyezségokmányát.”

„11. Cikk. Ezennel kimondatik, hogy minden háború vagy háborúval való fenyegetés, akár közvetlenül érinti a Szövetség bármelyik tagját, akár nem, a Szövetséget a maga egészében érdeklő ügy és a Szövetségnek ilyenkor kötelessége, hogy a nemzetek békéjének fenntartására alkalmasnak és hathatósan mutatózkodó minden intézkedést tegyen. Ha ilyen eset állana be, a főtítkárnak a Szövetség bármelyik tagjának kérelmére haladéktalanul egybehívja a Tanácsot. Kimondatik az is, hogy a Szövetség minden egyes tagjának jogában áll a Közgyűlés vagy a Tanács figyelmét barátságos módon felhívni a nemzetközi viszonyokat érintő minden oly körülményre, amely azzal fenyeget, hogy megzavarja a békét vagy a nemzetek között a jó egyetértést, amelytől a béke függ.”

Egy évtizeden át a világsajtó csak a *békeszerető emberiség* nagy diadaláról, az örök béke megteremtéséről, a háború végleges kiküszöböléséről és az ezek biztosítására létrehozott Nemzetek Szövetsége létrehozásáról zengett: miként ült össze az első közgyűlés, az első tanácsülés, hogy és mint szerepeltek, vagy nem szerepeltek a „Nagy Mű” alkotói – általában fontoskodó, akarnok kispolgárok –, hogy igyekeztek önmaguk és egymás érdemeinek, népeik dicsőségének az

örökössé tételére. Úgy, ahogyan évszázadok óta a Világsszabadságért küzdő szabaddóműves mozgalom – amelynek sikeres betetőzését az 1919-es Párizsi Békekonferencia jelenti – megálmodta, előírta. A tengernyi elhangzott, leírt és terjesztett beszédáradat azonban nem volt képes elfedni az alóla kilátszó lólábat: a legyőzött vagy csak a világpolitikai lutriban vesztes ellenfelek feletti fölény állandósítása, az ellenfelek minél mélyebb megalázása, nyomorba kényszerítése, életlehetőségeik elvétele, és a betegessé torzult hatalmi ösztön minél korlátlanabb kiélése. Mind többször került szóba az a szégyenletes tény, hogy a Nemzetek Szövetségének tagságát maga a kezdeményező első alapító, az Amerikai Egyesült Államok sem vállalta, és egész fennállása alatt egyetlen állam sem teljesítette a Nemzetek Szövetsége által reárótt kötelezettségét, ha azok kedvezőtlenek voltak a számára, inkább sorra kiléptek a Szövetségből.

Magyarország revíziós céljai a '20-as évek vége felé már megvalósulni látszódtak, de a gazdasági világválság nemcsak leszorította a világpolitika napirendjéről, hanem alapjaiban ingatta meg magát azt a jogrendszert is, amely úgy a Magyarországra sérelmes intézkedéseket, mint az azok kiigazítási lehetőségeit tartalmazták. A *Nemzetek Szövetsége* nem hogy Egyezségokmányában vállalt magasztos céljait képes lett volna megvalósítani, még a hitelgazdaság időszerű gondjainak kezelésére is képtelennek bizonyult. Utána pedig – mint láttuk – az amerikai New Deal már érdeklődést sem mutatott az ósdi Európa ósdi problémái iránt. Feltehetően megkötötte Nyugat-Európa feje felett a Keleti Leviatánnal a maga paktumát a kontinens felosztására.

A „Nyugati Demokráciák” helyett Magyarországnak új szövetségesek után kellett néznie: a baráti Olaszország, Ausztria és Lengyelország passzivitásra kényszerültek, a semlegesek kívül állók akartak maradni, a hitleri Német Birodalom pedig bevallotta saját világuralomra készült, és terhesnek érezte a magyarokkal való szövetséget, még annak revíziós terhei nélkül is. Magyarország csak a *nagyhatalmak jogérvényesítő kötelezettségére*, a világpolitika vezető személyiségeinek *adott szavára* apellálhatott, a Nemzetek Szövetsége Egyezségokmányának addig is állandóan hivatkozott rendelkezése mellett. Mindez keveset ért volna – láttuk, hogy a Nemzetek Szövetsége még önmaga életben tartására is alig volt képes –, ha Magyarországnak nem lettek volna *emberi síkon* olyan látványos sikerei, amelyek a világbékén nosztalgizáló emberiség szívét megindították, és végül is a magyar revíziós törekvések

elfogadására hangolták át a politikai közvéleményt. A magyar nemzetgazdaság olyan vitathatatlan megerősödése, amely az évtized végére az anyagi életszínvonalat minden szomszéd országé fölé emelte, a magyar művészek, tudósok és sportemberek nagy nemzetközi sikerei mellett a magyarok népszerűségét a nemzetközi rendezvényeken való szereplésük is – a gödöllői Cserkész Jamboree, a budapesti Eucharisztikus Kongresszus, az 1936-os Berlini Olimpiász stb. – növelte. Bár a világ döntéshozó hatalmasságainak figyelmét a háborús előkészületek kötötték le, annyira unták már hallgatni Magyarország folyamatosan ismételt revíziós igényeit, hogy a Müncheni Egyezményben azok tárgyalásos megoldását javasolták az érdekelt feleknek.

A Müncheni Négyhatalmi Egyezmény

A világháború második katonai menete körül, annak okai, eseményei, szereplői, eredményei körül annyi egymásnak ellentmondó és egymás hitelét kizáró tájékoztatás és magyarázat kering immár hét évtizede, hogy azoknak még a rendszeres ismertetése is emberfeletti feladat. Annyit sejtünk, hogy, ha nem az 1919-es Párizsi Békekonferenciával – amely, egyebek mellett, a német egység helyreállítását is megtiltotta – kezdődtek a vitatott események, akkor azok az *Anschlusszal*, Ausztria Németország részéről 1938-ban történt megszállásával indultak. Azt pedig, hogy a Második Világháború mikor végződött? – már találgatni sem érdemes, hiszen Németországgal azóta sem írtak alá békeszerződést. Magyarországgal kötöttek ugyan békeszerződést 1947 februárjában, Párizsban, annak azonban kérdésessé tette érvényességét a Szovjetunió azzal, hogy a megszálló csapatait nem az előírt határidőben, hanem csak 1991 júniusában vonta ki az országból. A Müncheni Négyhatalmi Egyezmény – az 1922-i Genovai Konferencia, az 1923-i Coudenhove-Kalergi-béketerv, az 1925-i Locarno-i Konferencia, az 1929-i Hágai Konferencia, az 1929-i Briand–Kellog-paktum, az 1930-i Páneurópa-terv, az 1932-es Lousanne-i Konferencia, az 1935-i Szovjet–Csehszlovák-paktum, az 1936-i Londoni Megállapodás, a háborúközi „békekonferenciák” sorában tehát az utolsó a Müncheni Négyhatalmi Egyezmény – magyarázatára tengernyi iromány született ugyan, de még azt sem tudhatjuk meg az egészből, hogy mikor, kik és hol kezdeményezték, tartalmát kik javasolták és kik fogalmazták. *Roosevelt* és az USA külügyi szolgálattevői, *Chamberlain*, *Eden*, *Churchill* és az Egyesült Királyság Külügyi Hivatala, *Daladier* vezetése alatt a francia, *Hitler*, *Papen*, *Ribbentrop* vezetése

alatt a német, *Ciano* vezetése alatt az olasz diplomáciai testület tagjai, továbbá a Trianoni Szerződésben érdekelt csehszlovák, román és magyar diplomáciai szolgálattevők: Benes, Chvalkovsky, Hodsa, Hlinka, Manoilescu, Titulescu, Gaffencu, Manuila Sabin, Pop Valer, valamint Teleky Pál, Kánya Kálmán, Csáky István, és Hóry András nevét szokás említeni egyszer állítva, máskor tagadva. A *Négyhatalmi Egyezmény* dolgában semmi sem bizonyos, csak annyi, hogy az *egész aktus rosszhiszemű volt*, előírásait nemcsak, hogy érvénytelennek mondták későbbben, de betartását soha sem vették komolyan. A Münchent követő Bécsi Döntőbírói Határozatok ügye pedig még szigorúbb tabu témája a 20. századi történetírásnak. Az általam feltételezett 1933-35 közötti Roosevelttől–Sztálin-paktum fényt derítene és magyarázatot adna nemcsak a Második Világháború előkészületeinek és lefolyásának minden mozzanatára, de még a háború utáni nemzetközi hatalmi aktusok egészére is.

Az azóta eltelt hét évtized csak megerősítette *Csehszlovákia* és *Benes Eduard* szerepének fontosságát, hiszen Csehszlovákia az egyedüli, mindenben nyertes országa Európának, amelyet semmiféle anyagi vagy politikai kár nem ért a 20. század katalizmái között, hasznot húzott a két világháborúból, a német és szovjet megszállásból és a vele szomszédos népek minden szerencsétlenségéből. Benes pedig ott volt a csehszlovák államot megalapító 1919-es washingtoni megbeszélésen, ott volt Münchenben az ország 1938-i felosztásán, és ő adhatta ki a háború után az újjá alakult Csehszlovákia nyereségeit gyakorlatba helyező Kassai Dekrétumokat. Ha Benes nem lett volna mellette, Sztálin nem bánt volna olyan kivételes nagylelkűséggel Csehszlovákiával, és a győztes antifasiszta hatalmak sem kedveznének azóta is mindenben Csehszlovákiának, ha nem volna okuk rá.

Minden esetre, akármilyen paktumok, szerződések voltak, akár titkosak, akár nem, a háború után *expressis verbis*, vagy *hallgatólagos* konkludens tényekkel *utólag mindent érvénytelennek nyilvánítottak*, és mindent megtesznek annak érdekében, hogy a történelemből is törölődjék minden, ami a 20. századi apokalipszis nyerteseit bármilyen kötelességükre emlékeztethetné.

A magyar igények érvényesülése

A magyarok oldalára állt világközvélemény nem volt elég erős arra, hogy az 1938 szeptemberében Münchenben összeült Négyhatalmi Konferenciával,

Németország igényeinek kielégítése mellett, Trianon revízióját is véghez vitette volna, csak tárgyalásos megegyezésre szólította fel az érdekelt feleket. *Igazságot Magyarországnak!* Ennyi is elegendő volt, bár – mint néhány év múlva bebizonyosodott – a *Müncheni Konferencia* egészében *rosszhiszemű volt*. Határozatait nem a hangoztatott béke megmentésére hozta, hanem a világ közvéleményének Németország elleni hangulatkeltésére. Bármilyen ellentmondások voltak a döntéshozó hatalmak intézkedései és azok magyarázatai, valamint jogi minősítései között, a magyarságot azok semmiben sem érintették: Magyarország kezdettől fogva csendesen, de annál következetesebb szilárdsággal állt a Trianoni Szerződés felülvizsgálatának igénye mellett. Minden kérdésben szigorúan ragaszkodott a nemzetközi jog akkor érvényes rendelkezéseihez, úgy, ahogyan azok a Nemzetek Szövetsége Egyezségokmányában le voltak fektetve, bár – mint az előzőekben láttuk – a nemzetközi hatalomnak ez a szervezete akkor már csak *elvben létezett*. Az *elvet azonban akkor minden hatalmi tényező fennen hangoztatta*, és ezért *Magyarország kitartása teljes sikert eredményezett*.

Trianon revíziója: a bécsi arbitriumok

1. Az első bécsi döntés: a Felvidék visszacsatolása. Az 1938. szeptember 29-30-i Müncheni Négyhatalmi Egyezmény Magyarország revíziós igényei tárgyában nem hozott határozatot, de záradékában a vitás kérdések kétoldalú tárgyalások útján való megoldására szólította fel az érdekelt feleket. Ennek értelmében ült össze Komáromban 1938. október 9-14. között a határviták rendezésére a csehszlovák-magyar konferencia. A csehszlovák delegáció tett ugyan határkiigazítási javaslatokat, de olyan jelentékteleneket – felajánlotta Ipolyság és a Sátoraljaújhelyi vasútállomás átadását –, hogy azok elfogadhatatlanok voltak Magyarország számára. Megegyezni nem tudván, a felek a Müncheni Egyezményt aláíró nagyhatalmakat kérték fel döntőbíráskodásra. Mivel Nagy-Britannia és Franciaország érdektelenségre hivatkozva kivonták magukat, az arbitrium Németországra és Olaszországra maradt.

„A Német Birodalmi Kormány és az Olasz Királyi Kormány, miután Csehszlovákia és Magyarország döntőbírárság iránti felkérését konfirmáltatták, vállalták a felkérés teljesítését, kinevezték megbízottaikat: a Német Birodalmi Kormány Ribbentrop Joachim urat, az Olasz Királyi Kormány Ciano Galeazzo gróf urat, akik 1938. november 2-án Bécsben, a Belvedere palotában összejöttek, és

kormányaik nevében Kánya Kálmán úr magyar külügyminiszterrel és dr. Chvalkovsky Ferenc úr csehszlovák külügyminiszterrel folytatott utólagos megbeszélés után a következő döntőbírói határozatot hozták:

1. Csehszlovákia részéről Magyarországnak átengedendő területek a csatolt térképen vannak megjelölve. A határok helyszíni megvonása a magyar-csehszlovák bizottság feladatát képezi.

2. A Csehszlovákia által átengedendő területek kiürítése és Magyarország részéről való megszállása 1938. november 5-én kezdődik és azt 1938. november 10-ig végre kell hajtani. A kiürítés és megszállás egyes szakaszait, úgyszintén annak egyéb módzatait magyar-csehszlovák bizottságnak kell haladéktalanul megállapítania.

3. A csehszlovák kormány gondoskodni fog arról, hogy az átengedő területek a kiürítéskor rendes állapotukban meghagyassanak.

4. A területengedésből adódó részletkérdéseket, különösen az állampolgárság és az optálás kérdését magyar-csehszlovák bizottságnak kell rendezni.

5. Hasonlóképpen magyar-csehszlovák bizottságnak kell megállapodnia Csehszlovákia területén maradó magyar nemzetiségű egyének védelmére vonatkozó közelebbi rendelkezésben. Ez a bizottság fog különösen arról gondoskodni, hogy a pozsonyi magyar népcsoport ugyanolyan helyzetbe jusson, mint a többi ottani népcsoport.

6. Amennyiben a területek Magyarországnak való átengedéséből a Csehszlovákiának megmaradó terület számára gazdasági vagy forgalomtechnikai természetű hátrányok és nehézségek származnának, a magyar királyi kormány megtesz minden tőle telhetőt, hogy az ilyen hátrányokat és nehézségeket a csehszlovák kormánnyal egyetértésben kiküszöbölje.

7. Amennyiben ennek a döntőbírói ítéletnek keresztülvitele során nehézségek vagy kétségek támadnak, a magyar királyi kormány és a csehszlovák kormány ezek tekintetében közvetlenül egyezik meg. Ha ily módon valamilyen kérdésben nem tudnának megállapodni, ezt a kérdést végérvényes döntés céljából a német és a királyi olasz kormány elé terjesztik.

Ribbentrop Joachim

2. Kárpátalja védelembe vétele. 1939. március közepén Németország megszállta és annektálta a Müncheni Egyezmény után maradt Csehszlovákia nyugati részét, Csehországot – senki egy pisztolyt sem süttött el az ország védelmében. A középső rész, *Szlovákia*, önálló államként Németország csatlósává szegődött, így a keleti rész, *Kárpátalja* – Russinsko, Podkarpatska Russ – főhatalom nélkül maradt. Magyarország, mint a területnek Csehszlovákia előtti birtokosa, a túlnyomó többségében rutén nemzetiségű lakossággal egyetértésben *védelme alá vette*, azaz az országhoz visszacsatolta Kárpátalja területét.

3. A második bécsi döntés: Északerdély visszatérése. Miután Németország és a Szovjetunió 1939. augusztus 23-án ebben megegyeztek – Molotov–Ribbentrop-paktum – Németország nyugat felől, Szovjetunió kelet felől támadást intéztek Lengyelország ellen. Az agresszió miatt a Lengyelország határait garantáló Nagy-Britannia és Franciaország 1939. szeptember 3-án hadat üzent Németországnak, és ezzel kezdetét vette a világháború második katonai menete. Nyugat-Európában még hónapokig nem történnek hadi cselekmények, de annál több Kelet-Európában: Németország annektálta Lengyelország nyugati részét, a Szovjetunió viszont 1939 őszén bekebelezte Kelet-Lengyelországot, és hadat üzent Finnországnak. Finnország azonban az egész világ csodálatára ellenállt a rettenetes katonai túlerőnek úgy, hogy a Vörös Hadsereg csak 1940 februárjában tudta fegyverszünetre kényszeríteni.

Nyugaton Németország 1940 április-május-júniusban sorra megtámadja, legyőzi és megszállja Dániát, Norvégiát, Hollandiát, Belgiumot, Luxemburgot és Franciaországot. Ellenállást csak Franciaország tanúsít, annak a legyőzéséhez is csak 40 nap kellett úgy, hogy a háborúból kimaradni nem akaró Olaszországnak már csak az utolsó pillanatban sikerült hadat üzennie Franciaországnak. A jól felfegyverzett, 20 év óta hősködő francia hadsereg még Párizst is puskalövés nélkül adta fel. Az ország északi és nyugati része német megszállás alá került, délkeleti harmada maradt a németekkel fegyverszünetet kötött francia kormány fennhatósága alatt.

1940 júniusában, a Molotov–Ribbentrop-egyezménynek megfelelően, a Szovjetunió megszállta Észtországot, Lettországot és Litvániát, valamint a szovjet ultimátumot ijedten elfogadó Romániától Besszarábiát és Észak-Bukovinát. Ezek után a magát Németország védelme alá adó *Románia* is feladta hangoztatott „*Nici-o brazdă!*”¹-politikáját, és hajlandó volt a revíziós igények felől Magyarországgal tárgyalásokat kezdeni. 1940. augusztus 16-24. között Turnu Severinben (Szörényváron) folytatott tárgyalásokon *Pop Valer*, Románia megbízottja tett ugyan határkiigazítási javaslatot, de azokat a magyar delegátus, *Hóry András* – jelentéktelenek lévén – nem találta elfogadhatónak. A felek nem tudván megegyezni, Románia kezdeményezésére Németország és Olaszország arbitriumát kérték. Az 1940. évi augusztus hó 29-én és 30-án Bécsben folytatott megbeszélések Németország, Olaszország, Románia és Magyarország képviselői között a Magyarország részére átengedendő területnek Románia és Magyarország között függőben lévő kérdésében folytak, Románia és Magyarország képviselői meghatalmazásaik alapján a birodalmi kormányt és az olasz kormányt felkérték arra, hogy e kérdést döntőbírói határozattal rendezzék, amelyben:

1. *„Románia és Magyarország között végleges határként az ide mellékelt térképbe berajzolt határ állapotítatik meg. A határnak a helyszínen való pontosabb kijelölése román-magyar bizottság feladata lesz.*

2. *Az ekként Magyarországnak jutó eddigi román területet a román csapatok 14 napi határidő alatt ki fogják üríteni, és rendes állapotukban Magyarországnak át fogják adni. A kiürítés és megszállás egyes szakaszait, valamint egyéb módoszatait román-magyar bizottság azonnal megállapítja. A román királyi és a magyar királyi kormány gondoskodni tartozik arról, hogy a kiürítés és megszállás teljes nyugalomban és rendben történjék.*

3. *Mindazok a román állampolgárok, akik a mai napon Románia által átengedendő területen állandó lakóhellyel bírnak, a magyar állampolgárságot minden további nélkül megszerzik. Jogukban áll hat hónapi határidőn belül a román állampolgárság javára optálni. Azok a személyek, akik ezzel az optálási joggal élnek, a magyar állam területét további egy évi határidőn belül elhagyni*

¹ „Egy barázdát sem!”

tartoznak, és Románia be fogja őket fogadni. Ingó vagyonukat szabadon magukkal vihetik. Ingatlan vagyonukat elköltözésükig értékesíthetik, és a befolyt ellenértéket szintén szabadon magukkal vihetik. Ha az értékesítés nem lehetséges, Magyarország tartozik őket kártalanítani. Magyarország az optálók elköltözésével kapcsolatos összes kérdéseket nagylelkűen és előzékenyen fogja kezelni.

4. Azoknak a magyar nemzetiségű román állampolgároknak, akik az 1919-ben Magyarország által Romániának átengedett és most Romániánál megmaradó területen bírnak állandó lakóhellyel, jogukban áll hat hónapi határidőn belül a magyar állampolgárság javára optálni. Azokra a személyekre, akik ezzel az optálási joggal élnek, a megelőző, 3. pontban lefektetett elvek alkalmazandók.

5. A magyar királyi kormány ünnepélyesen kötelezettséget vállal aziránt, hogy azokat a személyeket, akik a jelen döntőbírói határozat alapján a magyar állampolgárságot megszerzik, de román nemzetiségűek, az egyéb magyar állampolgárokkal minden tekintetben egyenlőknek veszi. A román királyi kormány ünnepélyesen ennek megfelelően kötelezettséget vállal az állam területén maradó magyar nemzetiségű román állampolgárok tekintetében.

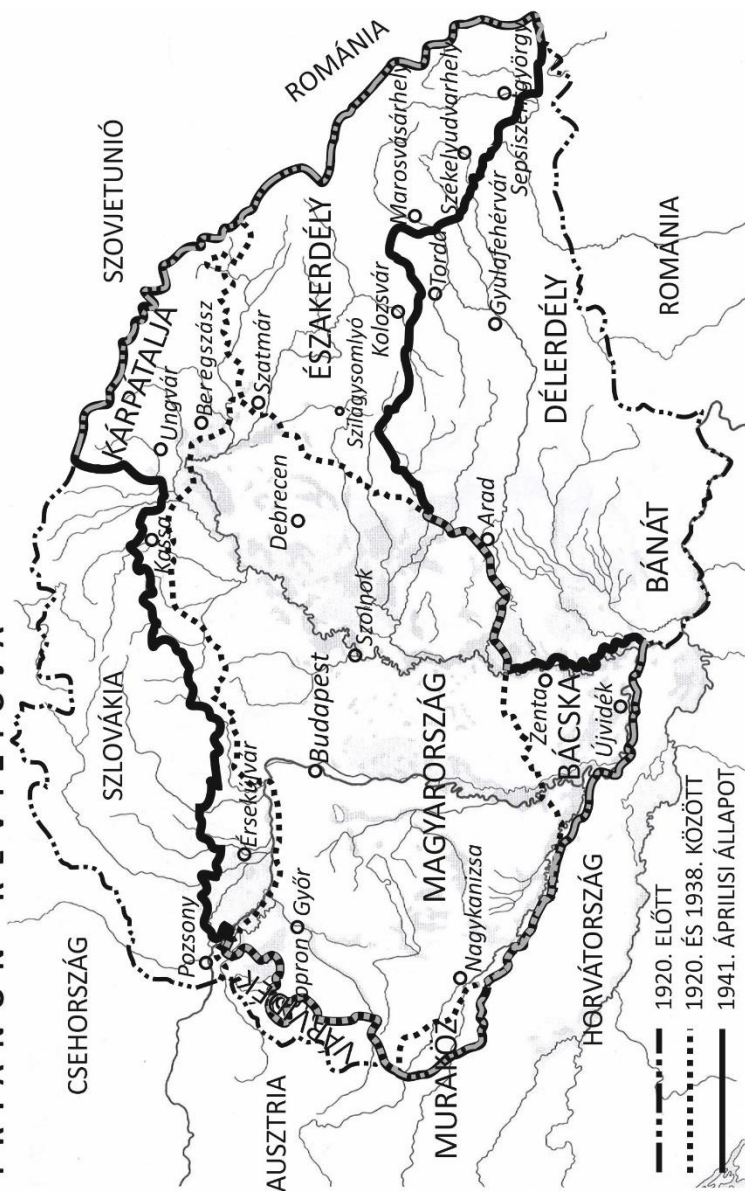
6. Az állami fennhatóság változásából adódó egyéb kérdések rendezése a román királyi és a magyar királyi kormány között közvetlen tárgyalások útján fog történni.

7. Amennyiben a jelen döntőbírói határozat végrehajtása során nehézségek vagy kételyek merülnének fel, a román királyi és a magyar királyi kormány tekintetében közvetlenül fognak megállapodni. Amennyiben valamely kérdésben nem tudnának megegyezni, úgy a kérdést végérvényes eldöntés végett a birodalmi kormány és az olasz királyi kormány elé terjesztik.”

A román királyi külügyminiszter és a magyar királyi külügyminiszter a döntőbírói határozatot és mellékletét tudomásul vették, és kormányaik nevében újból megerősítették azt a kijelentést, hogy a döntőbírói határozatot végleges rendezésnek elfogadják, és kötelezik magukat annak fenntartás nélkül való végrehajtására.

Magyarországnak a békeszerződések felülvizsgálatával módosult határai, 1938-1941.

TRIANON REVÍZIÓJA

4. A Délvidék védelembe vétele. 1940 őszére a Berlin–Róma-tengely már egész Európát befolyása alá vonta. Csak Jugoszlávia – amelybe a verszályi békerendszer vagy tíz különböző népet zsúfolt össze a szerbek fennhatósága alá – állt még anarhikus állapotok között, nagy bizonytalanságban várva, hogy intézkedjenek felőle. 1941 telén a jugoszláv kormány megegyezett Németországgal és Olaszországgal, csatlakozott a Háromhatalmi Egyezményhez,

és „örök barátsági szerződést” kötött a revíziós igényeiről le nem mondó Magyarországgal. Március végén azonban a német-barát kormány megbukott, az utána következő brit-barát kabinet felbontotta a Tengellyel kötött szerződést, amire Németország és Olaszország Jugoszlávia megszállását és felosztását határozta el. Április elején a német és olasz hadműveletek megkezdésével párhuzamosan Horvátország kikiáltotta függetlenségét, a jugoszláv régens tanács és kormány Nagy-Britanniába menekült. Ilyen körülmények között Horthy Miklós kormányzó parancsot adott az elcsatolt délvidéki terület lakosságának védelembe vételére. A magyar honvédség 1941. április 16-ig meg is szállta a Mura-vidéket, Dél-Baranyát és Bácskát. A Tiszától keletre eső, Bánáti terület német megszállás alá került, Szerbia része maradt.

Számokba foglalt tények

Történelmi Magyarország név alatt az 1867-1918 között, magyar uralom alatti, *Horvátország nélküli* területet értjük. *Horvátország* ugyanis, Dalmáciával, Szlavóniával, Boszniával és más délszláv tartománnyal együtt – bár a *Sacra Corona Hungariae* szuverenitása érvényesült felette, de – *sohasem élt magyar uralom alatt*.

Trianon revízióját tárgyalva, az Ausztriához csatolt Várvidéket sem tekintjük történelmi magyar területnek, mert az 1921-ben a Magyarország igényelte *népszavazás* következtében csatoltatott el jogi alakításágok tiszteletben tartásával, tehát arra nem terjedtek ki Magyarország revíziós igényei.

A történelmi Magyarország 282.870 km² területén 18.264.533 lakos élt 1911-ben, tehát az ország minden állampolgárára átlag jutott fejenként 1,54 ha felségterület. Az ország lakossága *államhűség* tekintetében *nemzetiségenként* megoszlott: a tíz nagyobb és másik tíz kisebb honi nemzetiség közül csak három törekedett elszakadásra: a szlovákok, románok és szerbek, összes lélekszámuk 5.590.821 fő. A többi nemzetiség: magyarok, németek, rutének, zsidók, horvátok stb. – összes lélekszámuk 12.673.712 fő – hűek maradtak a magyar hazához.

A történelmi Magyarországot a Trianoni Békeszerződés a következőképpen osztotta el nemzetiségei között:

Csehszlovákiához csatoltak 62.308 km², 3.517.568 lakossal, amelyből szlovák 1.945.357, azaz 55,30%, akik tehát fejenként kaptak Magyarország területéből 3,20 ha-t, az átlagos 1,54 ha helyett, összesen pedig 29.958 km² helyett 62.308,

azaz 32.355 km²-vel *többet* az átlagosnál, 207%. A szlovákok mellett Csehszlovákiához csatolt területen lakott még magyar 1.072.000 és egyéb 500.211 fő.

Romániához csatoltak 103.093 km², 5.257.467 lakossal, amelyből 2.931.965 román, azaz 55,76%, magyar 1.664.000, egyéb 661.502 fő. Minden fő román nemzetiségű tehát kapott Magyarország területéből 3,51 ha-t az átlag jutó 1,54 ha helyett, összesen tehát a románok kaptak Magyarországból 45.152 km² helyett 103.093 km²-t, azaz 57.941 km²-vel *többet* az átlagosnál, 228%.

Jugoszláviához (a feloszlás utáni Szerbiához) csatoltak Trianonban 19.551 km² területet, 1.509.295 lakossal. A lakosok közül 461.516 szerb, azaz 30,57%, magyar 460.000, egyéb 470.230 fő. Minden szerb nemzetiségű lakos tehát kapott Magyarországból 4,23 ha-t, az átlag jutó 1,54 ha helyett, összesen pedig a 7.107 km² helyett kapott 19.551 km²-t, azaz 12.444 km²-vel *többet* az átlagosnál, 275%.

Magyarországnak hagytak tehát Trianonban 92.963 km² területet, 7.615.117 lakossal. A történelmi Magyarország összesen 10.010.575 magyar nemzetiségű lakosának Magyarországból hagytak tehát 92.963 km², azaz fejenként 0,92 ha-t az átlag jutó 1,54 ha helyett, azaz 154.162 km² helyett 61.199 km²-rel *kevesebbet* az átlagosnál, 60,30%. Ha a történelmi Magyarország egész *államhű* lakosságát, 12.673.712 főt és az átlag jutó 1,54 ha-t számítjuk, akkor Magyarországnak 195.827 km²-t kellett volna hagyni.

A revíziós politika eredményeképpen, 1938-1941 között Magyarország a következőképpen egészült ki:

Csehszlovákiának jutatott 62.308 km² területből és 3.517.568 lakosból az 1938. november 2-i, 1939. március 16-i megszállásával Magyarországhoz visszacsatolt terület és népesség: Felvidék és Kárpátalja 22.627 km² 1.612.000 lakossal, amelyből magyar 834.444, azaz 51,76%, szlovák 83.686, azaz 5,19% és egyéb – főként rutén és zsidó – 693.870, azaz 43,04%. Szlovákiának maradt 39.095 km², a régi magyar területből átlag alapján szlovákoknak járó 29.958 km² helyett, tehát még a visszacsatolás után is 9.137 km²-vel *több* maradt a szlovák nemzetiségűeknek az átlagosnál. 1939-1945 közötti független Szlovákia lakossága 2.154.260 lélek, amelyből szlovák 1.861.671, azaz 86,41%, magyar 77.556, azaz 3,6% és egyéb 215.033, azaz 9,98%. *Romániának* jutatott 103.093 km² területből és 5.257.467 lakosból az 1940. augusztus 30-i második bécsi döntés

Magyarországhoz visszacsatolta Észak-Erdélyt 43.492 km²-rel 2.460.000 lakossal, amelyből magyar 1.344.000, azaz 54,63%, román 1.069.000, azaz 43,45% és egyéb 47.000, azaz 1,92%. Romániának maradt Dél-Erdély 59.601 km², 2.797.467 lakossal, amelyből román 1.862.965, azaz 66,59%, magyar 320.320, azaz 11,43% és egyéb 614.182, azaz 21,96%. A történelmi Magyarország területéből a Romániának az átlag szerint járó 45.152 km² helyett maradt 59.601 km², azaz 14.449 km²-vel *több* az átlagnál. A *Jugoszláviához* (Szerbiához) csatolt 19.551 km² területből és 1.509.295 lakosából 1941. április 14-én Magyarország visszafoglalt *Délvidéken* 11.601 km²-t 1.145.000 lakossal, amelyből magyar 419.000, azaz 36,6%, szerb 348.080, 30,4% és egyéb 377.920, azaz 33%. Szerbiának maradt *bánáti* terület, 7.950 km², a történelmi Magyarországból az átlag alapján a szerbeknek járó 5.610 km² helyett, tehát 2.340 km²-vel *több* az átlag szerint járónál. Mivel Szerbia akkor német katonai megszállás alatt volt, lakosságának száma és annak nemzetiségi megoszlása nem állapítható meg. A *kiegészült Magyarországnak* tehát volt 170.683 km² területe, a történelmi Magyarországból az átlag alapján az államhű nemzetiségeknek 195.827 km² és a magyaroknak járó 154.162 km² helyett. A kiegészült Magyarországnak lakossága 14.679.573 lélek volt, amelyből 11.395.030, azaz 81,30% vallotta magát magyar nemzetiségűnek.

A Bevonulás

A Trianoni Békeszerződés területi rendelkezéseinek Magyarország által szorgalmazott revíziója tehát megtörtént 1938 és 1941 között, békésen, jogszerűen. A visszacsatolt területek mindegyikén magyar nemzetiségű volt a lakosság többsége, és minden Magyarországtól elkülönült nemzetiségnek nagyobb felségterület maradt a birtokában Magyarországból, mint amennyi az átlag szerint megillette volna. A határok kiigazítását ugyan nem a végül is feloszlott Nemzetek Szövetsége eszközölte, nem a tételes nemzetközi jog szabályai szerint és nem népszavazás alapján, hanem *ad hoc döntőbíróságok, a felek felkérése alapján*. A *Nemzetek Szövetségét* az 1648-ban a vesztfáliai békével felbomlott, középkori nyugat-európai keresztyén nemzetközösségnek a jogutódaként, az egész Földre kiterjedő *európai nemzetközi jog* szervezett keretétől hozta létre 1919-ben a Párizsi Békekonferencia. Az „örök béke”, „a háború kiküszöbölése”, „minden emberi egyén és közösség szabadságjogainak és biztonságának, haladásának az előmozdítása” és más hasonló magasztos célok hangoztatásával a világháború győztes hatalmai valójában csak katonai

győzelmük, politikai fölényük mindenféle hasznát és előnyét akarták maguknak örök időkre biztosítani. Nem is vette komolyan egyetlen hatalom sem két évtizedes fennállása alatt – bármily paradoxálisan hangzik –, csak a legyőzött és kisemmizett Magyarország.

A közgyűléseken mindenki unottan hallgatta a hivatalos jelszavakat puffogtató szónokokat. Amikor azonban a magyar delegátus, *Apponyi Albert* felszólalt, mindenki figyelni kezdett, mert érezte, hogy ez a szónok *hiszi is, amit beszél*. Először gyermekes naivitásnak tartották az Egyezségokmány békebiztosító rendelkezéseire való hivatkozást az *Igazságot Magyarországnak!* igényével kapcsolatosan. Évek múltán már megszokták, elvben elfogadták, hiszen ez senkinek nem veszélyeztette a *méltányos érdekeit*. A gazdasági világválság után már bántóan hatott az európai nemzetközi jogrendre való hivatkozás, a nagyhatalmak igyekeztek is nem meghallani, de a Müncheni Négyhatalmi Konferencián – amelyet az Egyezségokmány által döntéshozatalra feljogosított volt tanácsstagok már a Nemzetek Szövetsége keretein *kívül* tartottak – mégis a magyar igények teljesítése mellett határoztak. A határok módosítása *nemzetközi jogalkotási feladat*, ennek nincsenek, mert nem lehetnek kötelező szabályai, tehát az *ex aequo et bono*, a méltányosság szabályai szerint kell intézkedni, amelyre csak az *arbitráció*, a *döntőbíráskodás* jogosult. A döntőbíráskodás alól Nagy-Britannia és Franciaország kivonta magát, de ennek már nem volt semmi fontossága, hiszen az USA ezek feje felett már megkötötte a maga paktumát a Szovjetunióval.

Végül is a döntőbíráskodás Németországra és Olaszországra, éppen az akkori Európa aktív nagyhatalmaira maradt, akiknek *pártatlanságát* szavolta az a vitathatatlan tény, hogy Németország egész nemzetiszocialista államvezetése kezdettől végig Magyarország ellenfeleinek az oldalán állt. Magyarországnak a *jogi alakítások* tökéletes tiszteletben tartására sikerült előzetes kétoldalú tárgyalásokon a magyar revíziós igények *jogosságát* mindhárom szomszédjával elvben elismertetnie. Csehszlovákia a komáromi, Románia a szőrényvári tárgyalásokon *határkiigazítási javaslatok tételével*, Jugoszlávia pedig „örök barátsági szerződés” aláírásával ismerte el a magyar igények elvi jogosságát. A döntőbírák felkérése és a határozatok elfogadása is szigorúan jogszerű volt. Semmiféle jogi kifogás nem hozható fel Kárpátalja 1939-i és a Délvidék 1941-i megszállásával szemben sem, hiszen ezek a területek Csehszlovákia és Jugoszlávia

felbomlásával *uratlanná* lettek, *lakosságuknak védelem alá vétele egyenesen kötelessége volt Magyarországnak*, a területek *előző birtokosának*. A határkiigazítások utolsó, döntő *jogi aktusa*, az átadott területek katonai birtokba vétele is megvalósult a magyar honvédség bevonulásával. A *népszavazásnak*, a hatalmi intézkedéseknek az érdekeltek általi elfogadásának erkölcsi igénye is megtörtént a Bevonulásokon, a magyar honvédségnek általános *örömmujjongással való fogadásával*.

Nem vagyok költő, nem vagyok képes saját érzelmeimet sem méltó szavakkal kifejezni. Hogy tudnám hát, *erdélyi magyar népemnek* az idegen uralom alóli szabadulása feletti boldog örömét kifejezni! Csak arra emlékszem, hogy eltűnt a ködös novemberi ború, kitisztult felettünk az ég, és a ragyogó Nap derűs nyári fénye beragyogta életünket. Hogy a szép nyár elmúlt, egünk ismét beborult, és *a nyár csak emlék maradt*, az igaz. De ez az emlék tartja életben jövő életünk iránti reményeinket, és hálát adunk érte Mennyei Atyánknak. Tudjuk, lesz még derűs nyara népünknek, azt is tudjuk, másmilyen lesz, mint a régi nyár volt, és derűje talán nem csak minket, hanem Isten minden népét elárasztja majd.

Trianon revíziója tehát megtörtént az akkori nemzetközi jog kifogástalan érvényesítésével, minden jogi alakiség tiszteletben tartásával. Nem emelhetett, de nem is emelt kifogást egyik érdekelt fél sem. A békeszerződések felülvizsgálata lezárult, mielőtt az abban érdekelt államok *egymás szövetségeseiként* a Második Világháborúba bekapcsolódtak volna. Érvényben is volt négy-, illetve hat évig, a Második Világháború befejezéséig.

Élt négy évet

A Második Világháború végén Európa az *Antifasiszta Szövetségesek megszállása alá került*. Az új főhatalom megszüntette az 1620 éves *idealista, nemzeti-keresztyén* ideológia hegemoniáját, és helyette a *nihilista-materialista-kozmopolita-mammonita* értékrendet jutatta döntő befolyáshoz a társadalomban. Nyilvánvaló, hogy az eszmei értékrend, a jó, igaz és szép szabályainak a megváltozásával megváltoztak a társadalom addig érvényes viselkedési normái, *a jogrend alapjai*, a társadalom általánosan elfogadott erkölcsi szabályai is. Ennek a változásnak szörnyű bizonyító tényei jellemzik a világháború második katonai menetét: hatvan millió halott, több száz millió földönfutó jogfosztott kényszers munkás, deportálás, Holokauszt, oktan

tömeggyilkosság és a Gyűlölet mindenféle más megnyilvánulása, amelyeket nem tűrt volna az az előző *európai jogrend, amely Trianon revízióját megvalósította volt*. Az új rendezés elsőnek éppen a Magyarország területét kiegészítő határokat változtatta meg az 1944. szeptember 12-én aláírt *Román fegyverszüneti szerződéssel*. Ez a szerződés azonban nincs okozati összefüggésben az azelőtti európai renddel, sem Magyarországnak abbeli politikájával, vagy a háború-vesztes Németországnak ahhoz való viszonyával, hanem a *régi európai értékrend megszűnésének volt a folyománya*, a körülményeknek az a megváltozása, amely a *rebus sic stantibus* elvének megfelelően az új értékek szerinti rendezést lehetővé tette.

Mindennek mi, akik a *Gyűlölet Századában* éltünk, tanúi vagyunk. Középiskolás diák voltam 1939-ben a zilahi Wesselényi Kollégiumban, és hitetlenkedve tárgyaltuk a Csehszlovákia széteséséről szóló híreket: hogy egy európai nép a hajdani Nyugatrómai Germán Birodalom vezér-országának, Csehországnak a népe, hogyan engedte magát birkaként Hitler uralma alá kerülni anélkül, hogy valaki egyetlen pisztolylövést leadott volna – legalább formaságból – hazája védelmében, vagy nem volt senkinek hazája ez az ország? Tény, hogy alapításáért senki sem hullatta vérért az Első Világháborúban, elég volt hozzá a Monarchia cseh politikusainak és tábornokainak az árulása. Amikor azonban a Második Világháború folyamán Közép-Európa országait sorra bombázták rommá, és katonák milliói veszték el a frontokon, a civilek pedig éheztek otthon, de Csehországra egyetlen bomba sem hullott, és a lakossága békében, biztonságban és tűrhető ellátással dolgozott otthon a *német* hadi üzemekben, vettük észre, hogy milyen *okos volt Benes Eduard*, amikor Münchenben országát csaléteklül adta oda Németországnak.

Az esztendő végén jött a híre, hogy a Szovjetunió hadat üzent *Finnországnak*, miután az nem volt hajlandó eleget tenni a szovjet területi követeléseknek. Hogy vonult be katonának Finnország minden épkézláb lakója hazája védelmére?! Hogy tárgyalta nálunk is mindenki, öregek és fiatalok, szegények és gazdagok, és milyen büszkék voltunk mi, magyar ifjak, a finn-magyar rokonságra, hogy lett a *Kalevala* a magyar *népi mozgalom* öntudati alapjává?! Hogy szerveződtek Magyarországon és másfelé is Európában önkéntes csapatok a finnek megsegítésére?! Amikor pedig 1940 februárjában a finn fegyverletétel hírét meghallottuk, hogy vitattuk, felesleges volt-e, hiába való volt-e a finnek áldozatvállalása, hiszen Oroszország

végül is megkapta az előzően igényelt területeket?! Persze, az *európaiak*, akik Thermopülé, Ronceval, Mohács és Szigetvár példája alapján boldognak vallották a győzelem reménye nélküli harcban való hősi halált, a finnek áldozatos helytállását magasztalták a fegyverszünet után is.

Németország 1940-es tavaszi hadjárata Dánia, Norvégia, Hollandia, Belgium és Luxemburg megszállása után, Franciaország villámháborús lerochanása mindnyájunkat megdöbbsentett: hová lett a *Gloire*, a sok évszázados francia katonai dicsőség? A Francia Gárda „meghal, de magát meg nem adja”? Hová lett a világháború két menete közötti, minden más néppel szembeni francia lenéző gőg? Egyáltalán, a francia nemzeti méltóság és becsület? Hogy nem voltak képesek kivédeni a német támadást, az szomorú, de magyarázható. Párizsnak puskalövés nélküli feladása viszont – bármilyen *okosan* is indokolja a kulturális értékeknek a bombatámadástól való megmentése – érthetetlen, semmivel sem magyarázható, *emberhez méltatlan gyávaság*. Én a francia nyelvnek, műveltségnek, egész történelmének csodálója, tisztelője voltam addig, és valóságos *csapásként* értékeltem a francia viselkedést. Még örvideni sem tudtam igazán a nemzetemmel szemben ellenséges hatalom bukásán, mert az emberiség, egész Európa bukásának éreztem én is, más is, minden európai, mert valóban az is volt. Az egész világ természetesnek vette a francia-szövetséges Románia és Jugoszlávia Németország előtti kussolását – mint eszményképük, Franciaország bukásának egyenes következményét –, és ezzel az orosz, a magyar és a bolgár revíziós igények előmozdulását.

A második bécsi döntéssel mi Északerdélyben magyar uralom alá tértünk vissza, és a magyarság az 1919-es pártatlan nemzeti egységben kereste a jövő felé vezető utat.

Bár a német-olasz hatalmi fölényrel szemben Európában csak *Nagy-Britannia bizonytalankodott*, elfogadhatatlan abszurditásnak tűnt a kontinens népei számára a *német vezérállam* világuralma alatti bizonytalan közhatalmi helyzet elfogadása. Az USA szoros üzleti kapcsolatot tartott ugyan Nagy-Britanniával, de politikai állásfoglalásra nem volt hajlandó. A helyzetét megszilárdítani akaró Németország igyekezett az egyetlen potenciális ellenfél, a Szovjetunió ellensúlyozására, és *kommunistaellenes világszövetség* létrehozását kezdeményezte. Előbb Japán, majd Közép-Európa országai is csatlakoztak a szövetséghez. Nagy-Britannia állásfoglalásának tisztázására Hess Rudolf, Hitler

helyettese Angolországba repült, ott azonban nem békekövetként, hanem ellenségként fogadta, és fogságba vettette *Winston Churchill* miniszterelnök. A világpolitikában addig a bolsevizmus esküdt ellenségének ismert Churchill határozott németellenes állásfoglalásából lehet következtetni a néhány évvel korábbi feltételezett, Európa közös megszállására kötött Roosevelt–Sztálin-paktum tényleges megtörténte. Európa meghódításának útjában ugyanis egyedül Németország állhatott, azt kellett tehát megsemmisíteni még a dzsingiszida-pánszláv-bolsevik keleti Leviatánnal való szövetség árán is.

Mit tehettek ilyen körülmények között Európa népei, köztük a magyarok? Amint a harmincas évek vége felé a Németország elleni nyugati háborús felkészülés megindult, a nem-antant szövetséges népek mind kapcsolatot kerestek és találtak az Amerikai Egyesült Államok körül kialakuló új világpolitikai tömörülés felé. A magyar kormány is – amellett, hogy a bekövetkező háború esetére *Eckhardt Tibor* személyében tejhatalmú megbízottat küldött Amerikába – minden politikai és diplomáciai lépését előre egyeztetette a brit kormánnyal, kötelezve magát a német hatalmi igényekkel szembeni összehangolt cselekvésre. Kétségtelen volt, hogy a bekövetkező európai háborúban egyetlen állam sem léphet fel Németország ellen, sőt, semleges sem maradhat. Magyarország előtt csak két elfogadható lehetőség maradt: a legyőzött és német szövetségre kényszerített Franciaország, vagy a Szovjetunióval szembeni kilátástalan háborút vállaló Finnország példája. Adjuk magunkat Németország megszállása alá, mint Franciaország, vagy Finnország példájára, német megszállás nélkül lépünk háborúba a világhódításra készülő proletárdiktatúra ellen? Magyarországon akkor ezt mindenki megtárgyalta, megvitatta a kormány, az országgyűlés, minden közéleti ember, öreg és fiatal, gazdag és szegény – persze, mi diákok is –, és az egész ország a *finn szövetség mellett döntött*: ha elkerülhetetlen, lépünk háborúba a Szovjetunió ellen. Mint minden fontos döntését, a magyar kormány ezt is egyeztetette előzőleg a nyugati szövetséget képviselő brit kormánnyal. Magyarország arra is kötelezte magát, hogy minden lehetőt megtesz az ország németek általi megszállásának elkerülésére, hogy itt menedéket találhasson a Magyarországon kívüli német megszállás alá került egész Közép-Európa zsidósága. Mert akkor már Európa népei – elsősorban Magyarország Kisantant szomszédjai – Németország főhatalma alatt mind ott voltak a szovjetellenes háborúban. Finnországban és Magyarországon azonban nem volt német megszállás, itt működhetek az állampolgárok biztonságát őrző alkotmányos

szervek, amíg 1944. március 19-én Magyarország is a nemzeti szocialista német birodalom katonai megszállása alá került.

Érthető, hogy a nyugati szövetségesek a háború végén letagadtak minden számukra terhes, Magyarországgal történt tárgyalást és megegyezést: egyrészt, az 1940 májusában Nagy-Britanniában kormányra került *Churchill-kabinet* leváltott minden azelőtti békepárti tisztségviselőt, tehát később valóban senki sem emlékeztetett semmire. Másrészt pedig – nem győzőm eleget hangoztatni – a Második Világháború alatt hatályát veszítette az addig hegemon európai erkölcsi értékrend és minden normarendszer, és ami azon felépült. Éppen a titkos megegyezések ígervényei maradtak volna érvényben? A győztes antifasiszta hatalmak egymás közötti szóbeli megállapodásairól szóló nemzetközi jogi dokumentumok – a yaltai megegyezés, a német békeszerződés, és ki tudja még mi minden egyéb – azóta sem kerültek nyilvánosságra. Bizony, az *adott szó becsülete veszett el elsőnek a régi európai etikai értékek közül.*

Külön kérem tisztelt Olvasóimat, kérdezzék meg Pritz Pált és a magyar múltat becsmérő, minden józan emberrel szembenálló társait, hol és milyen szerepe volt a Második Világháború hadrendjében Magyarország revíziós politikájának? Hogy a lengyel nemzet mennyiben felelős hazájának a német és orosz közötti felosztása és ennek minden szörnyű következménye miatt? Hogy a *balti államok* szovjet megszállásáért – amelyet különben az antifasiszta NATO is jóváhagyott – az érdekelt népek volnának-e a felelősek? Mindezeknek bizony *nem volt emberi felelőse*, mert mindezt a *Történelem alakulása* hozta magával az 1620 éves európai idealista értékrend hegemoniájának megszűnésével.

Az Európa feletti két új főhatalom – az Amerikai Egyesült Államok és a Szovjetunió – nem voltak európaiak, nem korlátozta őket semmiféle európai szabályrend, legkevésbé a hagyományos európai nemzeti-keresztény erkölcsi normái. A hegemonná lett nihilista, materialista életszemlélet egyetlen értékül *az anyagot* fogadta el, és egyetlen társadalmi hatóerőt, a gazdasági érdeket. Ezen kellett volna felépülnie az emberiség társadalmi békéjének, az *új jogrendnek*. Egyelőre azonban, csak a régi rendnek, a Nemzetek Szövetsége nemzetközi rendjének a lerombolásáig jutott.

A lerombolt hagyományos európai békerendszer utolsó alkotása a Trianoni Szerződés rendelkezéseinek méltányosság szerinti felülvizsgálata volt. Igaz, a felülvizsgálat eredményeként létrejött új békerend Magyarországa csak négy évig

élt, de négy évig valóban élt, emlékeztetőül Európa 1620 éves jogrendjére, annak bizonyságául, hogy a becsületnek valóban lehet becsülete.

Az avatatlan kritikusoknak pedig meg kell tudniuk, hogy a magyar történelem ítélőszéke magyar törvények szerint működik. Horthy Miklósnak és kortársainak a helye ezen az ítélőszéken nem a vádlottak padján, hanem a bírói testületben van.

(Székelyudvarhely, 2010. március 9., Bélteky Ákos)

* * *

Kegyelet az elmúlt Európának!

Szinte látom, hogy tisztelt Olvasóim hogyan lepődnek meg, hogyan hökkenek meg ennek a dolgozatnak az olvastán, annak szokatlan tartalma miatt. Hányan gyanítanak engem, és némelyek neveznek is elmaradottnak, *reakciónak* vagy a bulvár divat szerint: *fasisztának*, csak azért, mert nem úgy írok a 20. század legnagyobb világtörténelmi eseményéről, a *történelmi Európa kimúlásáról*, mint ezt másoknál megszokták. Mert *Európa, a független nemzetállamok keresztyén közössége valóban kimúlt, elmúlt* a Második Világháború apokaliptikus kataklizmájában, amikor az antifasiszta szövetségesek győzelme folytán megszűnt eszmei alapjának, az idealista krisztianizmusnak az emberiség addigi művelődéstörténetében betöltött hegemon szerepe. Mi pedig, sok millió embertársammal együtt, Európa szülöttjeinek érezzük magunkat, sajnáljuk kimúltát, és kegyeletet igényelünk számára. Nem akarjuk az Európa méltatlan mammonita örököseinek kedvét kereső csahos szóművesekkel együtt az elhunytat ócsárolni, mert az nem méltó a Homo Sapiens Antropus fajhoz tartozó lényekhez. Természetesnek tartjuk a „*Ne szidd az anyámat!*” tiltakozást a legmegátalkodottabb elítélt bűnöző részéről is, bármilyen volt valójában az elhunyt szülő. Az elhunyt Európa pedig nem is volt akármilyen, hiszen legmagasabb értékrendje alapján az emberiség lelki, szellemi építője, nevelője volt évezreden át.

A kegyelet az elhunytak járó tiszteletadás. Európának is azért jár, mert elhunyt oszlopos tagjával, a történelmi Magyarországgal együtt, visszavonhatatlanul elmúlt az idővel. A múltból pedig nincs visszatérés, nem kell ettől félnie senkinek. A Róluk, a történelmi Európáról és Magyarországról való kegyeletes megemlékezés viszont teljesebb élet felé irányítja az újabb nemzedékeket.

Székelyudvarhely, 2014. március 17., Dobai István

1. Erdélyország alkotmányának számképi összesítése.

Az 1841-42. évi erdélyi országgyűlés tagjainak rendek szerinti száma

1. Az 1841-42.-i erdélyi országgyűlés tagjainak rendek szerinti száma:

Átnézése						
az 1841/2-kéiben meghívott országgyűlési tagoknak különböző kategóriák szerint rendezve. *)						
Kategóriák.	A' különböző kategóriák' alosztályzatai.	Az országgyűlés' alkotó részei.				
		a. kormány- szék.	b. királyi tábla.	c. főtisztok.	d. királyi hi- vatalosok.	e. követek. összesen.
I. Vallások szerint.	Katholikus	8.	8.	12.	81.	141.
	Reformatus	11.	5.	4.	60.	119.
	Evangelikus	8.	—	1.	5.	34.
	Unitárius	2.	3.	—	6.	14.
	Összesen.	29.	16.	17.	152.	310.
II. Nemzetek szerint.	Magyar	9.	4.	12.	90.	161.
	Székely	12.	12.	5.	57.	114.
	Szász	8.	—	—	5.	35.
	Összesen.	29.	16.	17.	152.	310.
III. Karok v. rendek szerint.	Nemes	24.	16.	17.	152.	245.
	Polgár	5.	—	—	—	65.
	Összesen.	29.	16.	17.	152.	310.
IV. Jog' cím- zetei szerint.	Hivataluknál fogva	29.	16.	17.	—	62.
	Születésök v. helyzetök- nél fogva	—	—	—	152.	152.
	Választásuknál fogva	—	—	—	—	96.
	Összesen.	29.	16.	17.	152.	310.
V. A' meghi- vás' módja szerint.	A' fejedelem általi kineve- zésnél fogva	16.	13.	17.	152.	198.
	Az ország választása által. Fejedelem és ország által.	—	—	—	—	96.
	Összesen.	16.	13.	17.	152.	310.
	Összesen.	29.	16.	17.	152.	310.

*) L. a' 107-dik lapot.

Scharbergi Bedeus József: Erdély Nagyfejedelemség Alkotmánya, Kolozsvár, 1846, 106-107. old.

Scharbergi Bedeus József: Erdély Nagyfejedelemség Alkotmánya, Kolozsvár, 1846, 106-107. old., illetve Csiszár Ádám: A nemzetek együttélésének kérdése az Erdély országgyűlésein (1790-1849), Debrecen, 2005, 21. old.

2. Wesselényi Miklós levele Klauzál Gáborhoz 1848. június 18.

Földmívelés, ipar & kereskedési ügy minister

Klauzál Gábor úrnak

Pesten

Kolozsvár jun 18
1848

Szeretett barátom! Rég akarék már neked írni, de te is annyira el vagy foglalva, hogy a közügy elleni vétek mellőzhető dolgok olvasására rablani el idődet. Azonban e levelem tartalma többnyire olyan leendhetvén, mi közdolgokat érdekel, azért szabadnak tartom magamnak a neked írás élvézését megengedni következőt. A' disponibilis pusztákat – nézetem szerint sem eladni, sem most inpopulálni nem kell.

Nekünk magyarokul azoknak ti: kik most tótok, oláhok, ráczok között laknak, leend még arra szükségök. – Én ugyanis azt hiszem, hogy valamint Horvátország és Szlavonia el van már reánk nézve veszve, 's azon képzet, hogy az meghódítás által, vagy bármi úton is visszaszereztessek 's Magyarhonnal egy hont alakítson, merő chiméra: úgy hiszem azt is, hogy az egy contignításban lakó tótok, hasonlóan tömegül létező oláhok el fognak tőlünk szakadni, amazok a hegyeiken túl lévő szláv rokonaikkal, emezek pedig a velők határos oláhországi 's moldvai testvéreikkel külön 's önálló hont 's országot fognak alakítani. Ezen catastrophá következtében csak úgy fogunk mi magyarokul nagyrészt bele nem olvadni amazokba, s csak úgy alakíthatunk részünkről is egy – habár nem nagy, de érzelmi súly s helyes institúciók által épen nem sulytalan igazi magyarhont, ha mindenki magyarul beszélvén magát magyarnak akarja vallani, összevonul összetömegül, s magát territorialiter is kikerekítvén, többé nem más ajkúak között, hanem egyfolytában lakva képezend egy nemzetet egy hont. Erre valami olyan kell mi igaz, hogy meg példátlan, de nem lehetetlen, ti. egy népvándorlás (Völkerwanderung). A mostani kor szelleméhez és míveltségéhez illő s békés tractatusok által eszközözendő. E végre kicserélés útján a például Erdélyben az oláhok közt lakó magyar nagyobb birokosok, úgy, mint kisebb birtoku régi s új polgárok az öszves székelységgel – s ha nekik tetszének – a szászokkal együtt kiebb vonulnának, s helyükbe a valódi magyar lakta föld határaihoz közelebb lakó oláhok költöznének: így lenne az, s ugyanez történnék a tótok közt

lakó magyarokra nézve. Azonban hogy az idegenfajuk közül kiköltözendőket jól el lehessen földdel látni, szükség lesz valamit a cameralis pusztákra úgy a mostani papi jószágokra is. Illy móddal egy területen lakó 5-6 millió magyar s a vele rokonérdekű egy millió körüli német faj együtt nem tekintélytelen kis országot tenne, melynek fővárosa Budapest lenne és melly jó institutiók mellett az egyénektől kisajátítandó pusztákon s a mocsár és vízből használhatóvá teendő földeken még egy pár millióval többre szaporodhatnék néhány embernyomon át, vagy egy pár század múlva a valódi magyarok száma.

Teljes meggyőződése, hogy Magyarhon s magyar nemzetiségünk, ha nem roppan szélesre terjedve, de szilárd minőségben fennmaradhat, különben pedig darabig sínlődve, örökre elenyészend. Adja Isten, hogy e hit s nézet sokakban keletkezzék, s e jóslatomnak inkább higgyenek honfiaink mint azokak, melyeket a „Szózat”-ban ezelőtt nyolc évvel mondtam ki s melyek olly rémitőleg valósúlnak.

Az itteni országgyűlést s az erdélyi dolgokat illetőleg a miniszterelnöknek s Szemerének több ízben s a mai postával is írtam. Ő közlendi a neki irtakat. Kérlek vegyétek figyelembe. Erdély léte s a magyar korona számára meg vagy meg nem tartása forog kérdésben.

Nőm Téged igen szívesen köszönt. Éljen boldogul!

Barátod

Wesselényi Miklós

mi azaz hogy még jédatlan de nem ismerem,
i.e. egy népvándorlás (Völkervándorung) ist. most.
mi kor. jellemzők s minőségük illő s késő tra-
ctaturok által előírtak. E népek kivételével, azjau
ha jédatlan Erdélyben az oláhok közt lakó magyar
nagyobb birtokosok egy mint kisebb birtokosok
s új polgárok, az új polgárok s a költözött
köz. költözött - a költözött együttes költözött
vándorlásuk, s helyükbe a valódi magyar lakta
földön határoikhoz költözött lakó oláhok költöz-
ténél: így lenne az, s ugyanaz történet a költöz-
tött lakó magyarokra nézve. Azonban hogy az
idegen fajjal költözött, költözött költözött jól el. költözött
földön lakni, fűtőig lesz valamint a kormány
pártján egy a kormány pártjára is.
Jelly mellett egy költözött lakó 5-6 millió
magyar s a vele rokonok egy millió költözött
nemzet faj együttes nem költözött költözött
fajjal lenne, melynek fővárosa Budapest
lennie, s mely, jó institutio mellett az
együttműködő költözött költözött költözött
s az is költözött költözött költözött költözött
még egy pár millióval költözött költözött költözött
nemzet embereimnek is azaz egy pár pár
múlva a valódi magyarok pártja.

Teljes meggyőződésem, hogy Magyarok s ma-
gyar nemzetiségünk ha nem roppant felkeltő költözött
az, de jédatlan minőségben fennmaradhat, költözött
ben pedig darabig jédatlan öltözött költözött költözött.
Jelly hogy s költözött költözött költözött költözött, s
jédatlan költözött költözött költözött költözött költözött
múlva, melyek a költözött költözött költözött költözött
költözött költözött költözött költözött költözött költözött
költözött költözött költözött költözött költözött költözött.

Az ittani öfaggyúlist s az Erdélyi dolgot illő
költözött a miniszterelnöknek s költözött költözött költözött
mai postával is költözött. Költözött költözött költözött
költözött költözött költözött költözött költözött költözött
költözött költözött költözött költözött költözött költözött
költözött költözött költözött költözött költözött költözött.

Nem Tegezen fivőre költözött. Elj költözött.

Barátod
V. J. Költözött

3. 1848. évi XX. törvénycikk a vallás dolgában

1. § Az unitária vallás törvényes bevett vallásnak nyilváníttatik.
2. § E hazában törvényesen bevett minden vallásfelekezetekre nézve különbség nélkül tőkéletes egyenlőség és viszonyosság állapíttatik meg.
3. § Minden bevett vallásfelekezetek egyházi és iskolai szükségéi közálladalmi költségek által fedeztessenek, s ez elvnek részletes alkalmazásával a ministerium az illető hitfelekezetek meghallgatásával a közelebbi törvényhozás elibe kimerítő törvényjavaslatot fog előterjeszteni.
4. § A bevett vallásfelekezetek iskoláiba járhatás, valláskülönbség nélkül mindenkinek kölcsönösen megengedhetik.
5. § A ministerium rendelkezni fog, hogy a bevett vallásokat követő katonák saját vallásu tábori lelkészekkel láttassanak el.
6. § Az 1844:3-ik törvénycikknek rendelete a görög nem egyesült vallásuakra is kiterjesztetik.
7. § Ha valamely község görög szertartásu lakosainak bár nagyobb része fogja jövőendőben hitvallását megváltoztatni, – illy esetben a községi egyház az előbbi valláson hátramaradt lakosok birtokában hagyandó; – a mennyiben tehát a legujabb időkben is hasonló esetek közigazgatási tárgyalás alatt volnának, azok a fenebbi elvek szerint lesznek elintézendők; de ezen törvény elveinél fogva jelen állapotot visszahatólag foglalások által háboríttatni meg nem engedtetik, – s azért, a melly egyházak iránt folyó évi januári első napjáig vagy kérdés nem támasztatott, vagy közhatósági elintézés jött közbe, azok kérdés alá többé nem vétethetnek.
8. § A görög nem egyesülteknek vallásbeli és iskolai ügyeik iránti intézkedési joga is az álladalom felügyelése mellett ezennel biztosíttván, e célból a magyar felelős ministerium lehető legrövidebb idő alatt, mindenesetre pedig a legközelebb tartandó országgyűlése előtt, egybehivandja az összes felekezet által választandó egyházi gyülekezet (congressust), mellynek tagjai addig is, míg annak szerkezete törvény által rendeztetni fog, ezúttal, a különböző nyelvű népességre való tekintettel, olly arányban választandók, hogy az egyházi osztályból 25, a világiból 75, s ezek közé a határörvidékről 25 követ küldessék.

4. 1868. évi LIII. törvénycikk a törvényesen bevett keresztyén vallásfelekezetek viszonyosságáról

Addig, míg a vallásfelekezetek egyenjogúsága törvény útján általánosan szabályoztatnék, az 1848-ik évi XX-ik tc. alapján a keresztyén vallásfelekezetek viszonyosságát illetőleg rendeltetik:

1. § A törvény által megállapított föltételek és formaságok megtartásával mindenkinek szabadságában áll más hitelfelekezet kebelébe, s illetőleg más vallásra áttérni.

2. § Áttérni annak szabad, a ki életkora 18 évét már betöltötte. Azonban a nők férjhez menetelői után, ha e kort el nem érték volna is, áttérhetnek.

3. § Az áttérni kívánó, bármely egyház tagja legyen, ebbeli szándékát önmaga által választott két tanu jelenlétében saját egyházközségének lelkésze előtt nyilatkoztatja ki.

S ezen első nyilatkozattételtől számítandó 14 nap eltelte után, és legfőlebb 30 nap eltelte előtt ugyanazon, vagy más, szintén általa választott két tanu jelenlétében ismét saját egyházközségének lelkésze előtt jelenti ki, hogy áttérési szándéka mellett továbbra is megmarad.

4. § Az áttérni akaró, mind első, mind második ízben tett nyilatkozata felől azon lelkésztől, ki előtt áttérési szándékát kijelentette, mindkét ízben külön-külön bélyegmentes bizonyítványt kér.

5. § Ha a lelkész a kívánt bizonyítványt bármelyik esetben, akármely okból ki nem adná: mindkét ízben tett nyilatkozatáról külön-külön a jelenvolt tanuk adnak bélyegmentes bizonyítványt.

6. § Az így nyert bizonyítványoknak az áttérni akaró azon vallásfelekezet lelkészének, melybe át akar térni, bemutatván, ez által az illető egyház teljesen fel van jogosítva őt kebelébe felvenni.

7. § Azon lelkész, kinél az áttért bizonyítványait előmutatá, tehát a kinél az átmenet befejezett, köteles erről értesíteni azon egyházközség lelkészét, melyhez az áttért előbb tartozott.

8. § Az áttértnek áttérése utáni minden cselekvényei azon egyház tanai szerint ítélendőek meg, melybe áttért, s az általa elhagyott egyház elvei reá nézve semmiben sem kötelezők.

9. § Különböző keresztyén hitvallásu egyének egybekeléséből származó vegyes házasságoknál a háromszori hirdetés eszközlésére mindkét fél lelkésze felszólítandó.

Ha azt valamelyik fél lelkésze megtagadná, két tanunak a felől adott bélyegmentes bizonyítványa mellett, hogy azon lelkész a kihirdetésre felszólítottatott, egyik fél lelkészének hirdetése is elégséges.

10. § Ha a háromszori kihirdetés megtörtént, de valamelyik fél lelkésze vonakodnék kiadni az elbocsátó levelet: a házasulandó felek részéről két tanu nála megjelenvén, kéri az elbocsátó levél kiadását, melynek megtagadása esetében a tanuk egyike azon kérdést intézi a lelkészhez, hogy a szándékolt egybekelés ellen jelentetett-e be akadály vagy nem? A lelkész által e kérdésre adott vagy megtagadott válaszról a tanuk bélyegmentes bizonyítványt adnak, mely teljesen pótolja az elbocsátó levelet.

A netalán bejelentett akadály eltitkolásáért a lelkész a saját egyházi hatósága által reá szabható fenytéken kívül 500 forintig fokozható birsággal és fél évig terjedhető fogsággal büntetendő.

11. § Vegyes házasságok bármelyik fél papja előtt érvényesen köthetők.

12. § A vegyes házasságokból származó gyermekek közül a fiak atyoknak s a leányok anyjoknak vallását követik.

A törvénnyel ellenkező bármely szerződés, téritvény vagy rendelkezés ezentul is érvénytelen, és semmi esetben se birhat jogerővel.

13. § A gyermekek vallásos nevelését se a szülők bármelyikének halála, se a házasságnak törvényszerű felbontása nem változtathatja meg.

14. § Ha a szülék valamelyike más vallásra tér át, mint a melyet előbb követett, a 7-ik évet még be nem töltött gyermekek nemők szerint követik az áttértet.

15. § A házasság előtt született, de az egybekelés által törvényesített gyermekek vallásos nevelés tekintetében a törvényesen született gyermekekkel egyenlő szabály alatt állanak.

16. § Házasságon kívül született, s így törvénytelen gyermekek, ha atyjok által elismertetnek, hasonlóul a törvényes gyermekekkel egyenlő szabály alá esnek; ellenkező esetben anyjok vallását követik.

17. § A jelen törvény életbelépése előtt kötött vegyes házasságokból született vagy születendő gyermekek vallásos nevelésére nézve azon törvény határozata marad érvényben, a mely az ily házasságok kötése idejében hatályban volt.

18. § Lelenczek s általában oly gyermekek, kiknek szülője nem tudatik, annak vallását követik, a ki őket felfogadta. Ha lelenczházba adattak, s az intézet valamely vallásfelekezeté, azon felekezet vallásában neveltetnek. Ha az ezen §-ban említett

esetek egyike sem fordul elő, az ily lelcnczek azon vallásban neveltetnek, mely a találás helyén többségben van.

19. § Egyik vallásfelekezetnek tagjai sem kötelezhetők arra, hogy más vallásfelekezetbeliek egyházi szertartásait és ünnepeit megtartsák, vagy hogy ezen napokon bárminemű munkától is tartózkodjanak.

Vasárnapokon azonban minden nyilvános és nem elkerülhetlenül szükséges munka felfüggesztendő. Ugy szintén bármely vallásfelekezetnek ünnepén a templom közelében, s egyházi menetek alkalmával azon téren és utcákon, melyeken az ily menet keresztül vonul, mindaz mellőzendő, a mi az egyházi szertartást zavarhatná.

20. § Bármely bevett vallásfelekezethez tartozó oly hitsorsosok, a kik külön egyházközséget nem képeznek, kötelesek csatlakozni a saját vallásfelekezetökhöz tartozó, s hozzájuk legközelebb eső oly önálló egyházközséghez, mely a magyar állam területén belől létezik.

21. § A hadseregben s állami közintézetekben (p. o. katonanöveldékben, vakok intézetében, lelcnczházakban sat.), ugyszintén a polgári s katonai kórházakban, minden vallásfelekezet tagjai saját egyházuk lelcnszei által részesítendőek a vallásos tanításban és minden lelcnszi szolgálatban.

22. § Temetőkben a különböző vallásfelekezetek tagjai vegyesen és akadálytalanul temetkezhetnek.

23. § Különböző vallásfelekezetűek által lakott községben és városban, mely házi pénztárából egyházi czélokra, vagy valamely felekezeti iskola javára segélyt szolgáltat ki, e segélyben igazságos arány szerint minden ottan létező vallásfelekezet részesítendő.

24. § Új egyház-gyülekezetek alakítása, s leány-egyházaknak anyaegyházakká, vagy viszont ezeknek leány-egyházakká átváltoztatása, a vallásfelekezetek kizárólagos jogai közé tartozik.

5. 1895. évi XLII. törvénycikk az izraelita vallásról

1. § Az izraelita vallás törvényesen bevett vallásnak nyilvánittatik.

2. § Az 1868:LI. tc. 18., 19., 20., 21. és 23. §-ainak rendelkezései az izraelita vallásuakra is kiterjesztetnek.

3. § Lelkész (rabbi) és hitközségi előljáró az izraelita felekezetnek csak oly tagja lehet, a ki magyar állampolgár, és a ki képesítését Magyarországon nyerte.

4. § A jelen törvény végrehajtásával a ministerium bizatik meg.

6. 1895. évi XLIII. törvénycikk a vallás szabad gyakorlásáról

I. FEJEZET

Általános határozatok

1. § Mindenki szabadon vallhat és követhet bármely hitet vagy vallást, és azt az ország törvényeinek, valamint a közerkölcsiség kívánalmainak korlátai között külsőképen is kifejezheti és gyakorolhatja. Senkit sem szabad törvényekbe vagy a közerkölcsiségbe nem ütköző vallási szertartás gyakorlásában akadályozni, avagy hitével nem egyező vallási cselekmény teljesítésre kényszeríteni.

2. § A polgári és politikai jogok gyakorlására való képesség a hitvallástól teljesen független.

3. § Vallási hite vagy egyházi szabályai senkit sem menthetnek föl törvényen alapuló bármely kötelesség teljesítésétől.

4. § Egyházi fenyték nem alkalmazható senki ellen abból az okból, mivel az illető törvényben rendelet valamely polgári kötelességét teljesítette, vagy törvényben tiltott valamely cselekvést nem vitt véghez, vagy pedig mivel törvény által engedett polgári jogait szabadon gyakorolta.

5. § Valamely vallásfelekezettől kilépni, vagy valamely vallásfelekezetben belépni mindenkinek szabad a törvényekben megállapított feltételek alatt.

6. § A latin, a görög és az örmény szertartású katolikus, az evangélikus református, az ágostai hitv. evangélikus, a görög-keleti szerb és görög-keleti román, valamint az unitárius egyházakra és hivekre, – nemkülönben az izraelitákra vonatkozó törvények és jogszabályok változatlanul fentartatnak.

II. FEJEZET

A jövőben törvényesen elismerendő vallásfelekezetekről

7. § Azok az állampolgárok, a kik törvényesen elismert vallásfelekezetté kívánnak alakulni:

1. tartoznak legalább egy egyházközség felállítását és fentartását, továbbá a felekezetökhöz tartozó gyermekeiknek iskolai hitoktatását biztosítani;

2. tartoznak a hitéletre vonatkozó összes rendelkezéseket magában foglaló szervezeti szabályzatot jóváhagyás végett a vallás- és közoktatásügyi miniszternek bemutatni.

Ennek a szabályzatnak különösen tartalmaznia kell a hitelvi, az erkölcsi tanokra, az isteni tiszteletre, és egyéb vallási szertartásra, valamint a tisztviselők és más alkalmazottak felett gyakorolandó fegyelmi szabályokra vonatkozó rendelkezéseket.

8. § A jóváhagyás csak akkor tagadható meg:

1. ha a megalakulni kívánó vallásfelekezet állam- vagy nemzetellenes irányzattal keletkeznék;

2. ha a 7. § 1. pontjában foglalt föltétel nem teljesített;

3. ha a hitelvek tanok, isteni tisztelet és egyéb vallási szertartás, vagy a tervezett szervezet:

a) a fennálló törvényekkel vagy közerkölcsiséggel ellentétben állana;

b) a már létező és törvényesen bevett vagy elismert vallásfelekezetek valamelyikével azonosak, vagy attól csupán az isteni tisztelet és az egyházi kormányzat nyelvét illetőleg különböznek;

4. ha a megalakulni kívánó vallásfelekezet elnevezése:

a) faji vagy nemzetiségi jelleggel bírna;

b) a már bevett vagy törvényesen elismert vallásfelekezeteket sértené.

9. § A szervezeti szabálynak jóváhagyása után megalakult vallásfelekezet, mint az állam védelme és főfelügyelete alatt álló törvényesen elismert nyilvános vallási testület;

1. szabadon gyakorolhatja a nyilvános közös isteni tisztelet jogát.

2. egyházi önkormányzati jogánál fogva maga intézkedhetik vallási és egyházi ügyeiben, és különösen maga kezelheti egyházi, oktatási, nevelési vagy jótékonyági célokra szolgáló alapítványait, egyházi szükségletei fedezésére vagyont gyűjthet, és e célból igénybe veheti hivei anyagi hozzájárulását;

3. a jóváhagyott szervezeti szabályzat, vagy az egyházközségi szabályokban meghatározott alapon és módon hiveire egyházi adót és egyéb szolgáltatásokat vehet ki, a melyek azonban a közigazgatási ut kizárásával csak a törvény rendes útján érvényesíthetők;

4. a jóváhagyott fegyelmi szabályok alapján arra jogosított hatóságai által saját hivei fölött gyakorolhatja az egyházi fegyelmet; azonban elzárás, testi büntetés vagy bírság fegyelmi büntetésül nem alkalmazható.

A törvényesen elismert vallásfelekezeteknek ingatlan vagyonszerzési képessége imaházul, oktatási, nevelési és jótékonyági intézetül, egyházi vagy intézeti alkalmazottjainak részére lakházakul használandó épületeknek, az ezekhez szükséges telkeknek és temetőül szolgáló területeknek szerzésére van korlátozva.

Az ingatlan szerzéséről kiállított okirat, az ingatlan rendeltetésének igazolása mellett, a törvényhatóság első tisztviselőjének bemutatandó, a ki azt ha a szerzési képesség korlátait megtartották, bemutatási záradékkal látja el. A megtagadó határozat ellen folyamodásnak van helye a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez.

Az ingatlan tulajdonjogának telekkönyvi bejegyzése csak bemutatási záradékkal ellátott okirat alapján rendelhető el.

10. § A törvényesen elismert vallásfelekezet, iskolák, valamint kisdóvodák és gyermek-menedékházak felállítására, fentartására és vezetésére nézve azokat a jogokat gyakorolja, és azoknak a rendelkezéseknek van alávetve: a melyeket az iskolaügyi törvények az iskolákat, kisdóvodákat és gyermekmenedékházakat fentartó társulatokra vonatkozólag tartalmaznak.

11. § Az egyházközség megalakítása a törvényhatóság első tisztviselőjének bejelentendő.

Ez alkalommal az egyházközség helyi szabályai is bemutatandók, melyeknek az egyházközségi területkör helyi határait okvetlenül megjelölniök, és egyházközségi előjáróságot szervezniök kell.

12. § A szabályszerűleg megalakult egyházközségnek tagja mindaz, ki az illető vallásfelekezethez tartozik, s az illető egyházközség területén lakik.

Az egyházközségi előjáróság a tagok nyilvántartásáról gondoskodni köteles.

13. § Lelkész és egyházközségi előjáró a felekezetnek csak oly tagja lehet, a ki magyar állampolgár, s polgári és politikai jogai teljes birtokában van, kinek erkölcsi és állampolgári magatartása kifogás alá nem esik, és a ki képsítését Magyarországbán nyerte.

14. § A lelkészek és egyházközségi előjárók alkalmazására jogosultnak kötelessége a lelkészül és egyházközségi előjáróul kizemelt egyént az illető törvényhatóság első tisztviselőjének bejelenteni.

Ezen hatóság a 13. § rendelkezésein alapuló esetleg ellenvetéseit indokolt írásbeli határozatban közli a lelkész vagy előjáró alkalmazására jogosulttal.

E határozat ellen a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez folyamodásnak van helye.

Ha a határozat ellen folyamodás nem adatott be, vagy a folyamodást a vallás- és közoktatásügyi minister elutasítja, az illető egyén nem alkalmazható.

15. § Ha valamely lelkész vagy egyházközségi előljáró a magyar állampolgárságot elveszti, vagy állam elleni, vagy oly büntetendő cselekmény miatt ítéltetett el, a mely nyereségvágyból származik, a közerkölcsiségbe ütközik, vagy közbotrányt okozott; a vallás- és közoktatásügyi minister rendeletére hivatalából elmozdítandó.

Ha valamely lelkész vagy egyházközségi előljáró oly államellenes magatartást tanusít, a mely hivatalában való további megmaradását az állam érdekeire nézve veszélyesnek tünteti fel: a vallás- és közoktatásügyi minister annak hivatalától való elmozdítását követelheti.

Ha az elmozdítást az arra hivatott kellő időben nem foganatosítja: a vallás- és közoktatásügyi minister az illető egyházközséget feloszlottnak nyilváníthatja.

16. § Ha az egyház több oly egyházközségből áll, melyek egészséges egyház-szervezetben egyesülnek; köteles a vallásfelekezet felsőbb előljáróságot szervezni, mely az egyházat a polgári hatósággal szemben képviseli.

Az ily előljáróság. illetőleg képviselő tagjai, személyváltozás esetén is, mindig bejelentendőek megerősítés végett a vallás- és közoktatásügyi ministernek, ki a megerősítést a 13. §-ban felsorolt kellékek hiánya alapján megtagadhatja.

17. § A magyar állam kötelékén kívül álló hatóság vagy egyén a vallásfelekezetnek egyházi feje vagy védura nem lehet, és a vallásfelekezet semmi nemű egyházi függésben külföldi hatóságtól, vallásfelekezeti társulattól, vagy egyéntől nem állhat.

18. § A vallásfelekezet köteles jóváhagyott szervezeti szabályzataiban később tett minden változást a vallás- és közoktatásügyi ministernek esertől-esetre jóváhagyás végett bejelenteni.

Ha ezen változás a 7. és 8. §-ban meghatározott föltételeknek meg nem felel, a 4. § rendelkezéseivel ellenkezik, vagy ha az egyházi határozatok, ima- vagy tankönyvek oly rendelkezést vagy tant tartalmaznának, mely a vallásfelekezet tagjainak állampolgári kötelességük teljesítését tiltaná, vagy törvényben tiltott cselekményt rendelne: a törvényesen elismert vallásfelekezetté nyilvánítás a vallás- és közoktatásügyi minister által haladék nélkül visszavonandó.

19. § Az egyházi közgyűlés csak nyilvános lehet.

Az egyházi közgyűlésen csak a felekezet egyházi, vagyoni, oktatási, nevelési, jótékonyági s általában a vallásos és erkölcsi élet körébe tartozó ügyei tárgyalhatók.

A vallásfelekezet köteles a közgyűlésein hozott határozatait jegyzőkönyvbe iktatni, s e jegyzőkönyveket a vallás- és közoktatásügyi miniszternek, vagy az általa kijelölt polgári hatóságnak esetről-esetre bemutatni.

20. § Az illetékes miniszternek joga van a vallásfelekezetek vagyonára, a náluk létező alapítványokra és vagyonkezelősökre a főfelügyeletet gyakorolni; különösen őrködni a fölött, hogy az ily vagyont s alapítványokat el ne idegenítsék, ne csorbitsák, vagy azok a kezelés rosszasága miatt veszendőbe ne menjenek, és hogy valósággal egyházi s a törvényben megengedett oktatási, nevelési vagy jótékonyági célokra fordíttassanak, valamint hogy az alapítványokat az alapítók akarata értelmében használják fel.

A vallás- és közoktatásügyi miniszternek joga őrködni a fölött is, hogy az egyházi önkormányzat gyakorlásánál a törvény rendelkezéseit megtartsák és hogy a jóváhagyott szervezeti vagy egyházközi szabályzatban megállapított hatáskör korlátai között maradjanak.

21. § Az 1868:LIII. törvénycikk 1-8., valamint 19-21. §-aiban foglalt rendelkezések hatálya a törvényesen elismert vallásfelekezetekre is kiterjesztetik oly módosítással: hogy az idézett törvénycikk 3. §-ában említett bejelentések az illető egyházközség lelkésze vagy előjárója előtt teendők, továbbá, hogy a 21. §-ban említett intézetekben levő egyének lelki szükségleteinek kielégítéséről ezek a felekezetek magok gondoskodhatnak.

A törvényesen elismert vallásfelekezetek saját céljaikra külön temetőket rendezhetnek be, és tagjai a községi temetőkben akadálytalanul temetkezhetnek.

III. FEJEZET

Vegyes és zárhatározatok

22. § Az 1868. évi LIII. tc. 1-8. szakaszaiban foglalt rendelkezéseknek hatálya minden bevett vallásfelekezetre kiterjesztetik.

23. § Arra, ki a bevett vagy a törvényesen elismert vallásfelekezetek valamelyikéből kilépni, avagy azokon kívül állván, azok valamelyikébe belépni óhajt; az 1868:LIII. törvénycikk 1-5. és 7. §-ai nyerne alkalmazást azzal a módosítással, hogy az "áttérés" szó helyett "kilépés", illetőleg "belépés" értendő; továbbá, hogy az idézett törvénycikk 4. és 5. §-aiban említett bizonyítványok az illetékes elsőfoku közigazgatási hatóságnál mutatandók fel, a mely annak az egyháznak illetékes lelkészét vagy előjáróságát értesíti, melyből az illető kilépni, illetőleg melybe belépni óhajt.

Az elhagyott egyház elvei az abból kilépettre semmiben sem kötelezők.

24. § A ki valamely bevett vagy elismert vallásfelekezethől kilép, köteles a kilépés idejéig esedékessé vált egyházi tartozásait annak az egyháznak, melyből kilépett, megfizetni.

25. § A bevett vallásfelekezetek valamelyikéből kilépett mindaddig, míg valamely bevett vagy törvényesen elismert vallásfelekezethez nem csatlakozik:

a) köteles a kilépés idejét követő *ötödik* naptári év végeig esedékes rendes egyházi járulékokat annak az egyháznak szolgáltatni, melyből kilépett; a kilépés idejét követő öt év egyikében sem terhelhető azonban nagyobb járulékkal, mint a mennyit a kilépés évében tartozott fizetni.

b) a mennyiben a kilépett az 1868. évi XXXVIII. tc. 35. §-ában megszabott 5%-ig terjedhető iskolai pótdával, és az 1891:XV. tc. 18. §-ában megjelölt 3%-ig terjedhető óvodai pótdával a község részéről vagy azért nem volna megróható, mert e községben községi iskola, illetőleg óvoda nincs, vagy azért, mert ily pótdót a községben ki nem vetettek: köteles az általa elhagyott felekezet részére fentartott iskola vagy óvoda céljaira fizetett rendes évi hozzájárulási összeget a községi pénztárba évenként befizetni; mely összeget a község első sorban az általa fentartott vagy segélyezett, másodsorban egyéb a községben levő népiskola, óvoda vagy menedékház céljaira fordítja;

c) köteles végre a kilépett az általa elhagyott felekezet iskolai vagy egyházi céljaira fizetett, illetőleg elvállalt rendkívüli, egyszersmindenkorra vagy időre szóló járulékokat annak az időnek a tartamára vagy annak az összegnek az erejéig, a meddig azokat elvállalta, szintén a községi pénztárba befizetni. Ezeket az összegeket a község az illető által elhagyott vallásfelekezet arra illetékes közegének szolgáltatja ki, az ily járulékok alól azonban az érdekelt hitfelekezettel való jogérvényes megegyezés útján megváltásnak lehet helye.

Az e § b) és c) pontjaiban megjelölt járulékok, ha a kilépettnek vagyoni viszonya változik, aránylagosan mérsékelhetők. Ugy e mérséklés, mint a járulékok összegének vagy azok értékének megállapítása kis- és nagyközségekben a szolgabírónak, rendezett tanácsu és törvényhatósági joggal bíró városokban pedig a városi tanácsnak feladata.

A megállapítással vagy mérsékléssel meg nem elégedő fél a közigazgatási bizottsághoz és innen a vallás- és közoktatásügyi ministerhez folyamodhatik.

26. § A gyermekek, kinek akár mind a két, akár csak az egyik szülője a bevett, vagy a törvényesen elismert vallásfelekezetek egyikéhez sem tartozik, valamely bevett vagy törvényesen elismert vallást követnek, és abban nevelendők.

Ehhez képest az 1894:XXXII. törvénycikk rendelkezései az ilyen gyermekek vallására nézve a következő 27-30 §-okban foglalt eltérésekkel alkalmazandók.

27. § A házasulandók az 1894:XXXII. törvénycikk 1. §-a értelmében megegyezhetnek abban, hogy gyermekeik valamennyien az általuk megjelölt bármely bevett vagy törvényesen elismert vallást kövessék, illetőleg abban neveltessenek.

Ilyen megegyezés hiányában a bevett, vagy törvényesen elismert vallásfelekezetek egyikéhez sem tartozó szülő jogosítva van megállapítani, hogy a nemebeli gyermekei a bevett vagy törvényesen elismert vallások melyikében nevelendők.

Ha az illető szülő nem határoz, a másik szülő azonban valamely bevett vagy törvényesen elismert vallásfelekezethez tartozik: akkor az összes gyermekek ezen utóbbi szülő vallását követik, illetve abban neveltetnek.

Ha egyik szülő sem tartozik valamely bevett vagy törvényesen elismert vallásfelekezethez: a szülő helyett, ki a saját nemebeli gyermekek vallása felől nem határoz, a gyámhatóság határoz a rokonok meghallgatásával.

Az, hogy a gyermekek a jelen § 2., 3. és 4-ik bekezdésében körülírt esetekben mely vallásban neveltessenek, legkésőbb azok tanköteles korának elértéig állapítandó meg.

28. § Az oly házasság, melyben akár mind a két, akár csak az egyik fél a bevett vagy törvényesen elismert vallások egyikéhez sem tartozik, különböző vallású felek közti házasságnak tekintetik.

Az ily felek közt az előző § 1. bekezdésében említett megegyezéstől, illetőleg a 2. és 4. bekezdés szerint létrejött megállapítástól, valamint a 3. bekezdés szabályától eltérésnek később csak akkor van helye: ha az egyik vagy mindkét házasság egyik fele bevett vagy törvényesen elismert vallásfelekezetbe való belépése által a házasság egyvallásúvá válik, a mely esetben az 1894:XXXII. törvénycikk 3. és 4. §-ai megfelelően alkalmazandók.

29. § A 27. § 2. és 4. bekezdésében foglalt szabályok megfelelően alkalmazandók akkor is: ha a törvénytelen gyermek anyja, vagy az, a ki lelencczet vagy általában ismeretlen szülők gyermekét felfogadta, a bevett vagy törvényesen elismert vallásfelekezetek egyikéhez sem tartozik.

30. § Az 1868:LIII. törvénycikk 13. és 15. §-ainak rendelkezései a bevett és törvényesen elismert vallásfelekezeteken kívül állókra is kiterjesztetnek.

31. § A hazában utazó vagy tartózkodó idegenek tarthatnak saját hitelveik szerint rendes, nyilvános isteni tiszteletet, a mennyiben az a fenálló törvényekben, az állam érdekeibe és a közérdekekbe nem ütközik, és az illető rendőri hatóságnak eleve bejelentetik.

Ha állandó természetű lelkesítő állást is tartanak fenn, az alkalmazott egyén a törvényhatóság első tisztviselőjének bejelentendő.

32. § A törvényesen elismert vallásfelekezet tagjainak, és a bevett vagy törvényesen elismert felekezeteken kívül állók polgári uton kezelendő anyakönyvi ügyei iránt, míg az állami anyakönyvek vezetéséről szóló törvény életbe lép, a belügyi és a vallás- és közoktatásügyi ministerek rendeleti uton intézkednek.

33. § A ministerium felhatalmaztatik, hogy a jelen törvényt Fiume városában és területén rendelettel hatályba léptesse.

34. § A jelen törvény végrehajtásával a vallás- és közoktatásügyi, a belügyi és az igazságügyi ministerek bizatnak meg.

7. Az 1868. évi XLIV. törvénycikk a nemzetiségi egyenjogúság tárgyában

(Szentesítést nyert 1868. december 6-án. Kihirdettetett az országgyűlés mindkét házában 1868. december 7-én. Megjelent az Országos Törvénytárban 1868. december 9-én.)

Minthogy Magyarország összes honpolgárai az alkotmány alapelvei szerint is politikai tekintetben egy nemzetet képeznek, az oszthatlan egységes magyar nemzetet, melynek a hon minden polgára, bármely nemzetiséghez tartozzék is, egyenjogú tagja;

minthogy továbbá ezen egyenjogúság egyedül az országban divatozó többféle nyelvek hivatalos használatára nézve, és csak annyiban eshetik külön szabályok alá, amennyiben ezt az ország egysége, a kormányzat és közigazgatás gyakorlati lehetősége s az igazság pontos kiszolgáltatása szükségessé teszik;

a honpolgárok teljes egyenjogúsága minden egyéb viszonyokat illetőleg épségben maradván, a különféle nyelvek hivatalos használatára nézve következő szabályok fognak zsinórmértékül szolgálni:

1. §. A nemzet politikai egységénél fogva Magyarország államnyelve a magyar levén, a magyar országgyűlés tanácskozási s ügykezelési nyelve ezentúl is egyedül a magyar; a törvények magyar nyelven alkottatnak, de az országban lakó minden más nemzetiség nyelvén is hiteles fordításban kiadandók; az ország kormányának hivatalos nyelve a kormányzat minden ágazatában ezentúl is a magyar.

2. §. A törvényhatóságok jegyzőkönyvei az állam hivatalos nyelvén vitetnek; de vitethetnek e mellett mindazon nyelven is, amelyet a törvényhatóságot képviselő testület vagy bizottmány tagjainak legalább egy ötödrésze jegyzőkönyvi nyelvül óhajt.

A különböző szövegekben mutatkozó eltérések eseteiben a magyar szöveg a szabályozó.

3. §. Törvényhatósági gyűlésekben mindaz, aki ott szólás jogával bír, akár magyarul szólhat, akár saját anyanyelvén, ha az nem a magyar.

4. §. A törvényhatóságok az államkormányhoz intézett irataikban az állam hivatalos nyelvét használják; de használhatják a mellett hasábosan még azon nyelvek bármelyikét is, melyet jegyzőkönyveikben használnak. Egymásközi irataikban pedig akár az állam nyelvét, akár pedig azon nyelvek egyikét használhatják, amely azon törvényhatóság által, melyhez az irat intéztetik, a második szakasz szerint jegyzőkönyvei vitelére elfogadtatott.

5. §. A belső ügyvitel terén a törvényhatósági tisztviselők az állam hivatalos nyelvét használják; de amennyiben az egyik vagy másik törvényhatóságra vagy tisztviselőre nézve gyakorlati nehézséggel járna: az illető tisztviselők kivételesen törvényhatóságaik jegyzőkönyvi nyelveinek bármelyikét is használhatják. Valahányszor azonban az állami felügyelet és a közigazgatás tekintetei megkívánják: jelentéseik és az ügyiratok egyszersmind az állam hivatalos nyelvén is felterjesztendők.

6. §. A törvényhatósági tisztviselők saját törvényhatóságaik területén a községekkel, gyülekezetekkel, egyesületekkel, intézetekkel és magánosokkal való hivatalos érintkezéseikben a lehetőségig ezek nyelvét használják.

7. §. Az ország minden lakosa azon esetekben, amelyekben ügyvéd közbejötté nélkül akár felperesi, akár alperesi, akár folyamodó minőségben, személyesen vagy megbízott által veszi és veheti igénybe a törvény oltalmát és a bíró segélyét:

a) saját községi bírósága előtt anyanyelvét;

b) más községi bíróság előtt az illető község ügykezelési, vagy jegyzőkönyvi nyelvét;

c) saját járási bírósága előtt saját községének ügykezelési vagy jegyzőkönyvi nyelvét;

d) más bíróságok előtt, akár legyenek azok saját törvényhatóságának, akár pedig más törvényhatóságnak bíróságai, azon törvényhatóság jegyzőkönyvi nyelvét használhatja; amelyhez az illető bíróság tartozik.

8. §. A bíró a 7-ik §. eseteiben a panaszt vagy kérelmet a panasz vagy kérelem nyelvén intézi el; a kihallgatást, tanúhallgatást, szemlét és más bírói cselekményeket úgy a peres, mint a peren kívüli, valamint a bűnvádi eljárásoknál a perben álló felek, illetőleg a kihallgatott személyek nyelvén eszközli; a perek tárgyalási jegyzőkönyveit azonban azon a nyelven vezeti, melyet a perlekedő felek a törvényhatóságok jegyzőkönyvi nyelvei közül kölcsönös megegyezéssel választanak. Ha e tekintetben megegyezés létre nem jönne, a

bíró a tárgyalási jegyzőkönyvet a törvényhatóság jegyzőkönyvi nyelveinek bármelyikén vezetheti, tartozik azonban annak tartalmát a feleknek szükség esetén tolmács segítségével is megmagyarázni.

Szintúgy tartozik a bíró a felek előtt megmagyarázni s illetőleg tolmácsoltatni a per fontosabb okmányait is, ha ezek olyan nyelven volnának szerkesztve, melyet a perben álló felek egyike, vagy másika nem ért.

Az idézési végzés a megidézendő fél érdekében, ha rögtön kitudható, annak anyanyelvén, különben pedig azon községnak, amelyben a megidézendő fél lakik, jegyzőkönyvi nyelven, vagy pedig az állam hivatalos nyelvében fogalmazandó.

A bírói határozat a tárgyalási jegyzőkönyv nyelvében hozandó; de köteles azt a bíró minden egyes félnek azon a nyelven is kihirdetni, illetőleg kiadni, amelyen kívánja amennyiben azon nyelv a törvényhatóságnak, amelyhez a bíró tartozik, jegyzőkönyvi nyelveinek egyikét képezi.

9. §. Mindazon polgári s bűnvádi perekben, melyek ügyvéd közbejöttével folytatandók, az első bíróságoknál mind a perlekedésnek, mind a hozandó ítéleteknek nyelvére nézve addig, míg az első bíróságok végleges rendezése és a szóbeli eljárás behozatala följött a törvényhozás nem batároz, az eddigi gyakorlat mindenütt fenntartandó.

10. §. Az egyházi bíróságok maguk határozzák meg ügykezelési nyelvüket.

11. §. A telekkönyvi hivataloknál a törvényszék felügyelésének tekintetéből is az illető törvényszék ügykezelési nyelve használandó; de ha a felek úgy kívánják, mind a végzés, mind a kivonat az állam hivatalos nyelvében, vagy azon törvényhatóság jegyzőkönyvi nyelveinek egyikén is kiadandó, amelynek területén a telekkönyvi hivatal van.

12. §. A fellebbezett perekben, ha azok nem magyar nyelven folytattak, vagy nem magyar okmányokkal vannak ellátva, a fellebbviteli bíróság mind a pert, mind az okmányokat, amennyiben szükséges, magyarra fordíttatja azon hiteles fordítók által, akik a fellebbviteli bíróságoknál államköltségen lesznek alkalmazva, s a pert ezen hiteles fordításban veszi vizsgálat alá.

Végzéseit, határozatait és ítéleteit a fellebbviteli bíróság mindig az állam hivatalos nyelvében fogja hozni.

Leküldetvén a per az illető első bírósághoz, ez köteles lesz a fellebbviteli bíróság végzését, határozatát vagy ítéletét minden egyes félnek azon nyelven is kihirdetni s illetőleg kiadni, amelyen ez azt kívánja, amennyiben az a nyelv a bíróságnak ügykezelési vagy a törvényhatóságnak valamelyik jegyzőkönyvi nyelve volna.

13. §. Az államkormány által kinevezett minden bíróságok hivatalos nyelve kizárólag a magyar.

14. §. Az egyházközségek, egyházi felsőségeik törvényes jogainak sérelme nélkül anyakönyveik vezetésének s egyházi ügyeik intézésének, nemkülönb – az országos iskolai törvény korlátai között – iskoláikban az oktatás nyelvét tetszés szerint határozhatják meg.

15. §. A felsőbb egyházi testületek és hatóságok önmaguk állapítják meg a jegyzőkönyv, az ügyvitel és egyházközségeikkel való nyelvét. Ha ez nem az állam hivatalos nyelve volna: az állami élet szempontjából a jegyzőkönyvek egyszersmind az állam hivatalos nyelvén is hiteles fordításban felterjesztendőek.

Ha különböző egyházak s egyházi felsőbb hatóságok érintkeznek egymással, vagy az állam hivatalos nyelvét, vagy azon egyháznak nyelvét használják, amellyel érintkeznek.

16. §. Egyházi felsőbb és legfelsőbb hatóságok az államkormányhoz intézett beadványaikban ügyviteli, vagy jegyzőkönyvi nyelvöket s hasábosan az állam hivatalos nyelvét, a törvényhatóságokhoz s azok közegeihez intézett beadványaikban az állam nyelvét; vagy ha több a jegyzőkönyvi nyelv, azok bármelyikét; az egyházi községek pedig, mindezen hivatalos érintkezéseikben az államkormány és saját törvényhatóságaik irányában az állam hivatalos nyelvét, vagy saját ügykezelési nyelvöket; más törvényhatóságok irányában pedig az illető törvényhatóságok jegyzőkönyvi nyelvei egyikét használhatják.

17. §. Az állam s illetőleg a kormány által már állított, vagy szükséghez képest állítandó tanintézetekben a tanítási nyelvnek határozása, amennyiben erről törvény nem rendelkezik, a közoktatási minster teendőihez tartozik. De a közoktatás sikere, a közművelődés és közjólét szempontjából az államnak is legfőbb célja levén; köteles ez az állami tanintézetekben a lehetőségig gondoskodni arról, hogy a hon bármely nemzetiségű, nagyobb tömegekben együtt élő polgárai az általok lakott vidékek közelében anyanyelvükön képezhessék magukat egészen addig, hol a magasabb akadémiai képzés kezdődik.

18. §. Azon területeken létező, vagy felállítandó állami közép és felső tanodákban, amelyekben egynél több nyelv divatozik, azon nyelvek mindenikének részére nyelv- s irodalmi tanszékek állítandók.

19. §. Az országos egyetemben az előadási nyelv a magyar; azonban az országban divatozó nyelvek és azok irodalmi számára, amennyiben még nem állítottak, tanszékek állíttatnak.

20. §. A községi gyűlések maguk választják jegyzőkönyvök s ügyvitelök nyelvét. A jegyzőkönyv egyszersmind azon nyelven is viendő, amelyen vitelét a szavazatképes tagoknak egy ötöde szükségesnek látja.

21. §. A községi tisztviselők a községbeliekkel való érintkezéseikben azok nyelvét kötelesek használni.

22. §. A község saját törvényhatóságához, annak közegeihez és az állam- kormányhoz intézett beadványaiban az állam hivatalos, vagy saját ügykezeltési nyelvét; más törvényhatóságokhoz s azok közegeihez intézett beadványaiban az állam hivatalos nyelvét vagy az illető törvényhatóság jegyzőkönyvi nyelvei egyikét használhatja.

23. §. Az ország minden polgára saját községéhez, egyházi hatóságához és törvényhatóságához, annak közegeihez s az államkormányhoz intézett beadványait anyanyelvén nyújthatja be.

Más községekhez, törvényhatóságokhoz s azok közegeihez intézett beadványaiban vagy az állam hivatalos nyelvét, vagy az illető község, vagy törvényhatóság jegyzőkönyvi nyelvét vagy nyelvei egyikét használhatja.

A törvénykezés terén a nyelv használatát a 7–13. §§-ok szabályozzák.

24. §. Községi s egyházi gyűlésekben a szólás jogával bírók szabadon használhatják anyanyelvüket.

25. §. Ha magánosok, egyházak, magán társulatok, magán tanintézetek és törvényhatósági joggal nem bíró községek a kormányhoz intézett beadványaiknál nem az állam hivatalos nyelvét használnák: az ily beadványokra hozott végzés eredeti magyar szövegéhez a beadvány nyelvén eszközlött hiteles fordítás is melléklendő.

26. §. Valamint eddig is jogában állt bármely nemzetiségű egyes honpolgárnak épen úgy, mint a községeknek, egyházaknak, egyház-községeknek: úgy ezentúl is jogában áll saját erejökkel, vagy társulás útján alsó, közép és felső tanodákat felállítani. Evégből s a nyelv, művészet, tudomány, gazdaság, ipar- és kereskedelem előmozdítására szolgáló más intézetek felállítása végett is, az egyes honpolgárok az állni törvényszabta felügyelete alatt társulatokba, vagy egyletekbe összeállhatnak, és összeállván, szabályokat alkothatnak, az államkormány által helybenhagyott szabályok értelmében eljárhatnak, pénzalapot gyűjthetnek, és azt, ugyan az államkormány felügyelete alatt, nemzetiségi törvényes igényeiknek is megfelelően kezelhetik.

Az ilyen módon létrejött művelődési és egyéb intézetek – az iskolák azonban a közoktatást szabályozó törvény rendeleteinek megtartása mellett, – az állam hasonló természetű s ugyanazon fokú intézeteivel egyenjogúak.

A magán intézetek és egyletek nyelvét az alapítók határozzák meg.

A társulatok s általuk létesített intézetek egymás között saját nyelvökön is érintkezhetnek; másokkal való érintkezéseikben a nyelv használatára nézve a 23. § határozatai lesznek szabályozók.

27. §. A hivatalok betöltésénél jövőre is egyedül a személyes képesség szolgálván irányadóul; valakinek nemzetisége ezután sem tekinthető az országban létező bármely hivatalra vagy méltóságra való emelkedés akadályául. Sőt inkább az államkormány gondoskodni fog, hogy az országos bírói és közigazgatási hivatalokra s különösen a főispánságokra, a különböző nemzetiségekből a szükséges nyelvekben tökéletesen jártas s másként is alkalmas személyek a lehetőségig alkalmaztassanak.

28. §. A korábbi törvényeknek a fennebbi határozatokkal ellenkező rendeletei ezennel eltöröltetnek.

29. §. Ezen törvény rendeletei a külön területtel bíró s politikai tekintetben is külön nemzetet képező Horvát-, Szlavon- és Dalmátországokra ki nem terjednek, hanem ezekre nézve nyelv tekintetében is azon egyezmény szolgáland szabályul, mely egyrésről a magyar országgyűlés, másrésről a horvát-szlavon országgyűlés között létrejött, s melynél fogva azok képviselői a közös magyar-horvát országgyűlésen saját anyanyelvükön is szólhatnak.

N A G Y - K Ü K Ü L L Ö

22. zám.

Sz. 5901/899

Pályázati hirdetés.

Nagyküküllővármegye bolya-berethalmi járásba kebeleztet berethalmi másodjegyzői állásra ezennel pályázatot nyitok s felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni ohajtják, hogy az 1883. évi I. t.-cz. 6. §-ában előirt képesítési igazoló okmányokkal s születési bizonylattal is ellátott pályázati kérelmüket hozzám **folyó évi augusztus hó 10-ig** annyival is inkább adják be, mert a későbbben érkezőket tekintetbe venni nem fogom.

A másodjegyző fizetése következő:

1. Készpénzfizetés 650 ft.
2. 5 öl tűzifa hazaszállítva.
3. A mellékjövedelmek felerésze.
4. Mint anyakönyvvezető helyettes 20 ft tiszteletdíj.

Pályázni kívánók kötelesek folyamodásuk mellé azon okmányaikat, hogy a hivatalos magyar nyelven kívül még a német, román nyelvet is bírják becsatolni.

Medgyes 1899. évi július hó 10-én.

2—2

FODOR, főszolgabíró.

9. Grotius, Hugo: A háború és béke jogáról. Részlet: Ármány és megtévesztés

Az ármány és a megtévesztés megengedett volta a nemzetközi jogban

Részletek *Grotius Hugo: A háború és béke jogáról* (ford. Diósi György, Kriterion Könyvkiadó Bukarest, 1973) című művéből

Harmadik könyv, I. fejezet, II.:

(...)

1. A cél megvalósítására szolgáló eszközök erkölcsi értékelését mindenekelőtt – mint már előzőleg is mondtunk – maga a megvalósítandó cél határozza meg. Következésképpen jogunk van mindahhoz, ami jogunk érvényesítése céljából szükséges. A szükséges szót itt nem fizikai, hanem erkölcsi értelemben fogjuk fel. Jognak azt nevezem, amit szoros értelemben így neveznek, és ami kizárólag az emberi társadalom viszonylatában jelentkező cselekvőképességet jelenti.

Így, ha életemet másképp nem tudom megmenteni, bármilyen erőszakkal visszaverhetem azt, aki ellene tör, még akkor is, ha az esetleg nem is vétkes, erre már másutt is rámutattunk. Ez a jog ugyanis nem más vétkességéből nyeri eredetét, hanem abból a jogból, amelyet a természet nyújt nekem védelmül.

2. Birtokba vehetem az olyan idegen dolgot is, amely anélkül, hogy más ebben vétkes lenne, biztos veszélyt jelent számomra. Ezen a módon azonban tulajdonossá nem válhatok, mivel ez az eljárás nem ilyen célt szolgál. Ellenben a dolgot mindaddig magamnál tarthatom, amíg kellő biztosítékot nem kapok a további veszélyeztetés ellen. Ezt a kérdést is megtárgyaltuk már más helyen.

Természetes jogom továbbá, hogy saját dolgomat visszavegyem attól, aki azt bírja. Ha ez nehézségbe ütköznék, elvehetek egy más azonos értékű dolgot is, mintha tartozást hajtanék be. Ezen a módon tulajdon is keletkezik, mivel a megbomlott jogi egyensúly másképp nem állna helyre.

3. Ezért, amikor igazságos valakinek a megbüntetése, az erőszak is jogos vele szemben, mert e nélkül a büntetést nem lehet foganatosítani. Továbbá mindaz, ami a megbüntetéssel jár, mint dolgok megrongálása felgyújtással vagy más módon, amennyiben a jogosság határain belül esik, és a bűncselekménnyel arányban áll.

(...)

Harmadik könyv, XXV. fejezet, I.:

1. (...)

Amikor a háború indítását tárgyaltam, hozzáfűztem fejtegetéseimhez néhány intelmet, hogy a háborút, hacsak lehet, el kell kerülni. Most, mielőtt elbúcsúzom az olvasótól, szeretnék ugyancsak néhány intelmet adni még arra, hogy a tisztesség és a béke szellemét a háború alatt és a háború után is ápolni kell. Mindenekelőtt az adott szó becsületét kell megóvnunk, többek között azért is, hogy a béke reményét el ne veszítsük.

A tisztesség ugyanis nemcsak az egyes államoknak összetartó ereje, mint Cicero mondja, hanem a nemzetek ama nagyobb közösségének is. Ha elvész a tisztesség, akkor, mint Arisztotelész helyesen mondja: „megszűnik minden kapcsolat az emberek között”.

2. Joggal mondja ezért ugyancsak Cicero, hogy gonosz dolog az adott szó megszegése, mert ez tartja fenn az életet. Seneca kifejezésével élve, a tisztesség „az emberi szív legnagyobb java”. Az emberek legfőbb vezetőinek annyival inkább kell ezt tiszteletben tartaniuk, amennyivel kevésbé kell büntetéstől félniük, ha megsértik. Ezért, ha félredobják a tisztességet, vadállatokhoz válnak hasonlóvá, amelyeknek erőszakától mindenki retteg. Az igazság más téren gyakran homályba burkolódik, de a hűség kötelessége önmagában nyilvánvaló, sőt épp ezért arra is felhasználják, hogy a jogügyletekből minden homályosságot kiküszöböljenek.

10. Békét hirdető, kétes jóhiszeműségű nemzetközi jogi aktusok a 20. században

- **Osztrák–Magyar kiegészítési törvény megszavazása**, 1867. május 29-én
- **Német–Osztrák–Magyar kettős szövetség megkötése**, 1879. október 7-én
- **Olaszország csatlakozásával a Német–Osztrák–Magyar alliansz Hármas Szövetséggé bővül**, 1882. május 20-án
- **Románia csatlakozása a Hármas Szövetséghez**, 1883. október 30-án
- **Orosz–Francia szövetség**, a Hármas Szövetség ellensúlyozására, 1891. augusztus 27-én, katonai szerződés 1892. augusztus 17-én
- **Hágai Békekonferencia**, 1899. május 18–június 21. között, 26 ország részvételével, amelyen kimondják bizonyos hadianyagok alkalmazásának tilalmát (robbanó töltény, mérges gázok), valamint az Állandó Választott Bíróság megszervezésének a szükségét.

- **Az Entente Cordiale – az Antant – angol-francia egyezmény aláírása, 1904.**
április 8-án
- **Második Hágai Békekonferencia, 1907.** június 15. – október 18. között, 46 állam részvételével, amelyen kidolgozzák a hadviselés általános szabályait és foglalkoznak a döntőbíráskodás kérdésével
- **A Balkán háborút lezáró bukaresti béke, 1913.** augusztus 10-én
- **Törökország csatlakozásával a Hármasszövetség Központi Hatalmak Szövetségévé alakul, 1914.** augusztus 2-án
- **Olaszország átáll az Antant oldalára és belép a háborúba, 1915.** május 23-án
- **Románia átáll az Antant oldalára és belép a háborúba, 1916.** augusztus 27-én
- **Bulgária csatlakozik a Központi Hatalmakhoz, 1915.** szeptember 6-án
- **Wilson elnök 14 pontos békejavaslata, 1918.** január 8-án, amelyben meghirdeti a tengerek és a kereskedelem szabadságát, elveti a titkos diplomáciát, kilátásba helyezi a gyarmati rendszer átszervezését, s a béke fenntartása érdekében létre akarja hozni a Nemzetek Szövetségét, továbbá a nemzetek önrendelkezési joga alapján biztosítani kívánja az Osztrák-Magyar Monarchia népeinek szabad fejlődését, és szót emel a független Lengyelország helyreállítása mellett.
- **A breszt-litovszki béke aláírása, 1918.** március 3-án, amelyben Szovjet-Oroszország lemond a Baltikumról, Belorusszia és Ukrajna egy részéről
- **A bukaresti béke Románia és a Központi Hatalmak között, 1918.** május 8-án, amelyben Románia visszaáll a Központi Hatalmak oldalára
- **Padova-i Fegyverszüneti Egyezmény aláírása, 1918.** november 3-án, amelyet november 13-án a belgrádi katonai egyezmény alkalmaz Magyarországra, demarkációs vonal kijelölésével.
- **Románia ismét átáll az Antant oldalára és seregei hadüzenet nélkül átlépik a magyar határt, 1918.** december 15-16-án
- **A Párizsi Békekonferencia ünnepélyes megnyitása, 1919.** január 18-án
- **Hágai békekonferencia, 1919.** április 29-én, a nemzetközi béke megőrzéséről és biztosításáról
- **Verszályi békeszerződés aláírása, 1919.** június 28-án, Németország és az Antant hatalmak között.

- **Békeszerződés** aláírása Ausztria és az Antant hatalmak között, 1919. szeptember 1-én
- **Békeszerződés** aláírása Bulgáriával, 1919. november 27-én. Az 1919. évi december hó 9-én Párizsban aláírt **Román Kisebbségi Szerződés**, melyben Románia kötelezi magát a fennhatósága alá kerülő Nemzetiségek kulturális autonómiájának biztosítására.
- **A Trianoni Békeszerződés** aláírása Magyarországgal, 1920. június 4-én
- **A sèvres-i békeszerződés** aláírása a török szultán megbízottja által, 1920. augusztus 10-én
- **Genovai konferencia** 1922. április 10-május 29 között, sikertelen kísérlet a pénzügyi stabilizáció és a nemzetközi adósságok rendezésére
- **Lausanne-i békeszerződés Törökországgal**, 1923. július 24-én, a sèvres-i szerződés hatálytalanítására
- **Coudenhove-Kalergi Páneurópa** című könyvének megjelenése, 1923-ban, Bécsben
- **A Locarno-i konferencia eredményeként kialakított szerződések aláírása** Londonban, 1925. december 1-én
- **Barátsági és semlegességi szerződés** a Szovjetunió és Törökország között, 1925. december 17-én
- **Hágai konferencia** a német hadiadósság moratóriumáról, 1929. augusztus 6-13 között. Németország elutasítja.
- **A Briand-Kellog-paktum aláírása**, 1929. augusztus 27-én, a háború elvetéséről és a konfliktusok békés megoldásáról
- **Páneurópa terv kihirdetése** Párizsban, 1930. május 17-én
- **Szovjet-Finn megnehtámadási szerződés** 1932. január 21-én
- **Szovjet-Lengyel megnehtámadási szerződés**, 1932. január 25-én
- **Szovjet-Lett megnehtámadási szerződés**, 1932. február 5-én
- **Szovjet-Észt megnehtámadási szerződés**, 1932. május 4-én
- **Németország tartozásainak rendezéséről tartott konferencia Louseanne-ban**, 1932. június 16-július 9 között
- **Roosevelt elnök New Deal programjának meghirdetése**, 1933 márciusában, amellyel véget ér az 1929-ben kezdődött gazdasági világválság

- **Németországban megkezdődik a zsidóüldözés**, 1933. áprilisban. A zsidók megsemmisítésének programjának kezdete, 1942. január 20-án
- **Feltételezett Roosevelt – Sztálin titkos paktum**, valószínű csehszlovák közvetítéssel, Európa felosztásáról, valamikor 1933. és 1935. között
- **Szovjet-Csehszlovák kölcsönös segítségnyújtási egyezmény**, 1935. május 16-án
- **Az európai nagyhatalmak londoni megállapodása** 1936. december 16-án, a spanyolországi polgárháborúba való be nem avatkozásról
- **Müncheni konferencia**, 1938. szeptember 29-30. között
- **Első bécsi döntés** Magyarország és Csehszlovákia között, 1938. november 2-án
- **Molotov-Ribbentropp paktum**. Német-szovjet megegyezés Lengyelország és a Baltikum felosztása tárgyában, 1939. augusztus 23-án
- **A II. világháború megkezdése**, Lengyelország két oldalról történt megtámadása, 1939. szeptember 1-én, francia és brit hadüzenet Németországnak, szeptember 3-án
- **A Szovjet-Finn háború kirobbanása**, 1939. november 30-án
- **Szovjet-Finn békekötés**, 1940. március 12-én
- **Németország támadása nyugati szomszédjai ellen**: Dánia és Norvégia ellen 1940. április 9-én, Hollandia, Belgium és Luxemburg ellen 1940. május 10-én, Franciaország ellen 1940. május 14-én
- **Szovjet csapatok megszállják a balti államokat**, 1940. június 14-17. között
- **A francia-német fegyverszüneti egyezmény** aláírása Compiègne-ban, 1940. június 22-én
- **A Szovjetunió annektálja Románia keleti tartományait**, 1940. június 28-án
- **Második bécsi döntés** Magyarország és Románia között, 1940. augusztus 30-án
- **Német-Olasz-Japán háromhatalmi szerződés**, 1940. szeptember 27-én, melyhez később csatlakoznak: Magyarország, Románia, Szlovákia, Bulgária és – átmenetileg – Jugoszlávia.
- **Hess Rudolf békekövet fogságba vettetése**, 1941. május
- **Németország megtámadja a Szovjetuniót**, 1941. június 22-én. Csatlakoznak hozzá: Románia, Szlovákia, Finnország és Magyarország
- **Angol-Szovjet kölcsönös segítségnyújtási egyezmény**, 1941. július 12-én

- **Az USA és Nagy-Britannia aláírják az Atlanti Charta-t**, 1941. augusztus 11-én
- **Anglia hadat üzen Magyarországnak, Finnországnak és Romániának**, 1941. december 5-én
- **Az USA és Anglia hadat üzen Japánnak**, 1941. december 8-án
- **Az USA hadat üzen Németországnak és Olaszországnak**, 1941. december 11-én, ezt követően pedig **Magyarországnak, Finnországnak és Romániának**. 1942. január 1-én a washingtoni paktum aláírása 26 állam részéről, a különbékekísérletek elutasításáról
- **A zsidók megsemmisítési programjának kezdete Németországban**, 1942. január 20-án
- **Dél-itáliai angol-amerikai partraszállás**, 1943. július 10-én
- **Az új olasz kormány fegyverszünetet köt**, 1943. szeptember 3-án. A német hadsereg megszállja Olaszország északi részét.
- **Teheráni Konferencia**, Roosevelt, Sztálin és Churchill találkozása, 1943. november 28. – december 1. között
- **Németország megszállja Magyarországot**, 1944. március 19-én
- **Normandiai partraszállás**, 1944. június 6-án
- **A varsói felkelés**, 1944. augusztus 1- október 2 között
- **Románia átállása**, 1944. augusztus 23-án, fegyverszüneti egyezmény Romániával 1944. szeptember 12-én
- **A Vörös Hadsereg támadást intéz Bulgária ellen**, 1944. szeptember 1-én, szeptember 9-én Bulgária fegyverszünetet kér
- **Szovjet-finn fegyverszüneti szerződés**, 1944. szeptember 19-én
- **Magyarország bejelenti a háborúból való kilépését**, 1944. október 15-én
- **Jaltai konferencia**, 1945. február 4-11. között, Roosevelt, Sztálin és Churchill megegyeznek a háború utáni rendezésben
- **Drezda bombázása**, 1945. február 13-14-én
- **Németország fegyverletételével véget ér a háború Európában**, 1945. május 9-én
- **A Szövetséges Ellenőrző Tanács létrehozása**, 1945. június 5-én
- **San-Francisco-i konferencia** az ENSZ megalakulása, 1945. április 25-június 26 között, az Alapokmány aláírása június 26-án

- **Potsdami konferencia**, 1945. július 17-augusztus 2 között. A győztes antifasiszta hatalmak döntenek Európa felosztásáról, a fasiszmus felszámolásáról, a háborús bűnösök felelősségre vonásáról.
- **Hirosima és Nagaszaki elleni atombomba-támadás**, 1945. augusztus 6-án és 9-én
- **Japán fegyverszünete Amerikával**, 1945. szeptember 2-án
- **A Nürnbergi Nemzetközi Büntető Bíróság megkezdí működését**, 1945. november 20-án, ítélethozatal 1946. szeptember 30-án
- **Békekonferencia Párizsban**, 1946. július 29-október 15. között
- **Francia népszavazás elfogadja az átdolgozott alkotmányt**, 1946. október 13-án
- **A párizsi békeszerződések aláírása** Olaszország, Finnország, Magyarország, Románia és Bulgária részéről, 1947. február 10-én
- **A Marshall-terv meghirdetése**, 1947. június 5-én
- **ENSZ-határozat Palesztina kettéosztásáról**, 1947. november 29-én. Izrael állam függetlenségének kikiáltása 1948. május 14-én.
- **A Nyugat-európai Unió megalakulását kimondó brüsszeli egyezmény aláírása**, 1948. március 17-én
- **Értelmiségi világtkongresszus Wroclaw-ban**, 1948. augusztus 25-28 között
- **Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának elfogadása**, 1948. december 10-én
- **A KGST megalakulása**, 1949. január 25-én
- **Az Észak-atlanti szerződés aláírása, a NATO megalakulása**, 1949. április 4-én
- **Az első Béke-világtkongresszus Párizsban és Prágában**, 1949. április 20-25 között
- **Proletárdiktatúra-alkotmány Magyarországön**, 1949. augusztus 20-án
- **Az Európai Unió létrehozását célzó Schumann-terv közzététele**, 1950. május 9-én

11. W. Wilsonnak, az USA elnökének 1918. január 8-án közétett 14 pontos béketervezetének alapeszméje.

Bár az 1919 januárjában Párizsban összeült békekonferencia a Világháborút lezáró békeszerződések megszövegezésében a wilsoni elveknek – elsősorban, a népek

önrendelkezési jogának – nemzetközi jogi gyakorlatba ültetésére törekedett, magának az elvnek szabatos megfogalmazása nem történt meg sem az eredeti wilsoni szövegben, sem a Békeszerződésekben, sem azután a 20. század folyamán történt számtalan hivatkozásban. Nekünk is meg kell elégednünk tehát az alábbi tartalmi ismertetéssel:

1. Nincs többé titkos diplomácia
2. A tengerek és kereskedelem szabadsága
3. A lehetőségekhez mérten az összes gazdasági megszorítás elhárítása
4. Leszerelési egyezmény
5. Minden gyarmati igény pártatlan szabályozása
6. A központi hatalmak által megszállt orosz területek kiürítése
7. Belgium helyreállítása
8. A megszállt francia területek kiürítése, Elzász és Lotaringia Franciaországhoz csatolása
9. Az olasz határokkal kapcsolatos konfliktusok rendezése a jól meghatározható nemzeti határoknak megfelelően
10. Az Osztrák–Magyar Monarchia népeinek szabad fejlődése
11. Románia, Szerbia (kijáráttal a tengerhez) és Montenegró kiürítése és visszatérítése
12. Az Oszmán Birodalom szabad fejlődése és a Dardanellák megnyitása
13. Egy független lengyel állam létrehozása, beleszámítva minden olyan területet, amelyeket kétségtelenül lengyel lakosság lak, szabad kijáráttal a tengerhez
14. A nemzetek általános összefogása a politikai függetlenség és területi sérthetetlenség biztosítására (a Népszövetség alapgondolata, az annexió (bekebelezés) tilalma, nemzetek önrendelkezési joga)

12. A Nemzetek Szövetsége Egyezségokmánya

Részlet a Trianonban 1920. június 4-én aláírt, Magyarország és a Szövetséges Hatalmak közötti Békeszerződésből

I. rész

A Magas Szerződő Felek, avégből, hogy a nemzetek együttműködését előmozdítsák és a nemzetközi békét s biztonságot megalósítsák, még pedig: azzal, hogy egyes esetekben kötelezettséget vállalnak a háború elkerülésére, azzal, hogy nyílt, igazságos és becsületes nemzetközi összeköttetéseket tartanak fenn, azzal, hogy a nemzetközi jog szabályait ezentúl a Kormányok kölcsönös magatartásának valóságos zsinórmértékéül határozottan elismerik és azzal, hogy a szervezett népeknek egymásközi érintkezésében az igazság uralmát és mindennemű szerződéses kötelezettségnek lelkiismeretes tiszteletben tartását biztosítják, megállapították a Nemzetek Szövetségének alább következő Egyezségokmányát.

1. *Cikk.* A Nemzetek Szövetségének eredeti tagjai azok az aláíró tagok, amelyeket a jelen Egyezségokmány Függeléke megnevez, valamint az ugyanott megjelölt más Államok közül is azok, amelyek a jelen Egyezségokmányhoz fenntartás nélkül csatlakoznak. Ez a csatlakozás nyilatkozattal valósul meg, amelyet az Egyezségokmány életbelépésétől számított két hónapon belül kell a Titkársághoz benyújtani. Erről a nyilatkozatról értesíteni kell a Szövetség valamennyi többi tagját. Bármely Állam, Dominium vagy Gyarmat, amelynek önrendelkezési joga van, s amelyet a Függelék nem nevez meg, a Szövetség tagjává válhatik, ha a Közgyűlés kétharmad része ehhez hozzájárul, feltéve, hogy az illető Állam, Dominium vagy Gyarmat hathatós biztosítékot nyújt abbeli őszinte szándékairól, hogy nemzetközi kötelezettségeit teljesíteni fogja és hogy elfogadja azokat a szabályokat, amelyeket szárazföldi, tengeri, úgyszintén légi haderejére és hadi felszerelésére nézve a Szövetség jónak lát megállapítani.

A Szövetség bármely tagja két évi előzetes felmondás után kiléphet a Szövetségből, feltéve, hogy a kilépés időpontjáig teljesítette valamennyi nemzetközi kötelezettségét, ideértve a jelen Egyezségokmányból folyó kötelezettségeket is.

2. *Cikk.* A Szövetség a jelen Egyezségokmányban körülírt tevékenységét a Közgyűlés és Tanács útján gyakorolja, amelyek mellett az állandó Titkárság működik.

3. *Cikk.* A Közgyűlés a Szövetség tagjainak képviselőiből áll.

A Közgyűlés meghatározott időközökben és ha a körülmények megkívánják, más időpontokban is vagy a Szövetség székhelyén, vagy más kijelölt helyen ül össze.

A Közgyűlés a maga ülésein minden üggyel foglalkozhatik, amely a Szövetség működésének körébe esik, vagy a világbékét érinti.

A Közgyűlés ülésein a Szövetség minden egyes tagjának csak egy szavazata és legfeljebb három képviselője lehet.

4. *Cikk.* A Tanács a Szövetséges és Társult Főhatalmak képviselőiből, továbbá a Szövetség más négy tagjának képviselőiből áll. A Szövetségnek ezt a négy tagját a Közgyűlés saját tetszése szerint időről-időre jelöli ki. Addig, amíg a Közgyűlés részéről először megjelölendő négy szövetségi tag a maga képviselőit ki nem nevezi, Belgium, Brazília, Spanyolország és Görögország képviselői lesznek a Tanács tagjai.

A Közgyűlés többségének hozzájárulásával a Tanács a Szövetségnek más tagjait is kijelölheti avégből, hogy ezentúl az ő képviselőik is állandó tagjai legyenek a Tanácsnak; ugyanily hozzájárulással a Tanács felemelheti azoknak a szövetségi tagoknak számát is, amelyeknek a Közgyűlés a Tanácsban képviseleti jogot ad.

A Tanács oly időpontokban, amint azt a körülmények megkívánják, de évenként legalább egyszer vagy a Szövetség székhelyén vagy más kijelölt helyen ül össze.

A Tanács a maga ülésein minden ügygel foglalkozhatik, amely a Szövetség működésének körébe esik, vagy a világbékét érinti.

A Szövetségnek a Tanácsban nem képviselt minden tagját meg kell hívni, hogy képviselőt küldjön ki tagsági joggal a Tanácsnak olyan üléseire, amelyeken a Szövetség illető tagjának érdekeit különösen érintő ügyeket tárgyalnak.

A Tanács ülésein a Szövetség minden egyes tagjának, amelynek a Tanácsban képviselője van, csak egy szavazata és legfeljebb egy képviselője lehet.

5. *Cikk.* Hacsak a jelen Egyezségokmány vagy a jelen Szerződés rendelkezései kifejezetten másként nem intézkednek, a Közgyűlésnek vagy a Tanácsnak bármely ülésén a határozatokat az ülésen képviselt szövetségi tagok egyhangú hozzájárulásával kell hozni.

Minden eljárási kérdésben, amely a Közgyűlés vagy a Tanács ülésein felmerül, ideértve az egyes ügyek megvizsgálására szolgáló bizottságok kiküldését is, a Közgyűlés vagy a Tanács határoz, még pedig az ülésen képviselt szövetségi tagok szótöbbségével.

A Közgyűlésnek első ülését és a Tanácsnak első ülését az Északamerikai Egyesült Államok elnöke fogja összehívni.

6. *Cikk.* Az állandó Titkárságot a Szövetség székhelyén kell felállítani. A Titkárság a főtitkárból, továbbá a megfelelő számú titkárból és egyéb személyzetből áll.

Az első főtitkárt a Függelék nevezi meg; a jövőben a főtitkárt a Tanács fogja a Közgyűlés többségének hozzájárulásával kinevezni.

A titkárokat és a titkárság egyéb személyzetét a főtitkár nevezi ki a Tanács hozzájárulásával.

A főtitkár ilyen minőségben részt vesz mind a Közgyűlésnek, mind a Tanácsnak valamennyi ülésein.

A Titkárság költségeit a Szövetség tagjai viselik, abban az arányban, amelyben az Egyetemes Postaegyesület Nemzetközi irodájának költségeihez járulnak hozzá.

7. Cikk. A Szövetség székhelye Genf.

A Tanács bármikor elhatározhatja, hogy a Szövetség székhelyét máshová helyezi át.

Minden tisztség, amelyet a Szövetségnél vagy azzal kapcsolatban el kell látni, ideértve a Titkárságot is, egyaránt betölthető férfival vagy nővel.

A Szövetség tagjainak képviselői és a Szövetség hivatalnokai a Szövetség ügyeinek ellátása alatt a diplomáciai személyek kiváltságaiban és mentességeiben részesülnek.

A Szövetségnek vagy hivatalnokainak, avagy az üléseken résztvevő képviselőknek használatában álló épületek és egyéb ingatlanok sérthetetlenek.

8. Cikk. A Szövetség tagjai elismerik, hogy a béke fenntartása megköveteli a nemzetek fegyverkezésének csökkentését addig a legalacsonyabb fokig, amely az állam biztonságával és nemzetközi kötelezettségeknek közös eljárás útján megvalósítandó kikényszerítésével még összeegyeztethető.

A Tanács a kérdéses csökkentésnek terveit minden egyes Állam földrajzi fekvésének és különös körülményeinek figyelembe vételével elkészíti avégből, hogy a különféle Kormányok ezeket a terveket megvizsgálhassák és megfelelően intézkedhessenek.

Az említett terveket legalább tízévenként újabb vizsgálatnak és, ha szükséges, módosításnak kell alávetni.

Ha ezeket a terveket a különféle Kormányok elfogadták, az ekként megállapított fegyverkezési korlátozásokat a Tanács hozzájárulása nélkül nem szabad túllépni.

A Szövetség tagjai egyetértenek arra nézve, hogy lőszernak és hadianyagnak magánvállalatok részéről való gyártása súlyos ellenvetésekre ad okot. A Tanácsnak lesz kötelessége, hogy javaslatokat tegyen az ily gyártásból származó káros következmények elhárítására, kellő figyelembe véve azoknak a szövetségi tagoknak a szükségleteit is, amelyek a saját biztonságukra szükséges lőszernak és hadianyagnak gyártására maguk nem képesek.

A Szövetség tagjai kötelezik magukat, hogy kölcsönösen nyílt és kimerítő felvilágosítást adnak egymásnak fegyverkezésük mértékéről, szárazföldi, tengeri és légi véderőprogramjukról és hadicélokra alkalmas iparágaik helyzetéről.

9. Cikk. Állandó bizottságot kell alakítani avégből, hogy az a Tanácsnak az 1. és a 8. Cikk rendelkezéseinek végrehajtására és általában a szárazföldi, tengeri és légi haderő kérdéseire nézve véleményt adjon.

10. Cikk. A Szövetség tagjai kötelezik magukat arra, hogy a Szövetség valamennyi tagjának területi épségét és jelenlegi politikai függetlenségét tiszteletben tartják és minden külső támadással szemben megóvják. Ha ily támadás vagy fenyegetés esete, avagy ily támadás veszélye bekövetkezik, a Tanács megfontolás alá veszi, miként kellene a fent megállapított kötelezettséget teljesíteni.

11. Cikk. Ezennel kimondatik, hogy minden háború vagy háborúval való fenyegetés, akár közvetlenül érinti a Szövetség bármelyik tagját, akár nem, a Szövetséget a maga egészében érdeklő ügy és a Szövetségnek ilyenkor kötelessége, hogy a nemzetek békéjének fenntartására alkalmasnak és hathatósan mutakozó minden intézkedést megtegyen. Ha ilyen eset állana be, a főtitkár a Szövetség bármelyik tagjának kérelmére haladéktalanul egybehívja a Tanácsot.

Kimondatik az is, hogy a Szövetség minden egyes tagjának jogában áll a Közgyűlés vagy a Tanács figyelmét barátságos módon felhívni a nemzetközi viszonyokat érintő minden oly körülményre, mely azzal fenyeget, hogy megzavarja a békét vagy a nemzetek között a jó egyetértést, amelytől a béke függ.

12. Cikk. A Szövetség összes tagjai megállapodnak abban, hogy a közöttük esetleg felmerülő vitás kérdéseket, amelyek szakadáshoz vezethetnek, vagy választott bíróság, vagy a Tanács vizsgálata alá bocsátják. Megegyeznek továbbá abban, hogy semmi esetben sem kezdenek háborút előbb, mint három hónappal a bíróság ítélete vagy a Tanács jelentése után.

Az e cikkben megjelölt összes esetekben a választott bírák megfelelő határidőn belül ítéletet kötelesek hozni, a Tanács pedig jelentését hat hónapon belül terjeszti elő attól a naptól számítva, amelyen a vitás eset eléje került.

13. Cikk. A Szövetség tagjai megállapodnak abban, hogy ha közöttük oly vitás eset merül fel, amely nézetük szerint választott bírósági döntésnek vethető alá és amely diplomáciai úton kielégítő módon nem intézhető el, az ügyet a maga egészében választott bíróság elé terjesztik.

A választott-bírósági döntésre alkalmas vitás esetek közé tartozóknak mondatnak ki általában: valamely szerződés értelmezése, a nemzetközi jog bármely kérdése, bármely ténynek megállapítása, mely ha bebizonyul, valamely nemzetközi kötelezettség megszegését jelentené, vagy a jóvátétel terjedelme és módja, amely ilyen megszegés esetében teljesítendő volna.

Ilyen vitás esetekben döntő választott bíróság az a bíróság lesz, amelyben a felek a vitás esetre nézve megállapodtak, vagy amelyet valamely közöttük létrejött egyezmény kijelölt.

A Szövetség tagjai kötelezik magukat, hogy híven végrehajtják a hozott ítéletet és nem indítanak háborút a Szövetség olyan tagjai ellen, amely az ítéletnek aláveti magát. Abban az esetben, ha az ítéletet nem hajtják végre, a Tanács az ítélet érvényesítésére megfelelő intézkedéseket indítványoz.

14. Cikk. A Tanács Állandó Nemzetközi Bíróság felállítására vonatkozó tervezetet fog készíteni és azt elfogadás végett a Szövetségi tagjai elé terjeszti. Ennek a Bíróságnak hatásköre ki fog terjedni a felek részéről elébe terjesztett minden jellegű vitás esetre. A Bíróság azonfelül véleményt fog nyilvánítani minden olyan vitás esetben és kérdésben, amelyet a Tanács vagy a Közgyűlés hozzá utal.

15. Cikk. Ha a Szövetség tagjai között olyan vitás eset merül fel, amely szakadásra vezethetne és amely a 13. Cikk értelmében nem esik választottbírószági eljárás alá, a Szövetség tagjai megegyeznek abban, hogy az ügyet a Tanács elé terjesztik. Az ügynek a Tanács elé terjesztéséhez elegendő, ha a felek egyike a vitás eset fennforgását bejelenti a főtitkárnak, aki minden szükséges lépést megtesz a tüzetes nyomozás és megvizsgálás érdekében.

A felek ebből a célból az ügy állását az ügyre vonatkozó minden bizonyítékkal és okirattal együtt a legrövidebb idő alatt a főtitkárral közlik és a Tanács azonnal elrendelheti mindezeknek nyilvánosságra hozatalát.

A Tanács a vitás kérdés elintézésére törekszik. Ha törekvései eredményesek, a vonatkozó tényállást a szükséges magyarázatokkal és az elintézés módjával együtt nyilvánosságra hozza oly mértékben, amint azt célravezetőnek tartja.

Ha a vitás esetet nem lehetett elrendezni, akkor a Tanács egyhangú vagy többségi határozat alapján meghozza és nyilvánosságra hozza jelentését, amelyben közli a vitás eset tényállását és azokat az indítványokat, amelyeket az eset megoldására nézve méltányosaknak és megfelelőeknek talál.

A Szövetségnek a Tanácsban képviselt bármely tagja hasonló módon nyilvánosságra hozhatja a vitás eset tényállását és ebből vont következtetéseit.

A Szövetség tagjai kötelezik magukat, hogy, ha a Tanács jelentését – a vitában álló felek képviselőinek szavazatát nem számítva – a tagok egyhangúlag elfogadták, egyik olyan fél ellen sem viselnek háborút, amely a jelentésben ajánlott megoldást elfogadja.

Ha a Tanácsnak nem sikerül minden tagját – a vitában álló felek képviselőinek kivételével – jelentésének egyhangú elfogadására bírni, a Szövetség tagjai fenntartják maguknak azt a jogot, hogy akképpen cselekedjenek, amint azt a jog és igazság érdekében szükségesnek látják.

Ha az egyik fél azt állítja és a Tanács megállapítja, hogy a nemzetközi jog szerint a vitás eset ennek a félnek hazai igazságszolgáltatása alá tartozik, a Tanács ezt jelentésében kimondja anélkül, hogy bármiféle megoldást ajánlana.

A Tanács a jelen cikkben megnevezett minden ügyben a vitás esetet a Közgyűlés elé terjesztheti. A felek bármelyikének kívánságára is a vitás esetet a Közgyűlés elé kell terjeszteni. Ezt a kívánságot tizennégy napon belül kell tudatni attól a naptól számítva, amelyen a vitás kérdés a Tanács elé került.

A Közgyűlés elé terjesztett minden esetben, a jelen cikknek és a 12. Cikknek azon rendelkezései, amelyek a Tanács eljárására és hatáskörére vonatkoznak, a Közgyűlés eljárására és hatáskörére is alkalmazást nyernek. A Közgyűlés olyan jelentésének, amelyet a Tanácsban képviselt szövetségi tagok jóváhagyásával és a Szövetség többi tagjai többségének hozzájárulásával – minden esetben a vitában álló felek kivételével – hoztak, ugyanaz a hatálya van, mint az olyan jelentésnek, amelyet a Tanács összes tagjai – kivéve a felek képviselőit – egyhangúlag elfogadnak.

16. Cikk. Ha a Szövetség valamelyik tagja a 12., 13. és 15. Cikkben foglalt megállapodások ellenére a döntést háború útján keresi, ezt a tagot ipso facto olyannak kell tekinteni, mintha háborús cselekményt követett volna el a Szövetség valamennyi többi tagja ellen. Ez utóbbiak kötelezik magukat, hogy az ilyen Állammal minden kereskedelmi és pénzügyi összeköttetést haladéktalanul megszakítanak, saját állampolgáraik és a szerződésszegő Állam polgárai között minden érintkezést betiltanak és minden pénzügyi, kereskedelmi vagy személyes összeköttetést megszüntetnek a szerződésszegő és minden más Állam polgárai között, tekintet nélkül arra, hogy a másik Állam a Szövetség tagja-e vagy sem.

Ilyen esetben a Tanács köteles a különféle érdekelt Kormányoknak ajánlatot tenni aziránt, hogy a Szövetség tagjai egyenkint minő szárazföldi, tengeri és légi haderővel járuljanak hozzá azokhoz a fegyveres erőkhöz, amelyek a szövetségi megállapodások betartását biztosítani hivatva lesznek.

A Szövetség tagjai megegyeznek továbbá abban is, hogy az e cikk alapján megvalósítandó pénzügyi és gazdasági intézkedésekben egymást kölcsönösen támogatni fogják, hogy az ezzel járó veszteségek és hátrányok a legkisebb mértékre csökkenjenek; épp így kölcsönösen támogatni fogják egymást a védekezésben minden olyan külön intézkedés ellen, amelyet a szerződésszegő Állam valamelyikükkel szemben alkalmaz; valamint megfelelő intézkedéseket fognak tenni arra nézve, hogy az ő területükön átvonulhassanak bármely szövetségi tagnak oly haderői, amelyek a szövetségi megállapodások betartásának biztosításában közreműködnek.

Minden tag, amely a Szövetségből folyó bármely kötelezettséget megsért, a Szövetségből kizárható. A kizárás a Tanácsban képviselt valamennyi szövetségi tagnak szavazata alapján történik.

17. Cikk. Ha két olyan Állam között, amelyek közül csak az egyik vagy egyik sem tagja a Szövetségnek, vitás eset merül fel, a Szövetség kötelékébe nem tartozó Államot vagy Államokat fel kell szólítani, hogy a vitás kérdés megoldása céljából a Szövetség tagjaira nézve megállapított kötelezettségeknek vessék alá magukat és pedig oly feltételek mellett, amilyeneket a Tanács igazságosaknak tart. Ha ennek a felszólításnak eleget tesznek, akkor a 12-16. Cikk rendelkezései irányadók azokkal a változtatásokkal, amelyeket a Tanács szükségességeknek tart.

Ennek a felszólításnak elküldése után a Tanács azonnal vizsgálatot indít a vitás eset körülményeire nézve azt az intézkedést indítványozza, amelyet az adott esetben a legjobbnak és a leghatásosabbnak tart.

Ha a felszólított Állam a vitás eset elintézésénél a Szövetség tagjaira rótt kötelezettségek elvállalását visszautasítja és a Szövetség valamelyik tagja ellen háborút indít, az ilyen Állammal szemben a 16. Cikk rendelkezései nyerne alkalmazást.

Ha a felszólítás ellenére mindkét fél vonatkozik a Szövetség tagjaira rótt kötelezettségeket a vitás eset elintézésénél elfogadni, a Tanács minden olyan intézkedést és indítványt megtehet, amely az ellenségeskedések megelőzésére és a vita megoldására alkalmas.

18. Cikk. Minden nemzetközi szerződést vagy megállapodást, amelyet a Szövetség bármely tagja ezentúl létesít, haladéktalanul be kell iktatni a Titkárságnál és a Titkárságnak azt, mihamar lehetséges, közzé kell tennie. A Titkárságnál való beiktatás előtt semmiféle ilyen nemzetközi szerződésnek vagy megállapodásnak nincs kötelező ereje.

19. Cikk. A Közgyűlés időnkint felhívhatja a Szövetség tagjait az alkalmazhatatlanná vált szerződéseknek és olyan nemzetközi állapotoknak újabb megvizsgálására, amelyeknek fennmaradása a világbékét veszélyeztethetné.

20. Cikk. A Szövetség tagjai egyenkint megegyeznek abban, hogy a jelen Egyezségokmány elfogadásával közöttük megszűnik minden olyan kötelezettség és megegyezés, amely az Egyezségokmány rendelkezéseivel össze nem egyeztethető; ünnepélyesen kötelezik magukat, hogy ezentúl a jelen Egyezségokmány rendelkezéseivel összeférhetetlen kötelezettségeket nem vállalnak.

Ha a Szövetség valamely tagja a Szövetségbe lépése előtt a jelen Egyezségokmánnyal összeférhetetlen kötelezettséget vállalt volna, kötelessége, hogy haladéktalanul megtegye a lépéseket az ily kötelezettségek felbontása iránt.

21. *Cikk.* A béke fenntartását biztosító nemzetközi megegyezések, mint a választott bírósági szerződések és bizonyos területekre vonatkozó megállapodások, amilyen a Monroe-elmélet, érvényességét a jelen Egyezségokmány rendelkezései semmiben sem érintik.

22. *Cikk.* Oly gyarmatokra és területekre nézve, amelyek az elmúlt háború következtében megszűntek az őket azelőtt kormányzó Államok fennhatósága alá tartozni, s amelyeken oly népek laknak, amelyek a mai világ különösen nehéz viszonyai között még nem tudják önmagukat kormányozni, alapelvül mondatik ki, hogy ezeknek a népeknek jóléte és fejlődése a civilizáció szent hivatása, amelynek biztosítékait fel kell venni a jelen Egyezségokmányba.

Ez alapelv gyakorlati megvalósításának legalkalmasabb módja az, hogy e népek felett való gyámságra megbízást azok a fejlettebb nemzetek nyernek, amelyek segédeszközeiknél, tapasztalataiknál vagy földrajzi helyzetüknél fogva leginkább képesek és hajlandók ennek a felelősségnek vállalására; ezek a nemzetek a gyámságot, mint a Szövetség megbízottai, ennek nevében gyakorolják.

A megbízás jellegének az illető nép fejlődési foka, a terület földrajzi fekvése, gazdasági viszonyai és más egyéb körülményei szerint kell különböznie.

Bizonyos közületek, amelyek azelőtt a Török Birodalomhoz tartoztak, a fejlettségnek oly fokát érték el, hogy független nemzetként ideiglenesen elismerhetők, azzal a feltétellel, hogy közigazgatásuk valamely Megbízott Hatalom tanácsadó és támogató vezetése alá helyezzessék addig az időpontig, amikor már önmaguk is tudják sorsukat intézni. A Megbízott Hatalom választásánál elsősorban ezeknek a közületeknek kívánságait kell tekintetbe venni.

Más népek, különösen a közép-afrikaiak, olyan fejlődési fokon állanak, hogy a Megbízott Hatalmat kell felelőssé tenni a területnek olyan közigazgatásáért, amely a lelkiismereti és vallásszabadságot a közrend és a jó erkölcs követelte korlátozásokkal biztosítja, továbbá biztosítja bizonyos visszaéléseknek, mint a rabszolga-, fegyver- és szeszkereskedelemnek megtiltását, valamint erődök, hadi- vagy tengerészeti támpontok létesítésének és a bennszülöttek katonai kiképzésének megakadályozását, kivéve, ha ez a kiképzés rendőri és területvédelmi célokat szolgál; a Megbízott Hatalomnak a Szövetség más tagjai részére is biztosítani kell a kereskedelem és áruforgalom azonos lehetőségét.

Végül vannak oly területek, mint Délnyugat-Afrika és a Csendes-Óceán déli részének bizonyos szigetei, amelyek csekély népsűrűségüknél, kis terjedelmüknél, a civilizáció központjaitól való távollétüknél, a Megbízott Hatalom területével földrajzi összefüggésüknél vagy más körülményeknél fogva, legkedvezőbben a Megbízott Hatalom

törvényei szerint és területének alkotó részeként igazgathatók, fenntartva a bennszülött lakosság érdekében fentebb felsorolt biztosítékokat.

A megbízás minden esetében a Megbízott Hatalomnak a Tanácshoz évenként jelentést kell tennie a reá bízott területről.

Ha a Megbízott Hatalom jogkörének, ellenőrzésének vagy közigazgatásának terjedelmére vonatkozólag a Szövetség tagjai előzetesen nem állapodtak meg, erre nézve minden egyes esetben a Tanács kifejezetten határoz.

Állandó Bizottságot kell alakítani avégből, hogy az a Megbízott Hatalmak évi jelentéseit átvegye, megvizsgálja és a Tanácsnak a megbízások végrehajtására vonatkozó minden kérdésben véleményt adjon.

23. *Cikk.* A Szövetség tagjai a már fennálló vagy a jövőben kötendő nemzetközi egyezmények határozataival egybehangzóan és azok fenntartása mellett:

a) arra töreksenek, hogy férfiak, asszonyok és gyermekek részére méltányos és emberies munkafeltételeket biztosítsanak és tartsanak fenn úgy saját országaikban, mint minden olyan országban, amelyre kereskedelmi vagy ipari összeköttetésük kiterjed és ebből a célból szükséges nemzetközi szervezeteket létesítsenek és tartsanak fenn;

b) kötelezik magukat, hogy az igazgatásuk alá bocsátott területek bennszülött lakosságával szemben igazságos bánásmódról gondoskodni fognak;

c) megbízzák a Szövetséget a leány- és gyermekkereskedelemre, valamint az ópiummal és más ártalmas szerekkel való kereskedelemre vonatkozó egyezmények végrehajtásának legfőbb ellenőrzésével;

d) megbízzák a Szövetséget a fegyver- és lőszerekkereskedelem legfőbb ellenőrzésével oly országok tekintetében, amelyekben ez az ellenőrzés közérdekből szükséges;

e) megteszik a szükséges intézkedéseket, hogy a közlekedés és az átmenő forgalom szabadságát, valamint az egyenlő elbánást a Szövetség valamennyi tagjának kereskedelme számára biztosítsák. Ebben a vonatkozásban az 1914-1918. évi háború következtében elpusztított vidékek különös szükségleteit figyelembe kell venni;

f) arra töreksenek, hogy nemzetközi rendszabályokat fogantossítsanak a betegségek elhárítására és legyőzésére.

24. *Cikk.* Minden nemzetközi hivatal, amelyet előbb kötött általános egyezmények alapján szerveztek, a felek beleegyezésével a Szövetség igazgatása alá kerül. Minden ilyféle nemzetközi hivatal és nemzetközi érdekű ügyek rendezésére hivatott bizottság, amely ezentúl keletkezik, a Szövetség igazgatása alatt fog állni.

Általános egyezményekkel szabályozott oly nemzetközi ügyekre nézve, amelyek nemzetközi bizottságok vagy hivatalok ellenőrzése alatt nem állanak, a Szövetség Titkársága, ha a Tanács beleegyezését megadja és ha a felek kívánják, az ügyre vonatkozó minden adatot összegyűjt és közöl, valamint minden szükséges vagy célszerű segítséget megad.

A Tanács elrendelheti, hogy a Szövetség igazgatása alatt működő bármely hivatal vagy bizottság költségeit a Titkárság viselje.

25. *Cikk.* A Szövetség tagjai megegyeznek arra nézve, hogy a Vörös Kereszt Egylet elismert önkéntes nemzeti szervezeteinek létesítését és együttműködését elősegíteni és támogatni fogják, minthogy ezeknek célja az egészségi állapotok javítása, a betegségek megelőzése és a szenvedéseknek enyhítése az egész világon.

26. *Cikk.* A jelen Egyezségokmányra vonatkozó módosítások akkor lépnek életbe, ha a Szövetségnek azok a tagjai, amelyeknek képviselői a Tanácsot alkotják és a Szövetség azon tagjainak többsége, amelyeknek képviselői a Közgyűlést alkotják, ezeket a módosításokat megerősítették.

Semmilyen módosítás sem kötelező a Szövetségnek olyan tagjára nézve, amely kijelenti, hogy a módosításhoz nem járul hozzá; ebben az esetben azonban megszűnik a Szövetség tagja lenni.

Függelék

I. A Nemzetek Szövetségének eredeti tagjai:

Északamerikai Egyesült Államok, Belgium, Bolivia, Brazília, Brit Birodalom, Kanada, Ausztrália, Délafrika, Újzéland, India, Kína, Kuba, Ecuador, Franciaország, Görögország, Guatemala, Haiti, Hedzsasz, Hondurasz, Olaszország, Japán, Libéria, Nikaragua, Panama, Peru, Lengyelország, Portugália, Románia, Szerb-Horvát-Szlovén Állam, Sziám, Cseh-Szlovákország, Uruguay.

Az Egyezségokmányhoz való csatlakozásra meghívott Államok: Argentínai Köztársaság, Csile, Kolumbia, Dánország, Németalföld, Norvégország, Paraguay, Perzsia, Szalvador, Spanyolország, Svédország, Svájc, Venezuela.

II. A Nemzetek Szövetségének első főtitkára:

Sir James Eric Drummond őfőméltósága, K. C. M. G., C. B.

13. A Trianonban, 1920. június 4-én aláírt békeszerződés

II. rész

Magyarország határai

27. Cikk. Magyarország határai következőképpen állapítatnak meg (lásd a csatolt térképet):

1. *Ausztriával:* Antonienhoftól (Köpcsenyitől keletre) nyugatra körülbelül egy km távolságnyra választandó ponttól, amely hármas határpontja Magyarországnak, Ausztriának és Cseh-Szlovákiának, dél felé a Mosonszentjánostól délnyugatra körülbelül 8 km-re fekvő 115. magassági pontig: a helyszínén megállapítandó vonal, amely teljesen magyar területen hagyja az oroszvár-csornai vasútvonalat, és Horvátjárfalutól és Pusztasomorjától nyugatra, Köpcsenyitől, Németjárfalutól, Miklóshalmától és Mosontarcsától keletre halad; innen nyugat felé a Fertő-tó déli partján Fertőboz és Hidegség közt választandó pontig: a helyszínén megállapítandó vonal, amely Pomogytól délre halad, Magyarországnak hagyja az egész Főcsatornát és a helyi érdekű vasútvonalat, amely Mexikó állomásról északnyugat felé vezet, metszi a Fertőtavat és a szigettől, amelyen a 117. magassági pont van, délre halad; innen dél felé a 265. magassági pontig (Kamenje) körülbelül 2 km-re Fülestől délkeletre: a helyszínén megállapítandó vonal, amely Nagycenkől és Fülestől keletre, Németperesztegtől és Kövesdtől nyugatra halad; innen délnyugat felé a 883. magassági pontig (Írott kő) körülbelül 9 km-re Kőszegtől délnyugatra: a helyszínén megállapítandó vonal, amely Locsmándtól, Ólmodtól és Rendektől délkeletre, Kőszegtől és az e helységből Salamonfára vezető úttól északnyugatra halad; innen dél felé a 234. magassági pontig, körülbelül 7 km-re Pinkamindszenttől észak-északkeletre: a helyszínén megállapítandó vonal, amely Rohonctól és Nagynardától keletre, Bucsutól és Dozmattól nyugatra, azután pedig a 273., 260. és 241. magassági pontokon át halad; innen általában délnyugat irányban a 353. magassági pontig, körülbelül 6 km-re Szentgotthárdtól észak-északkeletre: a helyszínén megállapítandó vonal, amely Nagysároslak és Pinkamindszent között, Karácsfa, Németbükös és Zsámánd községektől délre, azután pedig a 323. magassági ponton (Hochkogel) át halad; innen délnyugat felé, a Rába és a Mura medencéinek vízválasztó vonalán Tókától keletre, körülbelül 2 km távolságnyra megállapítandó pontig, amely hármas határpontja Ausztriának, Magyarországnak és a Szerb-Horvát-Szlovén Államnak: a helyszínén megállapítandó vonal, amely Rábakeresztúr, Németlak és Nagyfalva községektől keletre, a radkersburg-szentgotthárdi úttól nyugatra és a 353. magassági ponton (Janke-hegy) át halad.

2. *A Szerb-Horvát-Szlovén Állammal:* A fentebb meghatározott ponttól kelet felé a 313. magassági pontig, körülbelül 10 km-re Szentgotthárdtól délre: a helyszínén megállapítandó vonal, amely általában véve az északra fekvő Rába és a délre fekvő Mura medencéjét elválasztó vonalat követi; innen dél felé a 295. magassági pontig (körülbelül 16 km-re Muraszombattól északkeletre): a helyszínén megállapítandó vonal, amely Nagydolány, Őrihodos és vasútállomása, Kapornak, Domonkosfa és Kisszerdahely helységektől keletre, Kotormánytól és Szomoróctól nyugatra és a 319. és 291. magassági pontokon át halad; innen délkelet felé a 209. magassági pontig, körülbelül 3 km-re Nemesnéptől nyugatra: a helyszínén megállapítandó vonal, amely általában véve az északra fekvő nemesnépi és a délre fekvő kebeleai medencét elválasztó vonalat követi; innen dél-délkelet felé, a Lendva folyón a 265. magassági ponttól délre választandó pontig: a helyszínén megállapítandó vonal, amely Kebeleszentmárton, Zsitkóc, Göntérháza, Lendvahidvég, Csentevölgy és Pince helységektől keletre, Lendvajakabfától, Bödeházától, Gáborjánházától, Dédestől és Lendvaújfalutól nyugatra halad: innen délkelet felé: a Lendva folyása lefelé; azután a Mura folyása lefelé; azután a volt magyar-horvát határral való találkozáspontjáig, a gyékényes-kaproncai vasúti hídtól körülbelül 1500 m-re felfelé; a Dráva folyása lefelé; innen délkelet felé, Alsómiholjácstól keletre körülbelül 9 km távolságnyra választandó pontig: Magyarország és Horvát-Szlavonországok volt közigazgatási határa, azzal a kiigazítással, hogy a gyékényes-barcsi vasútvonal a gólai állomással együtt teljesen magyar területre essék; innen kelet felé a 93. magassági pontig, körülbelül 3 km-re Baranya-vártól délnyugatra: a helyszínén megállapítandó vonal, amely Torjánc, Lőcs és Benge helységektől északra, Kásádtól és Beremendtől, ez utóbbinak vasútállomásától és Ilocskától délre halad; innen északkelet felé, a Duna folyásán a 169. magassági ponttól (Kiskőszeg) északra körülbelül 8 km távolságnyra a helyszínén választandó pontig: a helyszínén megállapítandó vonal, amely Baranyavártól, Főherceglaktól (a Szerb-Horvát-Szlovén államnak juttatva a Baranyavártól északra közvetlenül elágazó s ezt a két helységet összekötő vasútvonalat) és Dályoktó nyugatra, Ivándárdától, Sároktól, Udvarától és Izabellaföldtől (s ennek vasútjától) keletre halad; innen kelet-északkelet felé, a Kígyós-patak folyásának pontjáig, Bácsmadaras állomástól körülbelül 3 km-re kelet-délkeletre: a helyszínén megállapítandó vonal, amely Hercegszántó és Bereg helységek közt halad, azután általában a Kígyós-patak folyását követi, azonban Regőcétől északra fordul; innen kelet-északkelet felé, a Tisza holt ágán, Horgos állomástól kelet-északkeletre körülbelül 5 1/2 km távolságnyra választandó pontig: a helyszínén megállapítandó vonal, amely Kunbajától délre halad, a szabadka-bácsalmási vasútvonalat Csikéria állomástól körülbelül 1500 m-re keletre, a szabadka-kiskúnhalasi vasútvonalat Kelebia állomástól körülbelül 3 km-re délre átvágja, Horgostól és vasútállomásától északra, Röszeszentmihálytelektől pedig délre halad; innen délkelet felé a Tiszáig: a holtág középvonala; innen felfelé körülbelül 5 km távolságnyra, a helyszínén választandó pontig: a Tisza folyása; innen általában kelet felé, Kiszombor

állomástól délnyugatra körülbelül 4 km távolságnyra, körülbelül kelet-délkeletre a 84. magassági ponttól és dél-délnyugatra a 83. magassági ponttól a helyszínén választandó pontig, amely hármas határpontja lesz Romániának, Magyarországnak és a Szerb-Horvát-Szlovén Államnak: a helyszínén megállapítandó vonal, amely Gyála és Ószentiván helyiségek, továbbá Óbéd és Kübekháza közt halad.

3. Romániával: A fentebb meghatározott ponttól kelet-északkelet felé a Maros folyón, a makó-szegedi vasútvonal hídjától körülbelül 3500 m-re felfelé megállapítandó pontig: a helyszínén megállapítandó vonal; innen délkeletre, azután északkeletre a nagylaki állomástól délre körülbelül 1 km távolságnyra választandó pontig: a Maros folyó folyása felfelé; innen északkeletre, Csanád és Arad vármegyék közigazgatási határának kiszögeléséig, Németperegőtől észak-északnyugatra: a helyszínén megállapítandó vonal, amely Nagylak és a vasútállomás között halad; innen kelet-északkelet felé, Battonya és Torna helyiségek között a helyszínén választandó pontig: az említett megyehatár, amely Németperegőtől és Kisperegőtől északra halad; innen a 123. magassági pontig (Marosligettől körülbelül 1200 m-re keletre), amely hármas határpontja Magyarországnak, Romániának és Cseh-Szlovákország ruthén területének: a helyszínén megállapítandó vonal, amely Nagyvarjastól, Kisvarjastól és Nagyratostól nyugatra, Dombegyháztól, Kevermestől és Elektől keletre, Ottlakától, Nagypéltől, Gyálavarsándtól, Anttól és Illyétől nyugatra, Gyulától, Gyulaváritól és Kötegyántól keletre halad, átvágja a nagyszalonta-gyulai vasútvonalat Nagyszalontától körülbelül 12 km-re a két elágazás között, amelyet ez a vasútvonal keresztezése alkot a szeghalom-erdőgyaraki vasútvonallal; azután Méhkeréktől keletre, Nagyszalontától és Marciházától nyugatra, Gesztől keletre, Atyástól, Oláh-Szent-Miklóstól és Rojttól nyugatra, Ugrától és Harsánytól keletre, Kőrösszegtől és Kőröstarjántól nyugatra, Szakálltól és Berek-Böszörménytől keletre, Borstól nyugatra, Ártándtól keletre, Nagyszántótól nyugatra, Nagykeresitől keletre, Pelbárdhidától és Bihardiószegtől nyugatra, Kismarjától keletre, Csokalytól nyugatra, Nagylétától és Álmosdtól keletre, Érselindtól nyugatra, Bagamértől keletre, Érkenéztől és Érmihályfalvától nyugatra, Szent-György-Ábránytól és Penészlektől keletre, Szaniszlótól, Berecsomaköztől, Fénytől, Csanálostól, Börvélytől és Domahidától nyugatra, Vállajtól keletre, Csenger-Bogastól és Óváritól nyugatra, Csenger-Újfalutól keletre, Darától nyugatra, Csengertől és Komlód-Tótfalutól keletre, Petétől nyugatra, Nagyécstől keletre, Száraz-Berektől nyugatra, Méhtelektől, Garbolctól és Nagyhódostól keletre, Fertőszalmástól nyugatra, Kishódostól keletre, Nagypaládtól nyugatra, Kispaládtól és Magosligettől keletre halad.

4. Cseh-Szlovákkal: A fentebb meghatározott 123. magassági ponttól északnyugat felé a Batár folyásán Magosligettől keletre körülbelül 1 km távolságnyra választandó pontig: a helyszínén megállapítandó vonal; innen a Batár folyása lefelé; innen a Badaló alatt, e község közelében választandó pontig: a Tisza folyása lefelé; innen észak-

északnyugat felé, Daróctól északkeletre a helyszínén választandó pontig: a helyszínén megállapítandó vonal, amely a Cseh-Szlovák Állam ruthén területén hagyja Badaló, Csoma, Macsola, Asztély és Déda helységeket s magyar területen Beregsurány és Daróc helységeket; innen északnyugat felé, a Fekete Víz és a Csaronda összefolyásáig: a helyszínén megállapítandó vonal, amely a 179. magassági ponton áthalad és ruthén területen hagyja Mezőkaszony, Lónyai-tanya, Degenfeld-tanya, Hetyén, Horváthi-tanya és Komjáthy-tanya helységeket, s magyar területen Kerek-Gordon-tanya, Berki tanya és Barabás helységeket; innen Szabolcs és Bereg vármegyék közigazgatási határától felfelé a helyszínén választandó pontig: a Csaroda folyása lefelé; innen nyugat felé addig a pontig, ahol a jobbpartról jövő említett megyehatár metszi a Tisza folyását: a helyszínén megállapítandó vonal; innen lefelé, Tárkánytól kelet-délkeletre a helyszínén választandó pontig: a Tisza folyása; innen általában nyugat felé, a Ronyva folyásának pontjáig, amely a Sátoraljaújhely város és az állomás közt levő hídtól körülbelül 3700 m-re fekszik északra: a helyszínén megállapítandó vonal, amely Cseh-Szlovákiának hagyja Tárkány, Perbenyik, Örös, Kiskövesd, Bodrogszerdahely, Bodrogszög és Borsi helységeket s Magyarországnak Dámóc, Láca, Rozvány, Pácin, Karos és Felsőberecki helységeket, áthalad a Bodrogon és átvágja a Sátoraljaújhelytől délkeletre fekvő vasútháromszöget s oly módon halad e várostól keletre, hogy az egész kassa-csapi vasútvonalat a cseh-szlovák területen hagyja; innen felfelé a 125. magassági pont mellett fekvő pontig, Alsómihálytól délre körülbelül 1500 m-re: a Ronyva folyása; innen északnyugat felé a Hernád folyásának pontjáig, amely Abaújnádastól délnyugatra, a jobbparton fekvő 167. magassági ponttal szemben van: a helyszínén megállapítandó vonal, amely általában a keletre fekvő Ronyva és a nyugatra fekvő Bozsva medencéinek vízvázasztó vonalát követi, azonban Pusztafalutól körülbelül 2 km-re keletre halad, a 869. magassági pontnál délnyugat felé fordul, a 424. magassági pontnál a kassa-sátoraljaújhelyi országotat átvágja és Abaújnádastól délre halad; innen lefelé Abaújtól délnyugatra körülbelül 1500 m távolságnyra a helyszínén választandó pontig: a Hernád folyása; innen nyugat felé a 330. magassági pontig, körülbelül 1500 m-re Perénytől dél-délnyugatra: a helyszínén megállapítandó vonal, amely Cseh-Szlovákiának hagyja Miglécnémeti és Perény helységeket, Magyarországnak pedig Tornysnémetit; innen nyugat felé a 291. magassági pontig, körülbelül 350 m-re Jánoktól délkeletre: az északra fekvő Bodva és a délre fekvő Rakaca medencéinek vízvázasztó-vonala, amely egészen magyar területen hagyja a gerincen átvonuló utat Buzitától délkeletre; innen nyugat-északnyugat felé a 431. magassági pontig, körülbelül 3 km-re Tornától délnyugatra: a helyszínén megállapítandó vonal, mely Cseh-Szlovákiának hagyja Jánok, Tornahorváti és Bodvavendégi helységeket, Magyarországnak pedig Tornaszentjakab és Hidegvégardó helységeket; innen délnyugat felé a 365. magassági pontig, körülbelül 12 km-re Pelsőctől dél-délkeletre: a helyszínén megállapítandó vonal, amely a 601., 381. (a rozsnjóedelényi úton), 557. és 502. magassági pontokon át halad; innen dél-délnyugat felé a 305.

magassági pontig, körülbelül 7 km-re Putnoktól északnyugatra: a vízvázlatzó-vonal nyugatra a Sajó, keletre pedig a Szuha és a Keleméri medencéi közt; innen dél-délnyugat felé a 278. magassági pontig a Sajó és a Rima összefolyásától délre: a helyszínén oly módon meghatározandó vonal, hogy a bányái pályaudvar Magyarországnak maradjon, de amely lehetővé teszi, hogy szükség esetében a pelsőci és losonci két vasúti vonal közt cseh-szlovák területen összekötő vonal legyen építhető; innen délnyugat felé a 485. magassági pontig, körülbelül 10 km-re Salgótarjától kelet-északkeletre: a helyszínen megállapítandó vonal, amely általában az északra eső Rima és a délre eső Hangony és Tarna medencéinek vízvázlatzó-vonalát követi; innen nyugat-északnyugat felé a 727. magassági pontig: a helyszínén megállapítandó vonal, amely Magyarországnak hagyja Zagyvaróna és Salgó helységeket és bányákat és Somosujfalu állomástól délre halad; innen északnyugat felé a 391. magassági pontig, körülbelül 7 km-re Litkétől keletre: az a vonal, amely általában a Dobroda medencéjét északkeleten határoló gerincet követi s a 446. magassági ponton át halad; innen északnyugat felé, az Ipoly folyásán, Tarnóctól északkeletre, körülbelül 1500 m távolságnyra választandó pontig: a helyszínén megállapítandó vonal, amely a 312. magassági ponton és Tarnóc és Kalonda között át halad; innen délnyugat felé az Ipoly kanyarulatában, Tesmagtól délre körülbelül 1 km távolságnyra választandó pontig: az Ipoly folyása lefelé; innen nyugat felé az Ipoly folyásán, Tésától nyugatra körülbelül 1 km távolságnyra választandó pontig: a helyszínén oly módon megállapítandó vonal, hogy az Ipolyság állomástól délre haladjon s egészen cseh-szlovák területnek hagyja az ipolyságcsatai vasúti vonalat, valamint a korponai elágazást is, de egészen Magyarországnak hagyja Berzence és Tésa helységeket; innen dél felé a Dunába való torkolásig: az Ipoly folyása lefelé; innen a folyón felfelé Antonienhoftól (Köpcsénytől keletre) keletre körülbelül 2 km távolságnyra meghatározandó pontig: a Duna hajózási fővonala; innen nyugat felé Antonienhoftól (Köpcsénytől keletre), nyugatra körülbelül 1 km távolságnyra a helyszínén választandó pontig, amely hármashatárpontja Ausztriának, Magyarországnak és Cseh-Szlovákiának: a helyszínén megállapítandó vonal.

28. *Cikk.* A jelen Szerződésben leírt határoknak megállapított részei a jelen Szerződéshez mellékelt 1:1.000.000 léptékű térképen meg vannak jelölve. Abban az esetben, ha a szöveg és a térkép közt eltérés mutatkozik, a szöveg lesz az irányadó.

29. *Cikk.* A megjelölt határokat a helyszínen határrendező bizottságok fogják kitűzni, amely bizottságok összeállítását a jelen Szerződés vagy a Szövetséges és Társult Főhatalmak és az érdekelt Állam vagy Államok között kötendő szerződés határozza meg.

A bizottságok hatásköre teljes mértékben kiterjed nemcsak a "helyszínén megállapítandó vonal" néven megjelölt határvonalrészek megállapítására, hanem ha valamelyik érdekelt Állam kéri, s a bizottság azt helyénvalónak találja, a közigazgatási határok útján megjelölt határvonalrészletek felülvizsgálására (kivéve az 1914. évi augusztus havában fennállt

nemzetközi határokat, amelyekre nézve a bizottságok szerepe csupán a határcölöpök vagy a határkövek felülvizsgálására fog szorítkozni). A bizottságok mindkét esetben arra fognak törekedni, hogy szigorúan kövessék a Szerződésekben foglalt meghatározásokat, a lehetőség szerint figyelembe véve a közigazgatási határokat és a helyi gazdasági érdekeket.

A bizottságok határozataikat szótöbbséggel hozzák és ezek az érdekelt felekre nézve kötelezők.

A határrendező bizottságok költségeit a két érdekelt Állam egyenlő részben viseli.

30. Cikk. Ami a vízfolyással megállapított határokat illeti, a jelen Szerződésben használt "folyás" (cours) vagy "hajózható meder" (chenal) kifejezések a nem hajózható folyóknál a vízfolyásnak vagy a vízfolyás főágának középvonalát, a hajózható folyóknál pedig a hajózható főmedernek középvonalát jelenti. De a jelen Szerződésben megjelölt határrendező bizottságoknak jogában áll részletesen megállapítani, vajon a határvonal mindenkor alkalmazkodni fog-e a fent meghatározott folyásnak vagy hajózható medernek esetleges változásaihoz, avagy a határvonalat a jelen Szerződés életbelépésének időpontjában tényleg meglevő folyásnak vagy hajózható medernek akkori helyzete fogja-e egyszer s mindenkorra meghatározni.

31. Cikk. A különböző érdekelt Államok kötelezik magukat, hogy a bizottságok rendelkezésére bocsátják a munkához szükséges összes okmányokat, nevezetesen a jelenlegi vagy volt határok megjelölésére vonatkozó jegyzőkönyvek hiteles másolatát, az összes meglevő nagyméretű térképet, a geodéziai adatokat, a megtörtént, de nyilvánosságra nem hozott helyrajzi felvételeket, a határfolyók árterületére vonatkozó felvilágosító adatokat.

Ezenfelül arra is kötelezik magukat, hogy utasítani fogják a helyi hatóságokat, hogy a bizottságok rendelkezésére bocsássanak minden okmányt, nevezetesen tervrajzokat, katasztereket és telekkönyveket, továbbá hogy a bizottságoknak kívánatra a tulajdonjogi viszonyokra, a gazdasági forgalom irányaira vonatkozó adatokat és minden egyéb szükséges felvilágosítást megadjanak.

32. Cikk. A különböző érdekelt Államok kötelezik magukat, hogy a határrendező bizottságoknak akár közvetlenül, akár a helyi hatóságok útján segítségükre lesznek a feladatuk teljesítéséhez szükséges szállítási eszközök, elszállásolások, munkaerők és anyagszerek (határcölöpök, határkövek) tekintetében.

33. Cikk. A különböző érdekelt Államok kötelezik magukat, hogy a bizottság által elhelyezett háromszögelési és egyéb jelek, határcölöpök vagy határkövek megóvásáról gondoskodnak.

34. *Cikk.* A határköveket egymástól láttávolságyira kell elhelyezni, számokkal ellátni s felállítási helyüket és számukat kartográfiai okmányban megörökíteni.

35. *Cikk.* A határrendezésre vonatkozó végleges jegyzőkönyveket, a mellékelt térképeket és okmányokat három eredeti példányban kell kiállítani, amelyek közül kettőt át kell adni a határállamok Kormányainak, a harmadikat pedig a Francia Köztársaság Kormányának, amely ebből hiteles másolatokat fog eljuttatni a jelen Szerződést aláíró Hatalmakhoz.

14. Az 1923. évi 4800. Sz. M. E. Rendelete

A Trianoni Békeszerződésben a kisebbségek védelmére vállalt kötelezettségek
végrehajtásáról²

Minthogy a kisebbségek védelme és jogai tekintetében támasztható igények a nemzetiségi egyenjogúság tárgyában alkotott 1868: XLIV. t. c. rendelkezései alapján az 1921: XXXIII. t. cikkel vállalt kötelezettség mértékén felül is biztosíthatók; e kötelezettség teljesítése végett a m. kir. minisztérium – figyelemmel a változott viszonyokra s gyakorlati szempontokra – a nemzett kisebbségek egyenjogúságáról szóló 4044/1919. M. E. számú rendelkezéseit részben módosítva, részben hatályon kívül helyezve az 1920: I. t. c. 10. §-ában kapott felhatalmazás alapján is a törvényhozás további intézkedéséig a következőket rendeli:

1. §. Minden magyar állampolgár faji, nyelvi vagy vallási különbség nélkül a törvény előtt egyenlő és ugyanazokat a polgári és politikai jogokat élvezi.

Valamely kisebbséghez való tartozásból nyilvános állások, hivatalok és méltóságok elnyerése vagy a különböző foglalkozások és iparok gyakorlása tekintetében előny vagy hátrány senkire sem háramolhat.

2. §. Minden magyar állampolgár szabadon használhatja anyanyelvét a magánéletben és az üzleti forgalomban, vallása gyakorlásában, a sajtóban és a nyilvános gyűléseken, továbbá a következő szakaszokban foglalt részletes szabályozás szerint a községi, törvényhatósági s állami hatóságokkal és hivatalokkal való érintkezésben.

² Rendeleték Tára 1923, 213–220. I.

3. §. A törvényeket hiteles fordításban a kisebbségek nyelvén is ki kell adni.

A községekben kihirdetésre kerülő miniszteri rendeleteket, törvény-hatósági és községi szabályrendeleteket, továbbá a hatósági hirdetményeket az állam hivatalos nyelvén felül a község jegyzőkönyvi nyelvén is közzé kell tenni.

4. §. A törvényhatósági közgyűlések jegyzőkönyvét az állam hivatalos nyelvén felül azon a nyelven is el kell készíteni, amelyet a törvényhatósági közgyűlés tagjainak legalább egyötöd része jegyzőkönyvi nyelvül kíván. A különböző nyelvű szövegek közötti eltérés esetében az állam hivatalos nyelvén készült szöveget kell irányadónak tekinteni.

A törvényhatóságok közgyűlésén, valamint ennek bizottságaiban mindazok, akiket ott a szólás joga megillet, az állam hivatalos nyelvén felül anyanyelvüket is szabadon használhatják.

5. §. A törvényhatóságok a minisztériumhoz és egyéb állami hatóságokhoz és hivatalokhoz intézett irataikban az állam hivatalos nyelvét használják; de használhatják emellett hasábosan jegyzőkönyvi nyelvüket is. Amennyiben más törvényhatósághoz, vagy valamely községhez fordulnak, az állam hivatalos nyelve mellett hasábosan használhatják a címzett törvényhatóság vagy község jegyzőkönyvi nyelvét is.

6. §. A község ügyviteli nyelvét a község képviselőtestületi közgyűlése állapítja meg.

A községi közgyűlések jegyzőkönyvét a község ügyviteli nyelvén – s amennyiben ez nem a magyar – emellett az állam hivatalos nyelvén, továbbá azon a nyelven is el kell készíteni, amelyet a képviselőtestület tagjainak egyötödrésze jegyzőkönyvi nyelvül kíván. A különböző nyelvű szövegek közötti eltérés esetében a község ügyviteli nyelvén készült szöveget kell irányadónak tekinteni.

A községek közgyűlésén mindazok, akiket ott a szólás joga megillet, az állam hivatalos nyelvén felül anyanyelvüket is szabadon használhatják.

7. §. A községek a minisztériumhoz, saját törvényhatóságukhoz, annak községeihez s az illető községekre működési körrel bíró állami hatóságokhoz és hivatalokhoz intézett irataikban saját ügyvitelük nyelvét használhatják, s ha ez nem az állam hivatalos nyelve, emellett hasábosan az állam nyelvét is kötelesek alkalmazni. Más törvényhatóságokhoz, községekhez s azok közegeihez intézett irataikban az állam hivatalos nyelve mellett hasábosan használhatják a címzett törvényhatóság vagy község jegyzőkönyvi nyelvét is. Amennyiben olyan állami hatóságokhoz fordulnak, amelynek működési köre reájuk ki nem terjed, az állam hivatalos nyelve mellett hasábosan használhatják azon törvényhatóság jegyzőkönyvi nyelvét is, amelynek területén a címzett állami hatóságnak vagy hivatalnak a székhelye van.

8. §. Ha valamely olyan község, amelynek ügyviteli nyelve nem a magyar, a minisztériumhoz intézett beadványában az állam hivatalos nyelve mellett hasábosan ügyviteli nyelvét is használná, az ilyen beadványra hozott határozatot a község kívánságára hiteles fordításban a község ügyviteli nyelvén is közölni kell.

9. §. A nyelvi kisebbséghez tartozó magyar állampolgár saját községéhez és saját járási hatóságához, saját törvényhatóságához s annak központi közegeihez, a minisztériumhoz s mindazon állami hatóságokhoz és hivatalokhoz, amelyeknek működési köre a lakóhelyére kiterjed, akár az állam hivatalos nyelvén, akár anyanyelvén fordulhat.

Más községhez, más járási hatósághoz, ezek közegeihez, más törvény-hatósághoz s annak központi közegeihez intézett beadványaiban vagy az állam hivatalos nyelvét, vagy pedig anyanyelvét használhatja, feltéve, hogy ezt az utóbbi nyelvet az illető község, járás, törvényhatóság lakosságának legalább egyötöde vallja anyanyelvének.

Ha a fél olyan állami hatósághoz vagy hivatalhoz fordul, amelynek működési köre lakóhelyére nem terjed ki, a nyelvhasználat tekintetében a következők irányadók:

a) amennyiben a hatóság vagy hivatal működési köre

egy községre,

egy járásra, vagy ennél kisebb területre

terjed, az állam hivatalos nyelvén felül a fél anyanyelvét abban az esetben használhatja, ha ez az illető

községben,

járásban

a lakosság legalább egyötödének anyanyelve,

b) minden más esetben ez a jog akkor illeti meg, ha a fél anyanyelvét azon törvényhatóság lakosságának legalább egyötöde vallja anyanyelvének, amelynek területén az illető állami hatóságnak, hivatalnak a székhelye van.

10. §. A nyelvi kisebbséghez tartozó magyar állampolgár beadványára hozott határozatot a község, a járási hatóság vagy közeg, a törvényhatóság s annak központi közegei ügyviteli, illetőleg hivatalos nyelvükön közlik a féllel s ha a beadvány nem ezen a nyelven szövegeztetett, a határozatot a fél kívánságára hiteles fordításban a beadvány nyelvén is közölni kell, feltéve, hogy e nyelvet az illető község, járás, illetőleg törvényhatóság lakosságának legalább egyötöde vallja anyanyelvének.

Azon állami hatóság vagy hivatal, amelynek működési köre

egy községre,

egy járásra vagy ennél kisebb területre terjed, az ilyen beadványra hozott határozatot a fél kívánságára az állam hivatalos nyelvén felül a fél anyanyelvén akkor közli, ha ez az illető

községben,

járásban

a lakosság legalább egyötödének anyanyelve; minden más állami hatóság pedig akkor, ha a fél anyanyelvét azon törvényhatóság lakosságának legalább egyötöde vallja anyanyelvének, amelynek területén az illető állami hatóságnak, hivatalnak a székhelye van.

A minisztériumhoz nem az állam hivatalos nyelvén intézett beadványra hozott határozatot a fél kívánságára az eredeti magyar szöveg mellett hiteles fordításban a beadvány nyelvén is közölni kell.

11. §. A községi tisztviselők a községbeli nyelvi kisebbséghez tartozó magyar állampolgárokkal való hivatalos szóbeli érintkezéseikben ezek nyelvét kötelesek használni, amennyiben ezek anyanyelvükön fordulnak hozzájuk.

A járási s törvényhatósági központi tisztviselőkre ez a kötelezettség akkor áll fenn, ha a fél anyanyelvét az illető járás vagy törvényhatóság lakosságának legalább egyötöde vallja anyanyelvének.

Az állami tisztviselőkre e tekintetben a következők arányadók:

a) ha az állami hatóság vagy hivatal működési köre egy községre, egy járásra, vagy ennél kisebb területre terjed, az illető állami hatóságoknál, hivatalnál alkalmazott tisztviselők a hozzájuk anyanyelvükön forduló felek nyelvét abban az esetben kötelesek használni, ha ez az illető

községben,

járásban

a lakosság legalább egyötödének anyanyelve,

b) minden más állami hatóság vagy hivatali tisztviselő pedig akkor, ha e nyelvet azon törvényhatóság lakosságának legalább egyötöde vallja anyanyelvének, amely törvényhatóság területén az illető állami hatóságnak, hivatalnak a székhelye van.

Ha az eljáró tisztviselő az illető nyelvben nem jártas, tolmácsot kell alkalmazni.

A nyelvi kisebbséghez tartozó magyar állampolgárral felvett jegyzőkönyvnek azt a részét, amelyet a fennálló szabályok szerint az érdekelteknek alá kell írnia, mint eddig, úgy a jövőben is a fél anyanyelvén meg kell magyarázni. Emellett annál a hatóságnál és

hivatalnál, amelynek nem az állam hivatalos nyelvén benyújtott beadványokra hozott határozatai a 10. §. értelmében a beadvány nyelvén is közzétesznek, a jegyzőkönyvnek azt a részét, amely a fél fontos nyilatkozatait tartalmazza, a fél kívánságára egész terjedelmében le kell fordítani; a fél az aláírást a lefordított szövegnél teljesíti.

12. §. A nyelvi kisebbséghez tartozó magyar állampolgár a kir. járásbíróóságok és kir. törvényszékek előtt az állam hivatalos nyelvén felül szóban és írásban anyanyelvét is használhatja, ha ez a nyelv az illető bíróság területén a lakosság legalább egyötödének anyanyelve.

Ügyvédek, a helyettesítésükben fellépő, valamint az ügyvédekkel egy tekintet alá eső személyek akár saját ügyeikben, akár mint meghatalmazottak járnak el, mindenkor az állam hivatalos nyelvét kötelesek használni.

13. §. A kir. járásbíróóságok és kir. törvényszékek határozataikat az olyan személyekkel, akik előttük a 12. §. értelmében anyanyelvük használatára jogosultak, kívánságukra hiteles fordításban anyanyelvükön is közlik.

Ugyanez a szabály áll a telekkönyvi kivonatokra is.

Az idézéseket a kir. járásbíróóságok és kis. törvényszékek az említett személyekkel anyanyelvükön külön kívánságuk nélkül is közlik, ha az illetők anyanyelvéről tudomásuk van.

Ha az említett személyek a közlés után kérik a bírósági határozatnak hiteles fordítással ellátását, ezt ki kell adni, ez azonban az eljárás folytatását semmi irányban sem akadályozhatja.

14. §. A kis. járásbíróóság és kir. törvényszék az olyan személyekkel, akik előtt a 12. §. szerint anyanyelvük használatára jogosultak, kívánságukra szóbeli érintkezésben is anyanyelvüket köteles használni; ha a bíróság eljáró tagja az illető nyelvben nem jártas, tolmácsot kell alkalmazni. Ha a jegyzőkönyvet az említett személynek a szabályok értelmében alá kell írnia, az aláírás alá kerülő szöveget, mint eddig, úgy a jövőben is a fél anyanyelvén meg kell magyarázni. Emellett a jegyzőkönyvnek azt a részét, amely a fél fontos nyilatkozatait tartalmazza, a fél kívánságára egész terjedelmében le kell fordítani anyanyelvére; a fél az aláírást a lefordított szövegnél teljesíti.

15. §. Egyházi felső hatóságok a minisztériumhoz intézett beadványaikban ügyviteli és hasábosan az állam hivatalos nyelvét, egyházközségek pedig akár az állam hivatalos nyelvét, akár ügyviteli nyelvüket használhatják. Úgy az egyházi felső hatóságok, mint az egyházközségek minden más nem egyházi hatósághoz vagy hivatalhoz intézett irataikat vagy az állam hivatalos nyelvén, vagy olyan nyelven kötelesek szövegezni, amely

jegyzőkönyvi nyelve azon törvényhatóságnak, amelynek területén a megkeresett hatóságnak vagy hivatalnak a székhelye van.

Ha az egyházközségek a minisztériumhoz intézett beadványaikban nem az állam hivatalos nyelvét használják, az ily beadványokra hozott határozatot az eredeti magyar szöveg mellett kívánságukra hiteles fordításban a beadvány nyelvén is közölni kell.

16. §. A nyelvi kisebbséghez tartozó magyar állampolgárok nem korlátozhatók abban, hogy tanulmányaikat a törvényeknek megfelelő fajú, fokozatú és jellegű tanintézetek közül milyen tanítási nyelvű intézetben folytassák.

17. §. Az iskolafenntartás joga az idevonatkozó törvényes rendelkezések szerint minden fokozaton megilletvén a községeket, az egyházakat, az erre a célra alakult egyesületeket és magánosokat, ezek az általuk fenntartott tanintézetekben az oktatás nyelvétül – a magyar nyelv kötelező oktatására vonatkozó törvényes intézkedések sérelme nélkül – a községek mellett a 18. §. korlátaiban belül – lakosaik, hívőik, tagjaik, illetőleg a maguk anyanyelvét vagy az állam hivatalos nyelvét szabadon használhatják.

Az ilyen intézetektől, ha a törvényes intézkedéseknek mindenben megfelelnek, a nyilvánossági jog nem tagadható meg s azok az azonos fajú és fokozatú magyar tanítási nyelvű nem állami intézetekkel állami segélyezésük feltételei tekintetében is teljesen egyenlő elbánásban részesítendőek.

18. §. Az állami és községi népoktatási intézetekben oly községekben, illetőleg iskolai körzetekben, ahol az egy és ugyanazon nyelvi kisebbséghez tartozó tankötelesek száma a 40-et eléri vagy ahol a magyar állampolgárok egy és ugyanazon nyelvi kisebbséghez tartozó része a lakosság többségét teszi, a helyi iskolai vagy közigazgatási önkormányzati szervek, vagy a nyelvi kisebbséghez tartozó 40 tanköteles gyermek szülőjének (gyámjának) kívánságára az illető község anyanyelve – a magyar nyelv kötelező oktatására vonatkozó törvényes rendelkezések sérelme nélkül – megfelelő számú osztályban egészben vagy részben tanítási nyelvül alkalmazandó.

A tanítás sikerének biztosítása céljából a vallás- és közoktatásügyi miniszter rendeletileg fogja megállapítani, hogy ott, ahol az előző bekezdésben említett szervek, illetőleg a szülők kívánsága arra irányul, hogy a kisebbségi nyelv részben érvényesüljön a tanításnál, az előbb nevezett érdekeltység a tanítási nyelv szempontjából milyen típusú iskolák között választhat.

A kormány a felmerült szükséghez képest gondoskodik arról, hogy az általa kijelölendő polgári iskolákban és középiskolákban a nyelvi kisebbséghez tartozó tanulók számára a tanítás erre a célra létesített párhuzamos osztályokban egészben vagy részben a tanuló anyanyelvén történjék.

Ugyancsak megfelelő módon gondoskodik a kormány arról, hogy az ezen rendelkezések végrehajtására szükséges tantervek kellő számban kiképeztesse.

Az ország területén élő nyelvi kisebbségek nyelve és irodalma számára legalább egy tudományegyetemen tanszéket kell fenntartani.

19. §. A kisebbséghez tartozó magyar állampolgárok a nyelv, művészet, tudomány s általában a közművelődés előmozdítására, továbbá a közgazdaság fejlesztésére s ily rendeltetésű intézmények létesítése végett az állam törvényes felügyelete alatt s a fennálló törvényes rendelkezések megtartásával társulatokat vagy egyesületeket alapíthatnak, tarthatnak fenn s pénzalapokat is gyűjthetnek és e tekintetben nem vethetők alá más szabályoknak, mint amelyek a magyar anyanyelvű állampolgárok hasonló jellegű társadalmi intézményeire nézve fennállanak.

Az ily módon létrejött társulatok, egyesületek s intézmények nyelvét az alapszabályok szerint erre jogosított szerv határozza meg.

A hatóságokkal és hivatalokkal való érintkezésben e társulatokra, egyesületekre s intézményekre e rendelet 9–14. §-aiban foglalt nyelvhasználati szabályok nyerne alkalmazást.

20. §. Azok a községi tisztviselők, akik a szükséges nyelvismerettel nem rendelkeznek) kötelesek a községbeli kisebbségek nyelvét, más önkormányzati és az állami hatóságnál s hivatalnál alkalmazott tisztviselők pedig kötelesek az illető hatóságnál, hivatalnál az előző rendelkezések értelmében használható kisebbségi nyelvet a külön törvényben megállapított jogi következmények terhe alatt két éven belül akként elsajátítani, hogy a jelen rendelet nyelvi követelményeinek megfelelhessenek.

21. §. A jelen rendeletben a köztisztviselőkre nézve megszabott nyelvhasználati szabályok megszegése fegyelmi vétség, amely ismétlés vagy szándékosság esetében a súlyosabb fegyelmi vétségekre megállapított büntetés alá esik.

22. §. A kisebbségi nyelvek használatára vonatkozó rendelkezések nem érintik a magyar állampolgároknak azt a jogát, hogy mindenütt, ahol őket a szólás joga megilleti, az állam hivatalos nyelvét szabadon használhatják, továbbá azon jogukat, hogy az állam hivatalos nyelvén benyújtott beadványaikra minden hatóság, hivatal, tehát azon község is, amelynek ügyviteli nyelve nem a magyar, a választ velük minden esetben az állam hivatalos nyelvén közölje.

23. §. A jelen rendelet végrehajtása végett szükséges részletes szabályokat az érdekelt miniszterek a miniszterelnökkel egyetértőleg állapítják meg.

24. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

Budapest, 1923. évi június hó 21-én.

15. A szövetséges és társult főhatalmak és Románia között Párizsban 1919. évi december hó 9-én aláírt szerződés

7. cikk. (1) Minden román állampolgár faji, nyelvi vagy vallási különbség nélkül a törvény előtt egyenlő, és ugyanazokat a polgári és politikai jogokat élvezi.

(3) Egyetlen román állampolgár sem korlátozható bármely nyelv szabad használatában a magán- vagy üzleti forgalomban, a vallási életben, a sajtó útján történő vagy bármilyen közzététel terén vagy a nyilvános gyűléseken.

(4) A román kormánynak a hivatalos nyelv megállapítására vonatkozó intézkedését nem érintve, a nem román nyelvű román állampolgárok nyelvüknek a bíróságok előtt akár szóban, akár írásban való használata tekintetében méltányos könnyítésekben fognak részesülni.

[...]

10. cikk. (1) Olyan városokban és kerületekben, ahol nem román nyelvű román állampolgárok jelentékeny arányban laknak, a román kormány a közoktatásügy terén megfelelő könnyítéseket fog engedélyezni avégből, hogy az ily román állampolgárok gyermekeit az elemi iskolákban saját nyelvükön tanítsák. Ez a rendelkezés nem akadályozza a román kormányt abban, hogy a román nyelv oktatását az említett iskolákban kötelezővé tegye.

(2) Azokban a városokban és kerületekben, ahol jelentékeny arányban laknak faji, vallási vagy nyelvi kisebbséghez tartozó román állampolgárok, ezeknek a kisebbségeknek méltányos részt kell biztosítani mindazoknak az összegeknek élvezetéből és felhasználásából, amelyek a közvagyon terhére állami, községi vagy más költségvetésekben nevelési, vallási vagy jótékony célra fordíttatnak.

11. cikk. Románia hozzájárul ahhoz, hogy az erdélyi székely és szász községeknek a román állam ellenőrzése mellett vallási és tanügyi kérdésekben helyi önkormányzatot engedélyezzen.

16. Gimnáziumi érettségi bizonyítvány: dési református főgimnázium, 1920. június 11-
e

28. szám.
1920.

1. K. AZAZ EGY KÖR. bélyegil,
b.kv. 212. tét. a. bevetéleze.
Rom. kir. adóh. D. 1920. ápr. hó 19.

hóley

GINNÁZIUMI ÉRETTSÉGI BIZONYÍTVÁNY.

Varga László

aki *Németvári, Szabolcs-Nagybánya vm. ben* született 1899. évi december hó 8- n,
református vallású, miután középiskolai tanfolyamot és pedig:
az I-III osztályt a dési m. bir. áll. főgimn. ban az 1912-13- 1918-19 tané-
vekben, a IV. osztályt a dési református főgimn. ban az 1919-20 tanévben

elvégezte s *jó* erkölcsi magaviseletet tanúsított, az alulírott bizottság
előtt érettségi vizsgálatot tett, következő eredménnyel:

Magyar nyelvből és irodalomból:	<i>jeles</i>
Latin nyelvből és irodalomból:	<i>jó</i>
Történelemből:	<i>jó</i>
Matematikából:	<i>jó</i>
Fizikából:	<i>jó</i>

A gimnázium többi tantárgyaiban következő előmenetelt tanúsított:

Vallásban:	<i>jeles</i>
Görög nyelvben és irodalomban:	<i>jó</i>
Német nyelvben és irodalomban:	<i>jó</i>
Filozófiai propedeutikában:	<i>jeles</i>
Földrajzban:	<i>jeles</i>
Természettudományban:	<i>jeles</i>
Rajzoló geometriában:	<i>jó</i>

A fentebbiek szerint a szabályszerű követelményeknek *jól*

megfelelően, őt a főiskolai tanulmányokra érettnak nyilváníttuk.

Erről neki a *desi református* főgimnázium pecsétjével és saját
aláírásunkkal ellátott jelen bizonyítványt kiadjuk.

Kelt *Des*, 1920. évi június hó 11-én.

Várán hely: *június*
a vizsgáló-bizottság elnöke.

Fludórin
igazgató.

Dr. Papp János
mag. a magyar ny. és irod. tanár

Dr. Papp János
mag. a latin ny. és tört. tanár

Purman Dezső
mag. a természettud. és
tört. tanár

a vizsgáló-bizottság tagjai.

DESIEK RE-
SKOLÁSZAI

Medgyesi Lajos, Dé. s.

17. Buza László: Az alkalmazhatatlanná vált nemzetközi jogszabályok revíziója

A nemzetközi jogszabályok revíziója, mint a békés fejlődés fontos eszköze

Részletek Buza László: *A Nemzetek Szövetségének szerepe az alkalmazhatatlanná vált nemzetközi jogszabályok revíziójánál s a rebus sic stantibus klauzula* (Szeged, 1931) című tanulmányából

Az ún. második Wilson tervezet, mely 1919. január 19-én egyes amerikai és angol szakértőkkel közöltetett, III. cikkében rendelkezett az állami határokat megállapító nemzetközi szerződések revíziójára vonatkozólag. Egyrésztől biztosította a tagállamok politikai függetlenségét és területi épségét, de másrésztől biztosította a határmódosítások jogi lehetőségét is, ha azok a faji viszonyok és aspirációk vagy a szociális és politikai körülmények változása folytán a népek önrendelkezési elvének megfelelően szükségessé váltak, vagy ha azokat a delegátusok háromnegyed része az illető népek jóléte és nyilvánvaló érdeke szempontjából követeli. Hozzá fűzte azt is, hogy az ilyen területi változások anyagi kárpótlást eredményezhetnek.

Ez a rendelkezés, mely azt volt hivatva dokumentálni, hogy a területi status quo biztosítása nem jelenti az éppen fennálló állapotok végleges megmerevítését s nem jelent támadást a népek ama joga ellen, hogy élhessenek és fejlődhessenek, bizonyos nyugalanságot váltott ki. Bliss amerikai tábornok 1919. január 14-én felvetette a kérdést, hogy e III. cikk alapján a Nemzetek Szövetsége olyan ügyekkel is fog-e foglalkozhatni, mint Írország és India függetlensége.

E cikk által elsősorban Nagy-Britannia látta érdekeit veszélyeztetve s az 1919. január 20-i angol tervezet a kérdést már lényegesen más felfogással is tárgyalta. Egyrészt biztosította a területi integritás fenntartását, kötelezve a tagállamokat, hogy egymás területét minden külső támadással szemben megvédelmezzék, s más tagállamok részéről minden olyan kísérletet megakadályozzanak, mely a békeszerződések idején fennálló vagy általuk létesített területi státust erőszakkal meg akarná változtatni, másrészt egy külön §-ban a következő rendelkezést tette: Ha bármikor úgy látszanék, hogy egy államnak az első szakasz által biztosított határai a helyzet követelményeinek többé nem felelnek meg, a Szövetség a kérdést megfontolás tárgyává teszi s az érdekelt Feleknek megfelelő módosítást ajánlhat. Ha az érdekelt felek az ilyen ajánlást visszautasítják, a Szövetség tagjaira nézve velük szemben a terület megvédelmezésének az 1. szakaszban megállapított kötelessége megszűnik.

E rendelkezés a Wilson-tervezet III. cikkével szemben lényeges eltéréseket mutat. Elvetette azt a gondolatot, hogy maga a Közgyűlés dönthet a szavazatok háromnegyed többségével a területi revízió kérdésében s kifejezetten csak azt a jogot biztosította a Szövetség számára, hogy az érdekelt feleknek megfelelő módosításokat ajánlhat. Viszont nagyon fontos momentum, hogy ha az eljárás elfogadását – az ajánlás természetének megfelelően – nem tette is a felek számára kötelezővé, azt bizonyos szankcióval látta el, kimondván, hogy az ajánlást visszautasító állam a többi tagállamtól területi integritásának a külső támadásokkal szemben való megvédelmezését nem igényelheti.

A január 27-én kelt újabb tervezet a jan. 10-i amerikai s a jan. 20-i angol szöveg összeegyeztetésére törekedett. Lényegében fenntartotta az angol szöveget, de azt kiegészítette a Wilson-féle tervezetből átvett azzal a gondolattal, hogy a Szövetségnek a területi módosításokra irányuló akcióknál azokat a változásokat kell alapul venni, melyek az illető nép viszonyaiban és aspirációiban, valamint a szociális és politikai körülményekben időközben beálltak és pedig a szerződő felek által fenntartás nélkül elfogadott annak az elvnek megfelelően, hogy a kormányzók legitim hatalmukat a kormányzottak hozzájárulása alapján bírják. E tervezetek – mint láttuk – nem általánosságban foglalkoztak a nemzetközi szerződések revíziójának kérdésével, hanem csak a területi rendezések revízióját célozták. A békekonferencián összegyűjtött delegátusokat – úgy látszik – idegessé tette minden olyan javaslat, mely a területi rendelkezések módosításának lehetőségére alludált. Wilson éppen ezért ejtette a maga eredeti elgondolását s előtérbe lépett az a szabályozási mód, mely már nem kizárólagosan a területi rendelkezések megváltoztatásának mikéntjével foglalkozott, hanem a kérdést általában az összes nemzetközi szerződésekre vonatkozólag rendezte.

A Hurst-Miller-féle tervezet, mely a Békekonferencia által kiküldött népszövetségi bizottság tárgyalásainak alapul szolgált s melyet az angol C.J.B. Hurst és az amerikai David Hunter Miller dolgozott ki, egyáltalában nem tartalmazott a szerződések revíziójára vonatkozó rendelkezést s a megelőző tervezetekből csak a területi integritás és a politikai függetlenség garantálásának gondolatát vette át. A szerződések revíziójának kérdését az angol indítvány hozta újból szőnyegre, melyet több más indítvánnyal együtt lord Robert Cecil, a bizottság február 4-i ülésén terjesztett elő. Az eredeti tervezet 7. cikke a következőképpen szólt: *„A magas szerződő felek kötelezik magukat, hogy a szövetséghez csatlakozott valamennyi állam területi integritását és politikai függetlenségét tiszteletben tartják és külső támadással szemben megvédelmezik”*. Cecil javasolta a *„külső támadással szemben megvédelmezik”* szavak törlését s a szakasz végére a következő szavak hozzáadását: *„biztosítva a delegátusok testülete számára, hogy desvetudoba került szerződéseknek s azoknak a nemzetközi állapotoknak időszakos (periodique) revíziójáról gondoskodhassék, melyek fennmaradása a világ békéjét fenyegethetné”*. Az ülésről u. n. Crillon-bizottság ötödik ülésében úgy határozott, hogy a Cecil-féle indítvány

az Egyezségokmány külön cikkeként szövegeztessék meg s azt, mint külön cikket, február 11-én tartott nyolcadik ülésén vette tárgyalás alá. Miután lord Robert Cecil kifejtette az indítvány célját, vita indult meg, mely D.H. Mille, az amerikai delegáció jogi szakértője, mint fültnú szerint a következőképpen folyt le.

Kramar, csehszlovák delegátus megjegyezte, hogy, ha a Közgyűlés bíró lesz valamennyi szerződés felett, olyan jogosítványai lesznek, mint egy nemzetközi parlamentnek. – Lord Robert Cecil erre kifejtette, hogy mivel a Közgyűlés csak egyhangúlag hozhat majd határozatot, a szöveg semmi veszedelmet nem jelent.

L. Bourgeois a gondolat megvalósításának gyakorlati eszközéül azt ajánlotta, hogy a delegátusok közgyűlése bízássék meg a szerződések időnkénti publikálásával, mellyel a nemzetközi élet corpus jurisát alkotná meg s mellyel kapcsolatban a Közgyűlés szükség esetén felvilágosításokat kérhetne az illető kormányoktól, mielőtt a szerződést a gyűjteménybe beiktatná. Ez az eljárási mód megóvná az államok függetlenségét. A portugál delegátus erre felvetette a kérdést, hogy volna-e joga a Közgyűlésnek a szerződés beiktatásának a visszautasítására is?

A vita befejezése után az elnöklő Wilson terjesztett elő egy szöveget, mely csaknem szóról szóra egyezik az Egyezségokmány későbbi 19. cikkével. A bizottság ezt a Wilson által előterjesztett szöveget fogadta el.

Az elfogadott szöveg s a Cecil-féle indítvány közt igen lényeges különbség van a Közgyűlés számára biztosított hatáskör tekintetében. A Cecil-féle indítvány a delegátusok testületének intézkedési jogot kívánt adni a szerződések revíziójára, a bizottsági szöveg pedig csak azt a jogot biztosította a számára, hogy az érdekelt államoknak a revízió lehetőségét *ajánlhassa*. A revízió joga tehát e szerint nem a Közgyűlést, hanem továbbra is magukat az érdekelt államokat illeti meg.

A Crillon-bizottság 1919. február 13-án tartott tizedik és utolsó ülésében újból megvizsgálta a tervezetet s véglegesen megállapította a szerződések revíziójára vonatkozó szöveget, mely mint a bizottsági tervezet 24. cikke került másnap a Békekonferencia elé.

A Békekonferencia február 14-i ülésén Wilson terjesztette elő az Egyezségokmány tervezetét, mely kinyomatott, hogy rendelkezései megvitatás tárgyát képezhessék. A bizottság Wilson Amerikából való visszatérése után ült ismét össze, hogy megvitassa a tervezetre vonatkozó javaslatokat és megjegyzéseket s ezek között azokat a módosításokat is, melyeket maga Wilson kívánt a szövegen eszközölni, hogy lehetőség szerint kibékítse az Egyezségokmány ellen kialakult oppozíciót.

E bizottsági tárgyalások a szerződések revíziójára vonatkozó cikket csak annyiban érintették, hogy lord Robert Cecil a március 18-i ülésen újból kísérletet tett az

Egyezségokmány jelenlegi 10. és 19. cikkeinek összekapcsolására, olyan értelemben, hogy a területi integritás biztosítására vonatkozó cikkben kifejezett hivatkozás történjék a szerződések revízióját szabályozó rendelkezésekre, mint a 10. cikkben statuált kötelezettség bizonyos megszorítására. Cecil hivatkozott Kanadának a 10. cikkel szemben kifejezett arra az aggodalmára, hogy nem fogja-e az őt esetleg európai háborúba besodorni s hozzá tette, hogy az általa javasolt hivatkozás, míg bizonyos megnyugvásul szolgálna, másrésztől az elérni kívánt cél tekintetében nem jelentene változást. Wilson az indítvány ellen foglalt állást, hivatkozva arra, hogy a franciák éppen a 10. cikkekre számítanak s ezért annak jelentőségét csökkenteni nem lehet. A bizottság e felszólalás után az indítványt elvetette.

A tervezet eredetileg 24. cikke, mely előbb 22., majd a végleges szövegezéskor 19. cikk lett, ezután már csak lényegtelen stiláris változtatásokat szenvedett. A bizottság április 10.-i és 11.-i ülésén állapította meg a végleges szöveget. Ez a szöveg az, amelyet a Békekonferencia április 28.-i ülésén egyhangúlag elfogadott s amelynek 19. cikke a szerződések revíziójának kérdését a következőképpen szabályozza:

„A Közgyűlés időnként felhívhatja a Szövetség tagjait az alkalmatlanná vált szerződéseknek és olyan nemzetközi állapotoknak újabb megvizsgálására, amelyeknek fennmaradása a világ békéjét veszélyeztethetné”.

(...)

A 19. cikk a Közgyűlésnek csak jogot ad a tagállamokhoz intézendő felhívásra s nem teszi azt egyszersmind kötelességgé. A Közgyűlés szuverén módon dönt, hogy a konkrét esetben a 19. cikket alkalmazza-e vagy sem. Joga van a felhívástól eltekinteni még akkor is, ha a körülmények gondos mérlegelése alapján a szerződést tényleg alkalmazhatatlannak, illetőleg a nemzetközi állapotot olyannak találta, hogy annak fennmaradása a világ békéjét veszélyeztethetné. Igaz ugyan, hogy a Szövetségnek az Egyezségokmány 11. cikke szerint kötelessége a nemzetek békéjének fenntartására alkalmasnak és hathatósan mutató minden intézkedést megtenni, de ez a rendelkezés nem teszi kötelességévé éppen a 19. cikk szerinti eljárás alkalmazását. Lehet, hogy a Közgyűlés a konkrét esetben más intézkedést tart a béke fenntartására alkalmasnak és hathatósan s 11. cikk szerinti kötelességének teljesítéséül ezeket az egyéb intézkedéseket alkalmazza.

(...)

...kifejtettem, hogy a *rebus sic stantibus* klauzula nem tételes nemzetközi jogszabály, csak egy önmagától értetődő jogpolitikai principium, mely szerint az idejét múlt s a fennforgó viszonyok közt többé nem alkalmazható jogszabályokat hatályon kívül kell helyezni. A *rebus sic stantibus* klauzulának különben is határozatlan elmélete nem adja e

jogpolitikai principium tételes jogi szabályozását. Ennek megfelelően nem is lehet arról szó, hogy a 19. cikk e klauzulához, mint már meglevő anyagi jogszabályhoz fűz eddig hiányzó eljárási szabályokat, hanem legfeljebb arról, hogy az eljárási szabályok implicite magukban foglalják a *rebus sic stantibus klauzula* elvét s ezáltal azt pozitív nemzetközi jogszabállyá teszik.

18. Dobai István: A bécsi arbitriumok jogi természete

Részlet a Nemzetközi Bíróságok hatásköre c. doktori értekezéséből. Kolozsvár, 1948. (Kézirat, 12. o.)

„Nem nemzetközi bíróságok azok a tételes jog által annak nevezett nemzetközi jogi szervek sem, melyek a felek felkérésére politikai vitát döntenek el új nemzetközi jogszabály alkotásával. (Mivel nem alkalmaznak, hanem alkotnak nemzetközi jogszabályt a döntőbírók – arbitriumok – nem bírói szervek.)

Ezért nem tekinthetők nemzetközi bíróságnak például a Bécsi Döntőbírók.

19. Az első bécsi döntés

1. „Csehszlovákia részéről Magyarországnak átengedendő területek a csatolt térképen vannak megjelölve. A határok helyszíni megvonása a magyar-csehszlovák bizottság feladatát képezi.
2. A Csehszlovákia által átengedendő területek kiürítése és Magyarország részéről való megszállása 1938. november 5-én kezdődik és azt 1938. november 10-ig végre kell hajtani. A kiürítés és megszállás egyes szakaszait, úgyszintén annak egyéb módozatait magyar-csehszlovák bizottságnak kell haladéktalanul megállapítania.
3. A csehszlovák kormány gondoskodni fog arról, hogy az átengedendő területek a kiürítéskor rendes állapotukban meghagyassanak.
4. A területengedésből adódó részletkérdéseket, különösen az állampolgárság és az optálás kérdését magyar-csehszlovák bizottságnak kell rendezni.
5. Hasonlóképpen magyar-csehszlovák bizottságnak kell megállapodnia Csehszlovákia területén maradó magyar nemzetiségű egyének védelmére vonatkozó közelebbi

rendelkezésben. Ez a bizottság fog különösen arról gondoskodni, hogy a pozsonyi magyar népcsoport ugyanolyan helyzetbe jusson, mint a többi ottani népcsoport.

- 6. Amennyiben a területek Magyarországnak való átengedésből a Csehszlovákiának megmaradó terület számára gazdasági vagy forgalomtechnikai természetű hátrányok és nehézségek származnának, a magyar királyi kormány megtesz minden tőle telhetőt, hogy az ilyen hátrányokat és nehézségeket a csehszlovák kormánnyal egyetértésben kiküszöbölje.*
- 7. Amennyiben ennek a döntőbíróági ítéletnek keresztülvitele során nehézségek vagy kétségek támadnak, a magyar királyi kormány és a csehszlovák kormány ezek tekintetében közvetlenül egyezik meg. Ha ily módon valamilyen kérdésben nem tudnának megállapodni, ezt a kérdést végérvényes döntés céljából a német és a királyi olasz kormány elé terjesztik.*

Ribbentrop Joachim

Galeazzo Ciano”

20. A második bécsi döntés

L. Balogh Béni: A magyar-román kapcsolatok 1939-1940-ben és a Második Bécsi Döntés, Csíkszereda, 2002. 387-390. oldalain megjelent dokumentumok

20./1. Jegyzőkönyv

Bécs, 1940. augusztus 30.

Jegyzőkönyv a második bécsi döntésről
és a döntőbírói határozat

Bécs, 1940. augusztus 30.

Jegyzőkönyv a második bécsi döntésről

Azoknak a megbeszéléseknek során, amelyek Bécsben, 1940. évi augusztus hó 29. és 30. napján Németország, Olaszország, Románia és Magyarország képviselői között a Magyarország részére átengedendő területnek Románia és Magyarország között függőben levő kérdésében folytak, Románia és Magyarország képviselői meghatalmazásaik alapján a birodalmi kormányt és az olasz kormányt felkérték arra, hogy e kérdést döntőbírói határozattal rendezzék. Románia és Magyarország képviselői egyúttal kijelentették, hogy kormányaik ily döntőbírói határozatot minden további nélkül magukra kötelezőnek ismernek el.

Ribbentrop Joachim német birodalmi külügyminiszter és Ciano Galeazzo, Ófelsége Olaszország és Albánia királyának, Etiópia császárának külügyminisztere erre kormányaik nevében és megbízásából kijelentették, hogy készek a román királyi és a magyar királyi kormány felkérésének eleget tenni, és Manoilescu Mihail román királyi külügyminiszterrel és gróf Csáky István magyar királyi külügyminiszterrel folytatott újabb megbeszélés után a mai napon Bécsben, a Belvedere kastélyban akért, mellékletével együtt a jegyzőkönyvhöz másolatban csatolt döntőbírói határozatot meghozták, és Románia és Magyarország képviselőinek német és olasz nyelvű kettős példányban átadták.

A román királyi külügyminiszter és a magyar királyi külügyminiszter a döntőbírói határozatot és mellékletét tudomásul vették, és kormányaik nevében újból megerősítették azt a kijelentést, hogy a döntőbírói határozatot végleges rendezésnek elfogadják, és kötelezik magukat annak fenntartás nélkül való végrehajtására.

Kiállítottott német és olasz nyelven, mindkét nyelven négy-négy eredeti példányban.

Joachim v. Ribbentrop s. k.

Ciano s. k.

Csáky s. k.

Manoilescu s. k.

20./2. Döntőbírói határozat

Döntőbírói határozat

A román királyi kormány és a magyar királyi kormány azzal a felkéréssel fordultak a birodalmi kormányhoz és az olasz királyi kormányhoz, hogy a Magyarország részére átengedendő területek Románia és Magyarország között függőben levő kérdését döntőbírói határozattal rendezzék. Ennek a felkérésnek, valamint a román királyi és a magyar királyi kormány felkéréssel kapcsolatban tett annak a kijelentésnek az alapján, hogy ily döntőbírói határozatot minden további nélkül magukra kötelezőnek ismernek el. Ribbentrop Joachim német birodalmi külügyminiszter és gróf Ciano Galeazzo, Őfelsége Olaszország és Albánia királyának, Etiópia császárának külügyminisztere, Manolescu Mihail román királyi külügyminiszterrel folytatott ismételt megbeszélés után a mai napon Bécsben a következő döntőbírói határozatot hozták:

1. Románia és Magyarország között végleges határként az ide mellékelte térképbe berajzolt határ állapíttatik meg. A határnak a helyszínen való pontosabb kijelölése román–magyar bizottság feladata lesz.

2. Az ekként Magyarországnak jutó, eddig román területet a román csapatok 14 napi határidő alatt ki fogják üríteni, és rendes állapotukban Magyarországnak át fogják adni. A kiürítés és meg szállás egyes szakaszait, valamint egyéb módozatait román–magyar bizottság azonnal megállapítja. A román királyi és a magyar királyi kormány gondoskodni tartozik arról, hogy a kiürítés és meg szállás teljes nyugalomban és rendben történjék.

3. Mindazok a román állampolgárok, akik a mai napon Románia által átengedendő területen állandó lakóhellyel bírnak, a magyar állampolgárságot minden további nélkül megszerzik. Jogukban áll hat hónapi határidőn belül a román állampolgárság javára optálni. Azok a személyek, akik ezzel az optálási joggal élnek, a magyar állam területét további egy évi határidőn belül elhagyni tartoznak, és Románia be fogja őket fogadni. Ingó vagyonukat szabadon magukkal vihetik. Ingatlan vagyonukat elköltözésükig értékesíthetik, és a befolyt ellenértéket szintén szabadon magukkal vihetik. Ha az értékesítés nem lehetséges, Magyarország tartozik őket kártalanítani. Magyarország az optálók elköltözésével kapcsolatos összes kérdéseket nagylelkűen és előzékenyen fogja kezelni.

4. Azoknak a magyar nemzetiségű román állampolgároknak, akik az 1919-ben Magyarország által Romániának átengedett és most Romániánál megmaradó területen bírnak állandó lakóhellyel, jogukban áll hat hónapi határidőn belül a magyar állampolgárság javára optálni. Azokra a személyekre, akik ezzel az optálási joggal élnek, a megelőző, 3. pontban lefektetett elvek alkalmazandók.

5. A magyar királyi kormány ünnepélyesen kötelezettséget vállal az iránt, hogy azokat a személyeket, akik a jelen döntőbírói határozat alapján a magyar állampolgárságot megszerzik, de román nemzetiségűek, az egyéb magyar állampolgárokkal minden tekintetben egyenlőknek veszi. A román királyi kormány ünnepélyesen ennek megfelelő kötelezettséget vállal az állam területén maradó magyar nemzetiségű román állampolgárok tekintetében.

6. Az állami fennhatóság változásából adódó egyéb kérdések rendezése a román királyi és a magyar királyi kormány között közvetlen tárgyalások útján fog történni.

7. Amennyiben a jelen döntőbírói határozat végrehajtása során nehézségek vagy kételyek merülnek fel, a román királyi és a magyar királyi kormány tekintetében közvetlenül fognak megállapodni. Amennyiben valamely kérdésben nem tudnának megegyezni, úgy a kérdést végérvényes eldöntés végett a birodalmi kormány és az olasz királyi kormány elé terjesztik.

Ribbentrop Joachim s. k.

Ciano s. k.

Megjelent: Zsigmond László (szerk.): *Magyarország és a második világháború. (Titkos diplomáciai okmányok a háború előzményeihez és történetéhez)*. Budapest, 1959, Kossuth Könyvkiadó. 121. sz. dokumentum.

MELLÉKLETEK, hivatkozott, idézett fontosabb dokumentumok

1. Az 1841-42. évi erdélyi országgyűlés tagjainak rendek szerinti száma.....	86
2. Wesselényi Miklós levele Klauzál Gáborhoz 1848. június 18.....	87
3. 1848. évi XX. törvénycikk a vallás dolgában	90
4. 1868. évi LIII. törvénycikk a törvényesen bevett keresztyén vallásfelekezetek viszonzosságáról.....	91
5. 1895. évi XLII. törvénycikk az izraelita vallásról	93
6. 1895. évi XLIII. törvénycikk a vallás szabad gyakorlásáról	94
7. Az 1868. évi XLIV. törvénycikk a nemzetiségi egyenjogúság tárgyában	101
8. Pályázati hirdetmény a Nagy Küllő című hetilap 1899. július. 30-i számában	107
9. Grotius, Hugo: A háború és béke jogáról. Részlet: Ármány és megtévesztés	108
10. Békét hirdető, kétes jóhiszeműségű nemzetközi jogi aktusok a 20. században	109
11. W. Wilsonnak, az USA elnökének 1918. január 8-án közétett 14 pontos béketervezetének alapeszméje.	114
12. A Nemzetek Szövetsége Egyezségokmánya.....	115
13. A Trianonban, 1920. június 4-én aláírt békeszerződés	126
14. Az 1923. Évi 4800. Sz. M. E. Rendelete	132
15. A szövetséges és társult főhatalmak és Románia között Párizsban 1919. évi december hó 9-én aláírt szerződés.....	139
16. Gimnáziumi érettségi bizonyítvány: dési református főgimnázium, 1920. június 11-e	140
17. Buza László: Az alkalmazhatatlanná vált nemzetközi jogszabályok revíziója.....	141
18. Dobai István: A bécsi arbitriumok jogi természete.	145
19. Az első bécsi döntés.....	145
20. A második bécsi döntés	146